

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

**Studijní text
k otázkám zvláštní části úřednické zkoušky
pro obor státní služby č. 10
Výzkum, vývoj a inovace**

březen 2023

Úvod

Účelem předkládaného studijního textu je zprostředkování základních informací a souvislostí o ekosystému výzkumu, vývoje a inovací v ČR s jeho zasazením do evropského a mezinárodního kontextu, které mají zájemcům pomoci připravit se na vykonání zvláštní části úřednické zkoušky pro obor státní služby č. 10 – Výzkum, vývoj a inovace.

Témata jsou strukturována do celkem 20 otázek, které reflektují organizaci systému řízení výzkumu, vývoje a inovací v ČR ze strany orgánů státní správy ČR, resp. vysvětlují jejich roli jako poskytovatelů podpory na výzkum, vývoj a inovace z veřejných prostředků ČR. Otázky současně adresují role hlavních aktérů výzkumného a inovačního ekosystému v ČR, tj. vysokých škol a veřejných výzkumných institucí. Vysvětleny jsou dále základní mechanismy poskytování podpory na výzkum, vývoj a inovace z veřejných prostředků ČR, a to včetně legislativního ukotvení agendy na úrovni ČR a EU s představením stěžejních právních norem. Pozornost je věnována i vybraným dotačním titulům prováděným na národní úrovni ČR, jakož i těm mezinárodního charakteru, které jsou součástí implementace evropské výzkumné a inovační politiky. Nescházejí informace o mezinárodní spolupráci ČR ve výzkumu, vývoji a inovacích či systému hodnocení výzkumných organizací pro účely jejich institucionálního financování na dlouhodobý koncepční rozvoj.

V elektronické verzi studijního textu jsou pro větší přehlednost založeny hypertextové odkazy na další informační zdroje a relevantní právní předpisy, které umožňují hlubší studium dané problematiky.

Pevně věříme a doufáme, že rozšíření a aktualizace studijních podkladů v daném oboru služby přinesou lepší porozumění a vhled do problematiky výzkumu, vývoje a inovací v ČR a že budou přínosem pro zájemce z celého sektoru státní správy ČR.

č.	Otázky	str.
1.	<p>Charakterizujte systém orgánů státní správy ČR, které jsou odpovědné za řízení a poskytování podpory na výzkum, vývoj a inovace z veřejných prostředků ČR.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jakou roli vykonávají v systému řízení a poskytování podpory na výzkum, vývoj a inovace z veřejných prostředků ČR Rada pro výzkum, vývoj a inovace, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstvo průmyslu a obchodu? • Jakou roli vykonávají v systému řízení a poskytování podpory na výzkum, vývoj a inovace z veřejných prostředků ČR Grantová agentura ČR a Technologická agentura ČR? • Jakou roli vykonává v systému řízení a poskytování podpory na výzkum, vývoj a inovace z veřejných prostředků ČR Akademie věd ČR? 	7
2.	<p>Popište roli Rady pro výzkum, vývoj a inovace v systému řízení výzkumu, vývoje a inovací ČR.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jaké činnosti vykonává Rada pro výzkum, vývoj a inovace? • Jaká je struktura Rady pro výzkum, vývoj a inovace? • Jaké poradní orgány ustavuje Rada pro výzkum, vývoj a inovace? 	10
3.	<p>Popište roli a kompetence Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy v rámci systému řízení a poskytování podpory na výzkum, vývoj a inovace z veřejných prostředků ČR.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jaké agendy vykonává Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy v rámci systému řízení a poskytování podpory na výzkum, vývoj a inovace z veřejných prostředků ČR? • Jaké agendy vykonává Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ve spolupráci s Radou pro výzkum, vývoj a inovace? • Jaká je struktura výdajů Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na podporu výzkumu, vývoje a inovací z veřejných prostředků ČR a portfolio jimi financovaných aktivit? 	13
4.	<p>Popište roli Akademie věd ČR v rámci systému řízení a poskytování podpory na výzkum, vývoj a inovace z veřejných prostředků ČR.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jaké činnosti vykonává Akademie věd ČR? • Jakou strukturu má Akademie věd ČR? • Jaké orgány má Akademie věd ČR? 	18
5.	<p>Popište roli Grantové agentury ČR v rámci systému řízení a poskytování podpory na výzkum, vývoj a inovace z veřejných prostředků ČR.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jaké činnosti vykonává Grantová agentura ČR? Co se rozumí pod pojmem základní výzkum? • Jaké orgány má Grantová agentura ČR? 	21
6.	<p>Popište roli Technologické agentury ČR v rámci systému řízení a poskytování podpory na výzkum, vývoj a inovace z veřejných prostředků ČR.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jaké činnosti vykonává Technologická agentura ČR? • Co se rozumí pod pojmy aplikovaný výzkum, experimentální vývoj a inovace? • Jaké orgány má Technologická agentura ČR? 	23
7.	<p>Popište prostředí veřejných výzkumných institucí v ČR.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jaké činnosti vykonává veřejná výzkumná instituce? • Jaké orgány má veřejná výzkumná instituce? • Uveďte příklady veřejných výzkumných institucí ustavených různými zřizovateli. 	26

8.	<p>Popište prostředí veřejných vysokých škol v ČR.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jaká je typologie veřejných vysokých škol? • Jaké orgány má veřejná vysoká škola? • Jaké činnosti vykonává Národní akreditační úřad pro vysoké školství. 	31
9.	<p>Popište legislativní rámec s působností v oblasti podpory výzkumu, vývoje a inovací z veřejných prostředků v ČR a na úrovni EU.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Popište předmět úpravy zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací, a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů. • Popište předmět úpravy zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, resp. zákona č. 341/2002 Sb., o veřejných výzkumných institucích, ve znění pozdějších předpisů. • Popište předmět působnosti Rámce pro státní podporu výzkumu, vývoje a inovací (2022/C414/01) a Nařízení Komise (EU) č. 651/2014 ze dne 17. června 2014, kterým se v souladu s čl. 107 a 108 Smlouvy prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem. 	35
10.	<p>Popište legislativní nástroje financování výzkumu, vývoje a inovací z veřejných prostředků ČR a vnitřní strukturu výdajů státního rozpočtu ČR na výzkum, vývoj a inovace.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Na jaké činnosti ve výzkumu, vývoji a inovacích je poskytována institucionální podpora a jak je upraven režim jejího poskytování? • Na jaké činnosti ve výzkumu, vývoji a inovacích je poskytována účelová podpora a jak je upraven režim jejího poskytování? • Jaká je struktura výdajů státního rozpočtu ČR na výzkum, vývoj a inovace? 	40
11.	<p>Popište informační systém výzkumu, experimentálního vývoje a inovací.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jaký je účel informačního systému výzkumu, experimentálního vývoje a inovací? • Jaký je účel Centrální evidence projektů (CEP)? • Jaký je účel Rejstříku informací o výsledcích (RIV)? 	46
12.	<p>Vysvětlete pojmy "způsobilé náklady", "uznané náklady" a "intenzita podpory" a jejich vztah.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Co se rozumí "způsobilými náklady" projektu výzkumu, vývoje a inovací? • Co se rozumí "uznanými náklady" projektu výzkumu, vývoje a inovací? • Co se rozumí "intenzitou podpory" ve výzkumu, vývoji a inovacích? 	51
13.	<p>Popište mechanismus pro realizaci veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích stanovený na základě zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Co musí obsahovat zadávací dokumentace veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích? • Jaká je soutěžní lhůta a hodnotící lhůta v rámci veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích? • Jaký je postup a hodnocení návrhů projektu ve veřejné soutěži ve výzkumu, vývoji a inovacích? 	54

14.	<p>Popište proces hodnocení projektu výzkumu, vývoje a inovací od předložení jeho návrhu do veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích až do ukončení jeho řešení.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jaký je mechanismus a obecná kritéria hodnocení návrhu projektu výzkumu, vývoje a inovací předloženého do veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích? • Jaký je mechanismus a obecná kritéria hodnocení projektu výzkumu, vývoje a inovací v průběhu jeho řešení? • Jaký je mechanismus a obecná kritéria závěrečného hodnocení projektu výzkumu, vývoje a inovací? 	59
15.	<p>Popište úpravu vztahů mezi poskytovatelem a příjemcem podle zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů.</p> <ul style="list-style-type: none"> • V jakých dotačních případech se sjednává smlouva a vydává rozhodnutí o poskytnutí podpory? • Jaké jsou náležitosti smlouvy a rozhodnutí o poskytnutí podpory? • Jaké jsou lhůty pro poskytnutí prostředků podpory ze strany poskytovatele? 	62
16.	<p>Popište agendu spočívající v podpoře mezinárodní spolupráce ČR ve výzkumu a vývoji, kterou vykonává Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy jako její věcně příslušný gestor v ČR.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jaké kompetence vykonává Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy v rámci systému podpory mezinárodní spolupráce ČR ve výzkumu, vývoji a inovacích? • Jakých mezinárodních organizací výzkumu, vývoje a inovací, resp. mezinárodních programů výzkumu, vývoje a inovací je ČR členským, resp. účastnickým státem? • Jak byste uvedli 9. rámcový program EU pro výzkum a inovace Horizont Evropa (2021–2027)? 	66
17.	<p>Charakterizujte 9. rámcový program EU pro výzkum a inovace Horizont Evropa (2021–2027).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jaké implementační nástroje zahrnuje 1. pilíř rámcového programu EU pro výzkum a inovace Horizontu Evropa (2021–2027) „Excelentní věda“? • Jaké implementační nástroje zahrnuje třetí pilíř rámcového programu EU pro výzkum a inovace Horizontu Evropa (2021–2027) s názvem „Inovativní Evropa“? • Jaké záměry stanovuje specifický cíl rámcového programu EU pro výzkum a inovace Horizontu Evropa (2021–2027) s názvem „Rozšiřování účasti a posílení Evropského výzkumného prostoru“? 	71
18.	<p>Charakterizujte aktivitu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy spočívající v poskytování podpory velkým výzkumným infrastrukturám.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jaká kvalitativní kritéria musí naplňovat velká výzkumná infrastruktura? • Jaké činnosti vykonává gestor agendy velkých výzkumných infrastruktur? • Jak probíhá financování velkých výzkumných infrastruktur z veřejných prostředků ČR? 	77
19.	<p>Popište hlavní nástroje podpory výzkumu, vývoje a inovací financované za využití prostředků fondů politiky soudržnosti EU ve stávajícím programovém období EU v letech 2021–2027.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jaké jsou cíle čerpání prostředků z fondů politiky soudržnosti EU a rámcové dokumenty? • Jaké jsou cíle Operačního programu Jan Amos Komenský (OP JAK)? • Jaké jsou cíle Operačního programu Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost (OP TAK)? 	83

20.	<p>Popište hodnocení výzkumných organizací prováděné za účelem poskytování institucionální podpory na jejich dlouhodobý koncepční rozvoj a realizované na základě tzv. Metodiky 2017+.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jaké jsou cíle hodnocení výzkumných organizací podle tzv. Metodiky 2017+? • Jaké jsou segmenty hodnocení výzkumných organizací podle Metodiky 2017+? • V jakých modulech je prováděno hodnocení podle Metodiky 2017+? 	87
-----	---	----

1. Charakterizujte systém orgánů státní správy ČR, které jsou odpovědné za řízení a poskytování podpory na výzkum, vývoj a inovace z veřejných prostředků ČR.

- Jakou roli vykonávají v systému řízení a poskytování podpory na výzkum, vývoj a inovace z veřejných prostředků ČR Rada pro výzkum, vývoj a inovace, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstvo průmyslu a obchodu?
- Jakou roli vykonávají v systému řízení a poskytování podpory na výzkum, vývoj a inovace z veřejných prostředků ČR Grantová agentura ČR a Technologická agentura ČR?
- Jakou roli vykonává v systému řízení a poskytování podpory na výzkum, vývoj a inovace z veřejných prostředků ČR Akademie věd ČR?

A. Systém podpory výzkumu, vývoje a inovací v ČR

Systém podpory výzkumu, vývoje a inovací (dále jen „VaVal“) z veřejných prostředků ČR zahrnuje aktuálně celkem **15 poskytovatelů**.

Ústředním orgánem státní správy ČR odpovědným za agendu výzkumu a vývoje, a to včetně agendy mezinárodní spolupráce ČR v těchto oblastech, je **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy**. Tzv. kompetenční zákon svěřuje gesce za průmyslový výzkum **Ministerstvu průmyslu a obchodu**. Oba zmíněné úřady jsou poté odpovědné i za čerpání prostředků na VaVal dostupných ČR v rámci nástrojů fondů politiky soudržnosti EU.

Poradním orgánem vlády ČR je **Rada pro výzkum, vývoj a inovace**, která je spolu s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy odpovědná za přípravu Národní politiky VaVal. Rada pro výzkum, vývoj a inovace disponuje i stěžejními koordinačními kompetencemi v systému řízení a podpory VaVal v ČR, a to včetně přípravy návrhu výdajů státního rozpočtu ČR na VaVal, jeho střednědobého výhledu a členění rozpočtových alokací mezi jednotlivé poskytovatele.

Organizační složkou státu, jež podporuje základní výzkum na tzv. principu bottom-up, je **Grantová agentura ČR**. Stejnou roli ve vztahu k poskytování podpory na aplikovaný výzkum, experimentální vývoj a inovace na tzv. principu top-down plní **Technologická agentura ČR**.

Akademie věd ČR, jako organizační složka státu, poskytuje finanční podporu veřejným výzkumným institucím, jichž je zřizovatelem.

Poskytovateli podpory ve věcně příslušných sektorových oblastech, co do aplikovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací, jsou **Ministerstvo dopravy, Ministerstvo kultury, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo obrany, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo práce a sociálních věcí a Ministerstvo zahraničních věcí**, které mohou realizovat vlastní programy účelové podpory VaVal. Převládajícím modelem je nicméně, že tuto roli za ně vykonává už Technologická agentura ČR. Dále jsou také poskytovateli institucionální podporu na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumných organizací náležejících do jejich resortní příslušnosti, kdy se jedná jednak o veřejné výzkumné instituce, jichž jsou zřizovatelem, avšak i další výzkumné organizace.

B. Rada pro výzkum, vývoj a inovace

Rada pro výzkum, vývoj a inovace (dále jen „RVVI“) je **poradním orgánem vlády ČR** pro související odborné agendy. Zpracovává tedy stanoviska k materiálům se zaměřením na VaVal předkládaným k projednání vládou ČR.

Kompetence RVVI zahrnují zejména přípravu **Národní politiky VaVal ČR** (společně s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy) a přípravu **návrhu výdajů státního rozpočtu ČR na VaVal**, včetně jeho střednědobého výhledu a členění rozpočtových alokací mezi jednotlivé kapitoly.

RVVI je odpovědná i za přípravu **metodiky hodnocení výzkumných organizací**, včetně samotného provedení hodnocení, na kterém spolupracuje s věcně příslušnými poskytovateli. Stejnou roli poté vykonává ve vztahu k přípravě **metodiky hodnocení programů účelové podpory VaVal**.

RVVI zpracovává **priority aplikovaného VaVal** a vykonává dále také úlohu správce a provozovatele **Informačního systému VaVal** sdružujícího veškeré informace o podpoře poskytované na VaVal z veřejných prostředků ČR.

V neposlední řadě RVVI každoročně připravuje **analýzu stavu VaVal v ČR a srovnání se zahraničím** a stanoviska k žádostem o povolení výzkumu na lidských embryonálních kmenových buňkách, resp. o povolení dovozu lidských embryonálních kmenových buněk.

RVVI má celkem **17 členů, a to včetně předsedy**. V RVVI jsou zastoupeni zástupci zainteresovaných stakeholderů VaVal, jak z veřejného, tak i ze soukromého sektoru ČR.

C. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“) je **ústřední orgán státní správy ČR** odpovědný za agendy výzkumu a vývoje, včetně **mezinárodní spolupráce ČR** v těchto oblastech. Ve spolupráci s RVVI je MŠMT odpovědné za přípravu **Národní politiky VaVal ČR**.

Co do objemu rozpočtových prostředků je MŠMT nejvýznamnějším poskytovatelem podpory na VaVal v ČR. MŠMT je poskytovatelem **institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj veřejných vysokých škol** a výzkumných organizací, které nenáleží do gesce jiného z poskytovatelů podpory na VaVal. Ze zákona je dále odpovědné za poskytování účelové podpory na tzv. **specifický vysokoškolský výzkum** realizovaný na vysokých školách.

Současně je MŠMT gestorem za účelovou podporu **velkých výzkumných infrastruktur**.

Co se týká mezinárodní spolupráce ČR ve výzkumu a vývoji, MŠMT zabezpečuje výkon **členství ČR v mezinárodních organizacích VaVal**. Současně poté MŠMT zabezpečuje rovněž účast výzkumných organizací a podniků ČR v **mezinárodních programech a projektech VaVal** úhradou mandatorních členských příspěvků za účast v programech či úhradou nákladů souvisejících se samotnou účastí výzkumných organizací a podniků v projektech mezinárodní spolupráce ve VaVal.

V neposlední řadě MŠMT implementuje nástroje čerpání politiky soudržnosti EU v oblastech, které náleží do jeho věcné příslušnosti, prostřednictvím **Operačních programů**.

Od roku 2020 představuje nový legislativní nástroj financování spadající do gesce MŠMT **projekt sdílených činností**, podporovaný ze zdrojů účelové podpory.

D. Ministerstvo průmyslu a obchodu

Ministerstvo průmyslu a obchodu (dále jen „MPO“) představuje ústřední správní úřad ČR, který je odpovědný za **průmyslový výzkum**. Je rovněž ústředním orgánem státní správy ČR, do jehož gesce spadá agenda čerpání prostředků na VaVal dostupných ČR v rámci fondů politiky soudržnosti EU, které jsou poskytovány prostřednictvím **Operačních programů**.

MPO je poskytovatelem **institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumných organizací** spadajících do jeho resortní příslušnosti. MPO zároveň připravuje a provádí **programy aplikovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací**, přičemž implementaci části z těchto programů již zajišťuje na základě vzájemné spolupráce Technologická agentura ČR.

MPO je dále také poskytovatelem účelové podpory na **systemový projekt v oblasti inovací**.

E. Akademie věd ČR

Akademie věd ČR (dále jen „AVČR“) je organizační složka státu, pro rozpočtové účely s postavením ústředního orgánu ČR. Hlavním účelem AVČR a jejich pracovišť je provádět **základní výzkum**, a to v širokém spektru přírodních, technických, humanitních a společenských věd. Kromě toho se dále výzkumní pracovníci AVČR podílejí rovněž na vzdělávacích činnostech vysokých škol, a to zejména v doktorských studijních programech připravujících studenty na kariéru výzkumného pracovníka.

AVČR ustavuje svá pracoviště jako **veřejné výzkumné instituce**, jichž aktuálně sdružuje celkem 54. Pracoviště AVČR se člení do 3 sektorových oblastí, a to na oblast věd o neživé přírodě, na oblast věd o živé přírodě a chemických vědách, a na oblast humanitních a společenských věd. Koordinací uvedených vědních oblastí jsou pověřeni místopředsedové AVČR.

F. Grantová agentura ČR

Grantová agentura ČR (dále jen „GAČR“) je organizační složkou státu a náplň její činnosti spočívá v **účelové podpoře základního výzkumu** na tzv. principu „bottom-up“, což znamená, že konkrétní vědecké zaměření projektů určuje sám předkladatel návrhu projektu.

Své úkoly naplňuje GAČR prostřednictvím přípravy a realizace **skupin grantových projektů** a dalších aktivit spadajících do oblasti základního výzkumu, včetně veřejných soutěží ve VaVal na podporu grantových projektů.

G. Technologická agentura ČR

Technologická agentura ČR (dále jen „TAČR“) je organizační složka státu s tím, že náplň její činnosti spočívá v **účelové podpoře aplikovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací**, a to na tzv. principu top-down, což znamená, že vědecké zaměření návrhů projektů vyplývá ze zaměření programu, který vytváří základní tematický rámec pro podpory projektů.

Své úkoly naplňuje TAČR prostřednictvím přípravy a realizace **programů aplikovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací**, včetně programů účelové podpory pro potřeby státní správy, které jsou implementovány formou veřejných soutěží ve VaVal.

2. Popište roli Rady pro výzkum, vývoj a inovace v systému řízení výzkumu, vývoje a inovací v ČR.

- Jaké činnosti vykonává Rada pro výzkum, vývoj a inovace?
- Jaká je struktura Rady pro výzkum, vývoj a inovace?
- Jaké poradní orgány ustavuje Rada pro výzkum, vývoj a inovace?

A. Činnosti Rady pro výzkum, vývoj a inovace

[Rada pro výzkum, vývoj a inovace](#) (dále jen „RVVI“) je odborným poradním orgánem vlády ČR pro oblasti výzkumu, vývoje a inovací (dále jen „VaVal“). Zpracovává tak stanoviska k materiálům se zaměřením na problematiku VaVal předkládaným k projednání vládou ČR a vykonává i další úkoly, které jsou jí svěřeny podle [zákona č. 130/2002 Sb.](#), o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů.

Gesce RVVI zahrnuje zejména přípravu [Národní politiky VaVal ČR](#) (ve spolupráci s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a v souladu s platnými mezinárodními smlouvami) a kontrolu jejího provádění, včetně posuzování souladu programů VaVal předkládaných jednotlivými poskytovateli ke schválení vládou ČR s Národní politikou VaVal.

RVVI dále zpracovává [Národní priority aplikovaného VaVal ČR](#) a každoročně analyzuje a hodnotí stav VaVal v ČR, včetně srovnání se zahraničím. RVVI i navrhuje kandidáty na členy předsednictva a předsedu Technologické agentury ČR a Grantové agentury ČR.

RVVI dále odpovídá i za přípravu návrhu [výdajů státního rozpočtu ČR na VaVal](#), a to včetně jeho střednědobého výhledu a členění finančních alokací mezi jednotlivé rozpočtové kapitoly. Návrh výdajů státního rozpočtu ČR na VaVal vychází z Národní politiky VaVal a obsahuje návrh výdajů na kalendářní rok a střednědobý výhled podpory na období bezprostředně navazujících 2 let, přičemž RVVI navrhuje vládě ČR celkovou výši výdajů státního rozpočtu ČR na VaVal a členění v jednotlivých rozpočtových kapitolách. Správci jednotlivých rozpočtových kapitol, z nichž je VaVal podporován, zpracují návrh výdajů na VaVal svých kapitol, aby přednostně zajistili plnění projektů zahájených v předchozích letech a dalších existujících závazků. Tento návrh je následně předložen RVVI a s ní i projednán. RVVI může vládě ČR doporučit úpravu návrhu výše výdajů na VaVal. Návrh celkové výše výdajů na VaVal jednotlivých rozpočtových kapitol, včetně návrhu střednědobého výhledu výdajů na VaVal, je vládě ČR předkládán vždy nejpozději do dne 31. května příslušného roku.

RVVI je dále odpovědná rovněž za přípravu [metodiky hodnocení výzkumných organizací](#) a jejich institucionální podpory z prostředků na dlouhodobý koncepční rozvoj, a provádí i hodnocení, na kterém spolupracuje s věcně příslušnými poskytovateli. Stejnou roli poté vykonává RVVI i ve vztahu k přípravě metodiky a provádění hodnocení programů účelové podpory VaVal.

Hodnocení výzkumných organizací pro účely jejich institucionálního financování na dlouhodobý koncepční rozvoj je prováděno na základě Metodiky hodnocení výzkumných organizací a programů účelové podpory VaVal (dále jen „Metodika 2017+“). Mezi základní principy hodnocení na základě Metodiky 2017+ patří rozdělení hodnocení na 3 úrovně – úroveň národní, hodnocení na úrovni poskytovatelů a hodnocení pro potřeby řízení výzkumných organizací. Výzkumné organizace jsou v hodnocení rozděleny mezi vysoké školy, ústavy Akademie věd ČR a resortní výzkumné organizace a organizace průmyslového výzkumu. Metodika 2017+ posuzuje kvalitu výzkumných organizací

pomocí 5 základních modulů, jimiž je kvalita vybraných výsledků; výkonnost výzkumu; společenská relevance výzkumu; životaschopnost; a strategie a koncepce. Relativní význam každého modulu je pro každou výzkumnou organizaci různá a odpovídá postavení hodnocené výzkumné organizace v systému VaVal. Cílem Metodiky 2017+ je především získání informací pro kvalitní řízení politik VaVal na všech stupních; zvýšení efektivity vynakládání veřejných prostředků; podpoření kvality a mezinárodní konkurenceschopnosti českého ekosystému VaVal; zvýšení odpovědnosti aktérů systému VaVal; a získání jednoho z podkladů pro přijetí informovaného politického rozhodnutí o poskytnutí institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace.

Mezi další atributy RVVI patří také správa a provozování [Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací](#), který sdružuje veškeré informace o poskytované podpoře na VaVal z veřejných zdrojů ČR; dále také jednání s poradními orgány pro výzkum, vývoj a inovace EU, jednotlivých členských států EU i dalších zemí; anebo zpracovávání stanovisek k žádostem o povolení výzkumu na lidských embryonálních kmenových buňkách či k dovozu těchto buněk, a to na základě návrhu poradního orgánu, kterým je Bioetická komise. RVVI jednou za rok předkládá vládě ČR zprávu o své činnosti a podle potřeby informace o situaci v oblasti VaVal.

B. Struktura Rady pro výzkum, vývoj a inovace

[RVVI má celkem 17 členů](#), včetně jejího předsedy. V RVVI jsou zastoupeni zpravidla reprezentanti zainteresovaných stakeholderů VaVal, jak z veřejného, tak i ze soukromého sektoru ČR, zastupující jak základní, tak aplikovaný výzkum, experimentální vývoj i inovace. Členové RVVI jsou jmenováni a odvoláváni vládou ČR na návrh předložený předsedou RVVI. Členové RVVI nesmějí být za výkonu této funkce současně členy předsednictva Grantové agentury ČR, předsednictva Technologické agentury ČR, předsednictva Agentury pro zdravotnický výzkum ČR, oborových komisí Grantové agentury ČR nebo Technologické agentury ČR, členy panelů Agentury pro zdravotnický výzkum ČR, ani členy odborných poradních orgánů poskytovatelů podpory na VaVal z veřejných prostředků ČR.

[Orgány RVVI tvoří předseda a předsednictvo](#) – Předsedou RVVI se stává člen vlády ČR jmenovaný na návrh předsedy vlády ČR. Předsednictvo RVVI je tvořeno jejím předsedou a třemi místopředsedy volenými z členů RVVI. Předsednictvo řídí činnost RVVI mezi jejími zasedáními a koordinuje činnost jejích poradních orgánů. Předseda RVVI navrhuje vládě ČR jmenování nebo odvolání členů RVVI; svolává a řídí zasedání RVVI; informuje vládu ČR o výsledku mimořádného zasedání RVVI svolaného na žádost vlády ČR; předkládá materiály schválené RVVI vládě ČR k projednání; jmenuje a odvolává členy a předsedy odborných a poradních orgánů RVVI; navrhuje vládě ČR odměny za výkon funkce člena RVVI; a stanovuje odměny členů odborných a poradních orgánů RVVI.

[RVVI zasedá zpravidla jednou za měsíc](#), nejméně však jedenkrát za 3 měsíce. Na návrh předsedy RVVI, nejméně 5 jejích členů, nebo na žádost vlády ČR může být svoláno také mimořádné zasedání.

Členství v RVVI je veřejnou funkcí, která nicméně nezakládá pracovněprávní vztah. Za výkon této funkce náleží odměna, jejíž výši stanovuje vláda ČR, a cestovní náhrady poskytované na základě příslušných ustanovení zákoníku práce. Funkční období členů RVVI je čtyřleté a členové mohou být jmenováni nejvýše na 2 po sobě následující funkční období.

C. Poradní orgány Rady pro výzkum, vývoj a inovace

RVVI ustavuje své poradní orgány, mezi které patří:

- a) Odborné komise pro zpracování priorit aplikovaného VaVal;**
- b) Komise pro hodnocení výzkumných organizací a ukončených programů VaVal;**
- c) Bioetická komise**, která zpracovává podklady pro řešení úkolů RVVI související s bioetickými aspekty VaVal, a to zejména návrhy odborných stanovisek k žádostem o povolení výzkumu na lidských embryonálních kmenových buňkách či k žádostem o povolení dovozu těchto buněk;
- d) Mezinárodní rada;**
- e) Poradní orgán pro oblast společenských a humanitních věd;**
- f) Komise pro problematiku klimatu.**

Členství v odborných a poradních orgánech RVVI nezakládá pracovněprávní vztah. Za členství náleží odměna ve výši stanovené předsedou RVVI a cestovní náhrady poskytované na základě příslušných ustanovení zákoníku práce. Členové odborných a poradních orgánů jsou voleni RVVI z řad předních odborníků pro danou tematickou oblast a jmenováni jejím předsedou.

3. Popište roli a kompetence Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy v rámci systému řízení a poskytování podpory na výzkum, vývoj a inovace z veřejných prostředků ČR.

- Jaké agendy vykonává Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy v rámci systému řízení a poskytování podpory na výzkum, vývoj a inovace z veřejných prostředků ČR?
- Jaké agendy vykonává Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ve spolupráci s Radou pro výzkum, vývoj a inovace?
- Jaká je struktura výdajů Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na podporu výzkumu, vývoje a inovací z veřejných prostředků ČR a portfolio jimi financovaných aktivit?

A. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy jako poskytovatel podpory na VaVal

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“) je **ústřední orgán státní správy ČR** odpovědný za agendy výzkumu a vývoje, včetně mezinárodní spolupráce ČR v těchto oblastech. Co se týče objemu rozpočtových prostředků, MŠMT je **nejvýznamnějším poskytovatelem** podpory na VaVal v ČR. Ve spolupráci s Radou pro výzkum, vývoj a inovace je MŠMT zodpovědné za přípravu **Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací ČR** (dále jen „VaVal“).

MŠMT je v první řadě poskytovatelem **institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj veřejných vysokých škol** a výzkumných organizací, které nenáleží do gesce jiného z poskytovatelů podpory na VaVal. Ze zákona je odpovědné dále i za poskytování **účelové podpory na specifický vysokoškolský výzkum**, který je prováděný studenty během realizace akreditovaných doktorských anebo magisterských studijních programů a je bezprostředně spojen s jejich vzděláváním.

MŠMT je gestorem **účelové podpory velkých výzkumných infrastruktur**, tj. výzkumných zařízení, která jsou nezbytná pro ucelenou činnost VaVal s vysokou finanční a technologickou náročností, a která jsou schvalována vládou ČR a zřizována jejich hostitelskými výzkumnými organizacemi též pro využití dalšími výzkumnými organizacemi na principu politiky otevřeného přístupu.

Co se týče agendy **mezinárodní spolupráce ČR ve VaVal**, gesce MŠMT zahrnuje výkon členství ČR v mezinárodních organizacích VaVal a konsorciích evropských výzkumných infrastruktur. Současně MŠMT zabezpečuje také účast výzkumných organizací a podniků ČR v mezinárodních programech a projektech VaVal úhradou mandatorních členských příspěvků ČR za účast v těchto programech a úhradou nákladů souvisejících se samotnou účastí výzkumných organizací a podniků v projektech mezinárodní spolupráce ve VaVal. Tyto výdaje jsou MŠMT financovány nejčastěji z **institucionální podpory na mezinárodní spolupráci ČR ve VaVal**. Naopak národní dotační tituly ČR podporující mezinárodní spolupráci ČR ve VaVal financuje MŠMT z prostředků **účelové podpory**.

V neposlední řadě MŠMT implementuje i nástroje čerpání prostředků z **fondů politiky soudržnosti EU** v oblastech VaVal, a to prostřednictvím věcně příslušných Operačních programů. Financování probíhá z výdajů státního rozpočtu ČR na VaVal za využití prostředků **institucionální podpory**.

Od roku 2020 představuje relativně nový legislativní nástroj financování VaVal spadající do gesce MŠMT i **projekt sdílených činností** schvalovaný vládou ČR a podporovaný z **účelové podpory**, jehož předmětem jsou podpůrné činnosti VaVal, jež jsou přístupné orgánům veřejné správy, výzkumným organizacím a všem dalším aktérům zabývajícím se VaVal v ČR.

B. Hodnocení a institucionální financování výzkumných organizací v gesci MŠMT

MŠMT plní roli poskytovatele institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj **veřejných vysokých škol a výzkumných organizací, které nenáleží do gesce jiného z poskytovatelů podpory na VaVal**. Hodnocení, které MŠMT provádí k poskytování institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumných organizací, tak probíhá ve 2 segmentech a nad rámec vysokých škol se do něj zapojují rovněž např. CESNET, z.s.p.o. nebo Technologické centrum Praha.

Hodnocení obou dvou těchto kategorií výzkumných organizací ČR probíhá v souladu s **metodikou hodnocení výzkumných organizací** a hodnocení programů účelové podpory VaVal, schválenou usnesením vlády ČR ze dne 8. února 2017 č. 107 (dále jen „Metodika 2017+“), přičemž postup pro hodnocení v segmentu vysokých škol je stanoven přílohou Metodiky 2017+ č. 5, tzn., **metodikou hodnocení výzkumných organizací v segmentu vysokých škol**, schválenou usnesením vlády ČR ze dne 30. července 2019 č. 563. Tato metodika upravuje postup hodnocení v modulech M3 až M5 a zohledňuje mj. rozdíly v hodnocení veřejných, státních a soukromých vysokých škol. Hodnocení ostatních výzkumných organizací, které spadají do resortní působnosti MŠMT, ošetřuje specifický **metodický rámec**.

V souhrnné perspektivě, hodnocení výzkumných organizací probíhá celkem na **3 úrovních**, a to na národní úrovni ČR, na úrovni poskytovatelů podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumných organizací a na úrovni výzkumných organizací samotných.

Hodnocení je dále rozděleno do **3 segmentů**, a to podle postavení a mise výzkumné organizace v systému VaVal, tzn., v oblastech vysokých škol, jež spadá do věcné příslušnosti MŠMT, rezortních výzkumných organizací a ústavů Akademie věd ČR.

Pro hodnocení jsou poté využívány **3 základní nástroje**, jimiž jsou bibliometrická analýza, vzdálené recenze a hodnocení odborným panelem, a to včetně tzv. on-site visit.

Hodnocení je realizováno v **5 základních modulech**, kterými jsou M1: Kvalita vybraných výsledků; M2: Výkonnost výzkumu; M3: Společenská relevance; M4: Viabilita; a M5: Strategie a koncepce.

Hodnocení v modulech M1 a M2 provádí každoročně **Rada pro výzkum, vývoj a inovace**, přičemž do těchto modulů hodnocení vstupují pouze výsledky zapsané v Rejstříku informací o výsledcích (RIV) Informačního systému VaVal.

Hodnocení v modulech M3 až M5 probíhá naopak vždy na úrovni **poskytovatelů institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumných organizací**, tedy v případě vysokých škol a dalších resortních výzkumných organizací MŠMT v gesci MŠMT.

Kompletní hodnocení ve všech 5 modulech probíhá vždy **jednou za 5 let** a výsledkem je zařazení výzkumné organizace do **čtyřstupňové kvalitativní škály**, které je výsledkem společného jednání poskytovatele, sekce pro vědu, výzkum a inovace Úřadu vlády ČR, zástupců odborných hodnotících panelů a v případě vysokých škol také zástupců České konference rektorů.

Výsledné škálování je však pouze jedním z podkladů pro **stanovení výše institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj hodnocených výzkumných organizací**. Metodika 2017+ upouští od předchozí praxe, jež hodnocení a finanční mechanismy propojovala a tím redukovala hodnocení na nástroj vyčíslení finanční podpory. Určení výše institucionální podpory poskytnuté hodnoceným výzkumným organizacím je tak plně v kompetenci poskytovatele podpory.

C. Velké výzkumné infrastruktury

Velká výzkumná infrastruktura je obvykle jedinečné, resp. výjimečné **výzkumné zařízení o vysoké znalostní a technologické náročnosti**. Může se jednat např. o experimentální přístroje ve smyslu laboratorního vybavení; zdroje znalostí, jimiž jsou archivy a sbírky; nebo informační a komunikační technologie nezbytné k realizaci znalostně a technologicky náročného VaVal. S ohledem na jejich věcnou podstatu se u velkých výzkumných infrastruktur obvykle jedná o vědecká zařízení mající celonárodní dopad v ČR a mezinárodní přesah. Výzkumná infrastruktura se tedy stává velkou díky své expertize a dopadu, avšak současně musí kumulativně naplňovat i kritérium tzv. **otevřeného přístupu** k jejím kapacitám, kdy je zpřístupněna jakémukoliv vědci či výzkumné skupině nezávisle na jejich afilii k jejich mateřské instituci.

MŠMT je gestorem agendy velkých výzkumných infrastruktur a v této roli tedy stanovuje **koncepti podpory** velkých výzkumných infrastruktur z výdajů státního rozpočtu ČR na VaVal. Předkládá také návrhy projektů velkých výzkumných infrastruktur ke **schválení vládou ČR**, přičemž tomuto kroku zpravidla předchází mezinárodní peer-review velkých výzkumných infrastruktur.

Návazně na schválení velkých výzkumných infrastruktur ze strany vlády ČR poskytuje MŠMT velkým výzkumným infrastrukturám **účelovou podporu**, a to v rámci výdajů státního rozpočtu ČR na VaVal. Z účelové podpory jsou přitom hrazeny **provozní náklady** velkých výzkumných infrastruktur.

Investiční náklady velkých výzkumných infrastruktur jsou v synergii k výdajům státního rozpočtu ČR na VaVal MŠMT financovány za využití prostředků **fondů politiky soudržnosti EU**. Od roku 2023 se jedná o Operační program Jan Amos Komenský (OP JAK), spadající do gesci MŠMT, v němž jsou pro velké výzkumné infrastruktury schválené vládou ČR vyhlášovány specificky dedikované výzvy. Příjemci získávají podporu z Operačního programu v rámci **institucionálních výdajů**.

V pozici gestora mezinárodní spolupráce ČR ve VaVal MŠMT podporuje rovněž **internacionalizaci a mezinárodní spolupráci** velkých výzkumných infrastruktur, včetně integrace do mezinárodních výzkumných infrastruktur a právnických osob, zejména do tzv. konsorcií evropských výzkumných infrastruktur (*European Research Infrastructure Consortium*, dále jen „ERIC“). Rozpočtový zdroj na zabezpečení účasti velkých výzkumných infrastruktur a členství ČR v konsorciích ERIC představuje **institucionální podpora na mezinárodní spolupráci ČR ve VaVal**, ze které MŠMT hradí mandatorní členské příspěvky ČR do konsorcií ERIC.

Strategickým dokumentem ČR přinášejícím koncepci velkých výzkumných infrastruktur je **Cestovní mapa velkých výzkumných infrastruktur ČR**. V evropském a v mezinárodním kontextu je Cestovní mapa ekvivalentem k Cestovní mapě Evropského strategického fóra pro výzkumné infrastruktury (ESFRI) a příspěvkem ČR k ekosystému výzkumných infrastruktur konstruovaných a provozovaných v Evropě a ve světě. Poprvé MŠMT vypracovalo Cestovní mapu velkých výzkumných infrastruktur ČR v roce 2010 s tím, že její následné aktualizace proběhly v letech 2011, 2015 a 2019. Nejnovější aktualizace Cestovní mapy proběhne v roce 2023.

D. Podpora mezinárodní spolupráce ČR ve VaVal v gesci MŠMT

MŠMT, jako gestor mezinárodní spolupráce ČR ve VaVal, včetně jednání s orgány EU a s institucemi EU a jednotlivých států EU s působností pro VaVal a využití prostředků z fondů politiky soudržnosti EU, zajišťuje různorodé aktivity spočívající v podpoře mezinárodní spolupráce ČR ve VaVal. Tyto zahrnují zejména výkon členství ČR v mezinárodních organizacích VaVal a konsorciích evropských výzkumných infrastruktur (ERIC) a zapojení výzkumných organizací a podniků ČR do mezinárodních programů VaVal a mezinárodních projektů VaVal podporovaných v jejich rámci.

ČR je členským státem 6 [mezinárodních organizací VaVal](#) ustavených na základě mezinárodního práva veřejného. Jsou jimi Evropská organizace pro jaderný výzkum (CERN), Evropská organizace pro astronomický výzkum na jižní polokouli (ESO), Evropská kosmická agentura (ESA), Evropská molekulárně-biologická laboratoř (EMBL), Evropská konference molekulární biologie (EMBC) a Von Karmanův ústav dynamiky tekutin (VKIFD). Prostřednictvím svého členství v EURATOM (*European Atomic Energy Community*) a společném evropském podniku pro ITER a rozvoj energie z jaderné syntézy (*Fusion for Energy*, F4E) je ČR zapojena také do mezinárodní organizace pro implementaci projektu Mezinárodního termonukleárního experimentálního reaktoru (ITER).

Určitou analogií mezinárodní organizace VaVal ustavené podle mezinárodního práva veřejného je tzv. [konsorcium evropské výzkumné infrastruktury](#) zakládané Evropskou komisí na žádost alespoň 3 zakladatelských členských států podle právního rámce EU. Hlavním benefitem právnické osoby ERIC je, že procedura jejího ustavení je často mnohem snazší než v případě standardní mezinárodní organizace VaVal ustavené na základě mezinárodního práva veřejného. Konsorcia ERIC mají přitom možnost využívat daňové výhody, a to osvobození od platby daně z přidané hodnoty či spotřebních daní, obdobně jako mezinárodní organizace VaVal založené podle mezinárodního práva veřejného, a mohou mít také vlastní pravidla pro vyhledávání veřejných zakázek. ČR je prostřednictvím MŠMT a velkých výzkumných infrastruktur aktuálně členským státem v 16 konsorciích ERIC s perspektivou stát se členským státem v dalších 4 nově ustavovaných konsorciích ERIC do konce roku 2023.

Co se týče [členství ČR v mezinárodních programech VaVal](#), zcela stěžejní v této kategorii je členství ČR v rámcových programech EU pro výzkum a inovace, jež automaticky vyplývá ze členství ČR v EU. Aktuálně se jedná o [9. rámcový program EU pro výzkum a inovace Horizont Evropa \(2021–2027\)](#), představující stěžejní nástroj EU pro podporu VaVal a přispívající významnou měrou k prohloubení spolupráce v Evropském výzkumném prostoru a k posílení znalostní a technologické základny EU. Prostřednictvím něj jsou VaVal v EU v uvedeném období podporovány souhrnnou částkou ve výši cca 96 mld. EUR. Zatímco některé z jeho implementačních nástrojů jsou plně ze 100 % financovány Evropskou komisí ze společného rozpočtu EU, jiné předpokládají finanční spoluúčasť od členských států EU anebo asociovaných zemí zapojujících se do rámcového programu EU, a to zejména tzv. evropská partnerství. Zapojení do takovýchto nástrojů proto zabezpečuje MŠMT, a to ve spolupráci s dalšími poskytovateli, zejména Technologickou agenturou ČR.

Důležitým programem podpory mezinárodní spolupráce ČR ve VaVal, tentokrát plně v gesci MŠMT, je program [INTER-EXCELLENCE II](#), který ve 3 podprogramech podporuje bilaterální a multilaterální spolupráci českých výzkumných organizací a inovačních podniků ve VaVal. Zatímco podprogram INTER-COST je určen k zapojení českých subjektů do programu COST, přičemž je možné existující zapojení do multilaterální akce COST doplnit i o vlastní projekt, který je podpořen z národní úrovně prostřednictvím podprogramu INTER-COST, podprogram INTER-EUREKA podporuje projekty, které jsou realizovány v rámci mezinárodní sítě programu EUREKA. Podprogram INTER-ACTION je poté určen k podpoře bilaterální spolupráce ČR ve VaVal.

E. Operační program Jan Amos Komenský (OP JAK)

MŠMT je gestorem čerpání prostředků z fondů politiky soudržnosti EU v oblastech VaVal, přičemž v programovém období EU v letech 2021–2027 za tímto účelem implementuje [Operační program Jan Amos Komenský](#) (dále jen „OP JAK“) s celkovou alokací cca 66 mld. Kč (EU podíl).

Cílem OP JAK je podpora rozvoje otevřené a vzdělané společnosti založené na znalostech, resp. dovednostech, rovných příležitostech a rozvíjející potenciál každého jednotlivce, který tak povede k růstu konkurenceschopnosti ČR a zlepšení životních podmínek jejích obyvatel.

OP JAK navazuje na řadu podporovaných aktivit z předešlého Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV) a současně přináší i novinky reagující na aktuální globální výzvy, jakými jsou klimatické a společenské změny nebo posílení konkurenceschopnosti prostřednictvím digitalizace, robotizace a inovací.

OP JAK má 2 věcné priority. První je zaměřena na podporu VaVal a je na ní vyčleněno cca 43 mld. Kč. Druhá z nich je zaměřena na regionální a vysoké školství a je na ni vyčleněno cca 46 mld. Kč.

Cílem podpory VaVal v OP JAK je **rozvoj špičkových kapacit, a to jak infrastrukturních, tak v oblasti lidských zdrojů**, a to včetně zvýšení schopnosti využít potenciál kvalifikovaných žen, prohlubování znalostního potenciálu, kterým subjekty VaVal v ČR disponují, soustředění se na aktuální a budoucí celospolečenské výzvy a schopnost **vybudování základny pro budoucí uplatnění výsledků VaVal v praxi**, které slouží bez rozdílu všem.

Špičkový VaVal bude podporován zejména v těch oblastech, které mají potenciál přispět k dalšímu rozvoji společnosti a ekonomiky a které budou řešit celospolečenské problémy nejen na národní úrovni ČR, ale i evropské úrovni, a přispějí tak k vyšší konkurenceschopnosti ČR. Tyto oblasti jsou identifikovány v **RIS strategii** – Národní výzkumné a inovační strategii pro inteligentní specializaci ČR, jejíž realizace je úzce provázána s implementací OP JAK.

Intervence v oblasti VaVal a vzdělávání jsou klíčovým předpokladem využití znalostního potenciálu a zajištění úspěšné budoucnosti. Zastřešujícím strategickým dokumentem na národní úrovni ČR pro rozvoj všech složek VaVal je **Národní politika VaVal ČR 2021+**, představující důležitý podklad pro zaměření intervencí z fondů politiky soudržnosti EU v programovém období EU 2021–2027.

OP JAK předpokládá v období let 2021–2027 vyhlášení téměř 30 výzev na podporu rozvoje VaVal.

Jeho hlavními recipienty jsou **výzkumné organizace** a v případě podpory výzkumných projektů OP JAK cílí na podporu tzv. **orientovaného výzkumu**, tj. výzkumu, který je prováděn s očekáváním, že vytvoří širokou bázi poznatků, která pravděpodobně bude základem pro řešení již rozpoznaných či předpokládaných (aktuálních či budoucích) problémů, či objevujících se možností využití.

4. Popište roli Akademie věd ČR v rámci systému řízení a poskytování podpory na výzkum, vývoj a inovace z veřejných prostředků ČR.

- Jaké činnosti vykonává Akademie věd ČR?
- Jakou strukturu má Akademie věd ČR?
- Jaké orgány má Akademie věd ČR?

A. Činnosti Akademie věd ČR

Akademie věd ČR je organizační složkou státu, jejíž činnost je financována ze státního rozpočtu ČR. Činnost Akademie věd se řídí [zákonem č. 283/1992 Sb.](#), o Akademii věd ČR, a [stanovami](#) Akademie věd ČR schvalovanými vládou ČR.

Hlavním posláním Akademie věd ČR a jejích vědeckých pracovišť je uskutečňovat **základní výzkum**, který respektuje aktuální a předvídané potřeby společnosti. Akademie věd ČR podporuje výzkum v širokém spektru oborů, a to v souladu s principem svobody vědeckého bádání bez ohledu na to, zda je výzkum motivován socioekonomickým přínosem, touhou po poznání či obojím. Akademie věd ČR poskytuje podporu na výzkumné aktivity z veřejných prostředků, což determinuje zaměření výzkumného úsilí na témata a problémy nad rámec průmyslového výzkumu často motivovaného krátkodobou návratností. Podpora výzkumu z veřejných prostředků ČR umožňuje řešit projekty, které naleznou využití až ve vzdálenějším časovém horizontu. Záměrem Akademie věd ČR je také poskytovat a šířit expertní stanoviska určená pro rozhodovací sféru, rozvíjet vzdělávací působení na širokou veřejnost prostřednictvím tištěných a elektronických platforem či veřejných přednášek a dalšími formami interakce s veřejností.

Akademie věd ČR je financována převážně z veřejných prostředků ČR podle [zákona č. 130/2002 Sb.](#), o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů, a to především ze samostatné kapitoly státního rozpočtu ČR. Vedle této institucionální podpory jsou pro pracoviště Akademie věd ČR významnými zdroji financování také účelová podpora získaná ve veřejných soutěžích ve výzkumu, vývoji a inovacích (dále jen „VaVal“) tuzemských a zahraničních poskytovatelů, jakož i další vlastní zdroje pracovišť jako výnosy z licencí, zakázky apod.

Akademie věd ČR se podílí i na **propojení výzkumných a vzdělávacích aktivit**, a to prostřednictvím doktorských studijních programů. Realizace doktorských studijních programů probíhá v souladu se zákonem č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, ve znění pozdějších předpisů, prostřednictvím institucionálních akreditací a na základě smluvních ujednání mezi vysokými školami a pracovišti Akademie věd ČR. Tato vzdělávací činnost Akademie věd ČR je uskutečňována formou školení doktorských studentů na vědeckých pracovištích Akademie věd ČR a prostřednictvím pedagogické činnosti pracovníků Akademie věd ČR na vysokých školách.

Hlavní cílem Akademie věd ČR je provádět kvalitní výzkum na úrovni institucí ve vyspělých zemích, podílet se na utváření profilu české i mezinárodní vědy, napomáhat uplatňování nových poznatků vědy a zavádění nových technologií a podporovat využití výsledků výzkumu v praxi.

B. Struktura Akademie věd ČR

Akademie věd ČR realizuje výzkum prostřednictvím vědeckých pracovišť, která zřizuje jménem ČR jako veřejné výzkumné instituce, jejichž činnosti se řídí podle zákona č. 341/2002 Sb., o veřejných výzkumných institucích, ve znění pozdějších předpisů. Aktuálně je Akademie věd ČR zřizovatelem [54 pracovišť](#), z toho 52 vědeckých ústavů a 2 pracovišť zajišťujících infrastrukturní podporu VaVal.

Výzkum v Akademii věd ČR se dělí do [3 hlavních vědních oblastí](#), které se dále dělí do 9 sekcí:

- **Oblast věd o neživé přírodě**
 - Sekce matematiky, fyziky a informatiky
 - Sekce aplikované fyziky
 - Sekce věd o Zemi
- **Oblast věd o živé přírodě a chemických věd**
 - Sekce chemických věd
 - Sekce biologických a lékařských věd
 - Sekce biologicko-ekologických věd
- **Oblast humanitních a společenských věd**
 - Sekce sociálně-ekonomických věd
 - Sekce historických věd
 - Sekce humanitních a filologických věd

C. Orgány Akademie věd ČR

Nejvyšším samosprávným orgánem Akademie věd ČR je [Sněm](#), ve kterém mají zastoupení ředitelé jejich jednotlivých pracovišť, reprezentanti vysokých škol ČR, významné vědecké osobnosti z ČR i ze zahraničí a zástupci orgánů státní správy, průmyslu, obchodních kruhů a bank. Funkční období Sněmu jsou 4 roky. Sněm se schází podle potřeby, nejméně však dvakrát za rok. Musí být svolán vždy, požádá-li o to alespoň jedna pětina jeho členů. Sněm přijímá stanovy Akademie věd ČR, které nabývají platnosti po schválení vládou ČR, schvaluje výroční zprávu o činnosti Akademie věd ČR, rozpočet a závěrečný účet Akademie věd ČR, i rozdělení finančních prostředků mezi pracoviště. Sněm taktéž schvaluje zřízení, sloučení, splynutí, rozdělení a zrušení pracovišť, usnází se na návrhu na jmenování předsedy ze členů Sněmu a na jeho odvolání a volí a odvolává z funkce volené členy Rady a členy Vědecké rady.

Výkonným orgánem Akademie věd ČR je [Rada](#). Její členové jsou voleni na 4 roky. Členy Rady jsou poté předseda, místopředsedové, předseda Vědecké rady a další členové volení ze členů Sněmu Akademie věd ČR. Člen Rady může být do této funkce volen nejvýše na 2 po sobě jdoucí období. Členství v Radě je přitom neslučitelné s funkcí ředitele pracoviště. Rada svolává zasedání Sněmu, předkládá mu zprávy, jakož i návrhy pro jednání a provádí jeho usnesení, řídí mezi zasedáními

Sněmu běžnou činnost Akademie věd ČR a předkládá Sněmu návrh výroční zprávy o činnosti Akademie věd ČR, jakožto i volené členy předsednictva Rady. Výkonným orgánem Rady je přitom předsednictvo. Předsednictvo tvoří předseda, místopředsedové, předseda Vědecké rady a volení členové předsednictva. Počet členů předsednictva, způsob jejich volby a způsob jednání a usnášení předsednictva upravují stanovy Akademie věd ČR.

Jménem Akademie věd ČR jedná [předseda](#), volený Sněmem a jmenovaný prezidentem ČR ze členů Sněmu a na návrh Sněmu, který projedná vláda ČR. Funkční období předsedy jsou 4 roky, přičemž funkci předsedy nelze vykonávat déle, než po 2 po sobě jdoucí funkční období. Předseda Akademie věd ČR jmenuje místopředsedy z volených členů předsednictva. Předseda také jmenuje a odvolává ředitele pracovišť a předsedá zasedání Sněmu, Rady a předsednictva. Místopředsedové zastupují předsedu v době jeho nepřítomnosti, nebo jsou-li jím k zastupování pověřeni.

Poradním orgánem Rady je [Vědecká rada](#). Ta je složená z vědeckých osobností, zástupců vysokých škol, dalších vědeckých institucí a významných vědců ze zahraničí. Funkčním obdobím Vědecké rady jsou 4 roky. Vědecká rada volí ze svých členů předsedu Vědecké rady. Vědecká rada je na základě stanov Akademie věd ČR koncepčním orgánem Akademie věd ČR, s významnou poradní funkcí vůči Radě. Vědecká rada svými aktivitami podporuje činnost Rady, jako výkonného orgánu Akademie věd ČR s kompetencemi rozhodovat.

5. Popište roli Grantové agentury ČR v rámci systému řízení a poskytování podpory na výzkum, vývoj a inovace z veřejných prostředků ČR.

- Jaké činnosti vykonává Grantová agentura ČR?
- Co se rozumí pod pojmem základní výzkum?
- Jaké orgány má Grantová agentura ČR?

A. Činnosti Grantové agentury ČR

Grantová agentura ČR působí od roku 1993 jako organizační složka státu, která poskytuje účelovou podporu z veřejných prostředků ČR na projekty základního výzkumu s vysokým potenciálem pro dosažení výsledků světové úrovně.

Základním výzkumem se přitom rozumí experimentální či teoretická práce vykonávaná především za účelem získání nových poznatků o základních principech jevů a pozorovatelných skutečností, jež není zaměřena na přímé komerční uplatnění nebo využití.

Cílem Grantové agentury ČR je taktéž podporovat a rozšiřovat mezinárodní spolupráci v základním výzkumu a přispívat k vytváření atraktivních podmínek pro profesní dráhu mladých a začínajících vědeckých pracovníků v ČR.

Náplň činnosti Grantové agentury ČR spočívá v účelové podpoře jak již etablovaných výzkumných pracovníků a týmů, tak i mladých, resp. začínajících vědeckých pracovníků na **tzv. principu bottom-up**, kdy konkrétní vědecké zaměření projektů určuje sám předkladatel návrhu projektu.

Grantová agentura ČR poskytuje účelovou podporu na řešení projektů prostřednictvím tzv. **skupin grantových projektů**, a to napříč všemi vědeckými obory základního výzkumu. Skupiny grantových projektů jsou realizovány prostřednictvím veřejných soutěží ve výzkumu, vývoji a inovacích.

Grantová agentura ČR uděluje od roku 2003 každoročně prostřednictvím svého předsedy **Cenu předsedy Grantové agentury ČR** jako ocenění mimořádných výsledků dosažených během řešení grantových projektů v oblasti základního výzkumu.

B. Orgány Grantové agentury ČR

Orgány Grantové agentury ČR tvoří předseda, předsednictvo, vědecká rada a kontrolní rada.

Předseda je statutárním orgánem Grantové agentury ČR jmenovaný vládou ČR na návrh Rady pro výzkum, vývoj a inovace.

Předsednictvo je výkonným orgánem Grantové agentury ČR, přičemž je jmenováno vládou ČR na návrh Rady pro výzkum, vývoj a inovace.

Předsednictvo je složeno ze členů zastupujících **5 základních vědních oblastí**:

- **Technické vědy;**
- **Vědy o neživé přírodě;**
- **Lékařské a biologické vědy;**
- **Společenské a humanitní vědy;**
- **Zemědělské a biologicko-enviromentální vědy.**

Funkční období členů předsednictva je čtyřleté s možností jmenování max. na 2 po sobě následující funkční období. Předsednictvo mj. schvaluje vyhlášení veřejných soutěží ve VaVal a rozhoduje o uzavření smluv o poskytnutí podpory s příjemci, tzn., o udělení grantů na základě vyhodnocení oborových komisí a panelů Grantové agentury ČR. Předsednictvo Grantové agentury ČR koordinuje činnost těchto oborových komisí a panelů.

Oborové komise jmenuje a odvolává předsednictvo Grantové agentury ČR. Jejich hlavní poslání spočívá v zajištění posouzení a hodnocení návrhů projektů základního výzkumu. Oborové komise se ustavují podle potřeby pro obory z výše uvedených 5 základních vědních oblastí.

Panely zejména vypracovávají interní posudky k návrhům projektů, zajišťují vypracování posudků návrhů projektů externími oponenty a připravují i podklady a doporučení pro jednání oborových komisí.

Vědecká rada je koncepčním orgánem Grantové agentury ČR. Je složena ze 12 členů jmenovaných z řad odborníků vládou ČR, a to na návrh Rady pro výzkum, vývoj a inovace. Funkční období jejich členů je čtyřleté s možností jmenování nejvýše na 2 po sobě následující období. Vědecká rada navrhuje předsednictvu ustavení a zaměření oborových komisí, skupiny grantových projektů, jejich zaměření, vyhodnocuje vědeckou úroveň Grantové agentury ČR a navrhuje potřebná opatření.

Kontrolní rada má kontrolní kompetence ve vztahu k činnostem Grantové agentury ČR, přičemž z řad odborníků na návrh právnických osob zabývajících se VaVal jí jmenuje Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR. Funkční období členů kontrolní rady je čtyřleté s možností jmenování nejvýše na 2 po sobě následující období. Kontrolní rada dozírá na rozdělování finančních prostředků Grantové agentury ČR, projednává také stížnosti na postup poskytovatele při hodnocení návrhu grantového projektu a předkládá stanoviska předsednictvu, pro které jsou závazná.

Kancelář Grantové agentury ČR zabezpečuje odborné, ekonomické, kontrolní, organizační i správní úkony Grantové agentury ČR. Je řízena ředitelem jmenovaným předsedou Grantové agentury ČR. Kancelář připravuje podklady pro jednání hodnotících panelů, oborových a popř. i dalších komisí, vědecké rady, kontrolní rady a předsednictva. Mj. sestavuje návrh rozpočtu Grantové agentury ČR, který následně také podle pokynů předsedy spravuje. Současně sestavuje závěrečný účet kapitoly Grantové agentury ČR. Dále zajišťuje sběr návrhů grantových projektů, současně vytváří a spravuje databázi projektů a oponentů. Nedílnou součástí činnosti Kanceláře je také organizačně zajišťovat spolupráci Grantové agentury ČR s partnerskými organizacemi působících v oblasti VaVal, a to jak v národním, tak i mezinárodním prostředí.

6. Popište roli Technologické agentury ČR v rámci systému řízení a poskytování podpory na výzkum, vývoj a inovace z veřejných prostředků ČR.

- Jaké činnosti vykonává Technologická agentura ČR?
- Co se rozumí pod pojmy aplikovaný výzkum, experimentální vývoj a inovace?
- Jaké orgány má Technologická agentura ČR?

A. Činnosti Technologické agentury ČR

Technologická agentura ČR působí od roku 2009 jako organizační složka státu, která centralizuje státní podporu aplikovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací ČR a poskytuje účelovou podporu z výdajů státního rozpočtu ČR na výzkum, vývoj a inovace (dále jen „VaVal“).

Aplikovaným výzkumem se přitom rozumí teoretická a experimentální práce zaměřená na získání nových poznatků a dovedností pro vývoj nových nebo podstatně zdokonalených výrobků, postupů nebo služeb.

Experimentální vývoj je součástí aplikovaného výzkumu, a to společně s průmyslovým výzkumem.

Inovacemi se rozumí zavedení nových či podstatně zdokonalených výrobků, postupů nebo služeb do praxe s tím, že inovace se rozlišují na:

- inovace postupů**, kterými se rozumí realizace nového nebo podstatně zdokonaleného způsobu výroby či poskytování služeb, včetně významných změn techniky, zařízení nebo programového vybavení;
- organizační inovace**, kterými se rozumí realizace nového způsobu organizace obchodních praktik podniků, pracovišť nebo vnějších vztahů.

Technologická agentura ČR stanovené cíle naplňuje prostřednictvím přípravy a realizace programů aplikovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací, včetně programů pro potřeby orgánů státní správy ČR. Děje se tak v rámci veřejných soutěží ve VaVal na podporu projektů aplikovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací a zadávání veřejných zakázek.

V otázkách posuzování slučitelnosti poskytované podpory se společným trhem v EU Technologická agentura ČR spolupracuje s Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže.

Technologická agentura ČR podporuje a rozšiřuje i mezinárodní spolupráci v oblasti aplikovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací a tímto významně přispívá k posilování mezinárodní konkurenceschopnosti ČR.

Náplň činnosti Technologické agentury ČR spočívá v podporování projektů aplikovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací na **tzv. principu top-down**, což znamená, že vědecké zaměření návrhů projektů vyplývá ze zaměření programu, který vytváří základní tematický rámec podpory.

Technologická agentura ČR připravuje a realizuje v národním, ale i mezinárodním prostředí vlastní **programy**, jakožto i programy připravené jinými správními úřady ČR, které neposkytují účelovou podporu na VaVal ze své rozpočtové kapitoly.

Technologická agentura ČR uděluje od roku 2013 každoročně v rámci Dne Technologické agentury ČR [Cenu Technologické agentury ČR](#), která oceňuje nejkvalitnější projekty aplikovaného výzkumu v 5 kategoriích reflektujících ekonomický a společenský přínos výsledků projektů.

V roce 2020 Technologická agentura ČR navázala spolupráci s renomovaným filmovým festivalem pro děti a mládež, ZLÍN FILM FESTEM. Výsledkem této kooperace je pak každoroční udílení [Filmové Ceny Technologické agentury ČR za popularizaci vědy mezi dětmi a mládeží](#).

B. Orgány Technologické agentury ČR

[Orgány](#) Technologické agentury ČR jsou předseda, předsednictvo, výzkumná rada a kontrolní rada.

[Předseda](#) je statutárním orgánem Technologické agentury ČR, který je jmenovaný na návrh Rady pro výzkum, vývoj a inovace vládou ČR.

Výkonným orgánem Technologické agentury ČR je [předsednictvo](#), které je složeno z 5 členů včetně předsedy. Členové předsednictva jsou do své funkce jmenováni na návrh Rady pro výzkum, vývoj a inovace vládou ČR. Funkční období členů předsednictva je čtyřleté, a to s možností jmenování na 2 po sobě následující funkční období. Předsednictvo zejména schvaluje vyhlášení veřejných soutěží ve VaVal nebo zadání veřejných zakázek. Rozhoduje o přijetí návrhů programových projektů do veřejné soutěže ve VaVal a konečném výběru návrhů projektů k podpoře. Současně předsednictvo rozhoduje o uzavření smluv nebo vydání rozhodnutí o poskytnutí podpory.

[Výzkumná rada](#) je koncepčním orgánem Technologické agentury ČR. Je složena z 12 členů, kteří jsou jmenováni z řad odborníků vládou ČR, a to na návrh Rady pro výzkum, vývoj a inovace. Funkční období jejich členů je čtyřleté s možností jmenování až na 2 po sobě následující funkční období. Výzkumná rada navrhuje předsednictvu ustavení a zaměření oborových komisí, požadavky nových programů a jejich cílů. Dále hodnotí výsledky programů a jejich zaměření, vyhodnocuje odbornou úroveň Technologické agentury ČR a navrhuje předsednictvu potřebná opatření.

[Kontrolní rada](#) vykonává kontrolní kompetence ve vztahu k činnostem Technologické agentury ČR. Z řad odborníků jí na návrh právnických osob zabývajících se VaVal jmenuje Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR. Funkční období členů kontrolní rady je čtyřleté s možností jmenování nejvýše na 2 po sobě následující funkční období. Kontrolní rada dozírá na rozdělování finančních prostředků Technologické agentury ČR, projednává stížnosti na postup poskytovatele při hodnocení návrhu programového projektu a předkládá stanoviska předsednictvu, pro které jsou závazná. Souběžně předkládá výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR příslušnému ve věcech VaVal nejméně jednou za 6 měsíců informaci o činnostech Technologické agentury ČR.

[Oborové komise](#) jsou poradními orgány Technologické agentury ČR, jež posuzují a hodnotí návrhy programových projektů podle vyhlášených pravidel a kritérií veřejné soutěže ve VaVal. Pro účely činnosti Technologické agentury ČR jsou oborové komise vždy ustaveny ke každému konkrétnímu programu ad hoc ve formě odborných poradních orgánů. Členy jmenuje a odvolává předsednictvo. Oborové komise se ustavují podle zaměření vyhlášeného programu. Principy složení oborových komisí, doba, na níž se zřizují, způsob jejich činnosti, podmínky nepodjatosti jejich členů a způsob nakládání s údaji obsaženými v návrzích programových projektů jsou následně upraveny statutem a jednacím řádem oborových komisí.

[Kancelář](#) Technologické agentury ČR zajišťuje veškeré činnosti, co do organizační a administrativní stránky, a to včetně koordinace činností orgánů Technologické agentury ČR a oborových komisí. Činnost Kanceláře je blíže upravena Organizačním řádem Technologické agentury ČR, schváleným

předsednictvem. V čele Kanceláře Technologické agentury ČR je ředitel, kterého jmenuje předseda na základě výsledku výběrového řízení.

7. Popište prostředí veřejných výzkumných institucí v ČR.

- **Jaké činnosti vykonává veřejná výzkumná instituce?**
- **Jaké orgány má veřejná výzkumná instituce?**
- **Uveďte příklady veřejných výzkumných institucí ustavených různými zřizovateli.**

A. Činnosti veřejné výzkumné instituce

Vznik, činnost, způsob zřízení a zrušení a zánik veřejné výzkumné instituce a postavení a působnost zřizovatele a orgánů veřejné výzkumné instituce upravuje v ČR [zákon č. 341/2002 Sb.](#), o veřejných výzkumných institucích, ve znění pozdějších předpisů. Veřejná výzkumná instituce je právnickou osobou, jejímž hlavním předmětem činnosti je výzkum, včetně zajišťování infrastruktury výzkumu. Veřejná výzkumná instituce může provádět jak základní, tak aplikovaný výzkum.

- **Základním výzkumem** se rozumí experimentální nebo teoretická práce vykonávaná především s cílem získání nových poznatků o základních principech jevů a pozorovatelných skutečností, jež není zaměřena na přímé komerční uplatnění nebo využití. Výsledkem základního výzkumu jsou nové vědomosti o základních principech jevů, procesů nebo pozorovatelných skutečností, které jsou publikovány podle zvyklostí v daném vědním oboru.
- **Aplikovaným výzkumem** se rozumí teoretická a experimentální práce zaměřená na získání nových poznatků a dovedností pro vývoj nových nebo podstatně zdokonalených výrobků, postupů nebo služeb; součástí aplikovaného výzkumu je průmyslový výzkum, experimentální vývoj anebo jejich kombinace.
- **Infrastrukturou výzkumu** se rozumí zařízení, zdroje a související služby, které vědecká obec využívá za účelem provádění výzkumu v příslušných oborech, zahrnující vědecké vybavení nebo soubory nástrojů, zdroje založené na znalostech (např. sbírky, archivy a strukturované vědecké informace apod.), infrastruktury informačních a komunikačních technologií (např. síť GRID, počítačové a programové vybavení apod.) a další prvky jedinečné povahy, jež jsou nutné k provádění výzkumu.

Veřejná výzkumná instituce svou hlavní činností zajišťuje výzkum finančně podporovaný zejména z veřejných prostředků, a to v souladu s podmínkami poskytování veřejné podpory stanovenými právem EU. Kromě hlavní činnosti může veřejná výzkumná instituce vykonávat i tzv. činnost další nebo jinou, které nejsou výzkumem ani jeho infrastrukturou, byly-li stanoveny ve zřizovací listině.

- **Další činností** je prováděna na základě požadavků organizačních složek státu nebo územních samosprávných celků ve veřejném zájmu, jež je podporovaná z veřejných prostředků.
- **Jinou činností** je činnost hospodářská, prováděná za účelem dosažení zisku.

Další nebo jinou činnost může veřejná výzkumná instituce provádět za podmínky, že navazují na činnost hlavní, jsou prováděny za účelem účinnějšího využití majetku a lidských zdrojů veřejné výzkumné instituce, není ohrožena hlavní činnost veřejné výzkumné instituce, náklady a výnosy každé z uvedených činností jsou v účetnictví vedeny odděleně a výnosy z těchto činností dosahují aspoň skutečně vynaložených nákladů. Pokud je na konci účetního období výsledkem hospodaření v další nebo jiné činnosti ztráta, veřejná výzkumná instituce musí neprodleně tuto činnost ukončit.

B. Zřizovatel veřejné výzkumné instituce

Veřejná výzkumná instituce může být ustavena ČR nebo územním samosprávným celkem. Jménem ČR plní funkci zřizovatele veřejné výzkumné instituce ministerstva, ostatní ústřední orgány státní správy ČR nebo Akademie věd ČR v postavení organizačních složek ČR.

Název veřejné výzkumné instituce musí obsahovat označení „veřejná výzkumná instituce“ anebo zkratku „v.v.i.“ s tím, že jiné osoby nesmějí ve svém názvu anebo v obchodní firmě toto označení používat. Veřejná výzkumná instituce je ustavena dnem vydání její zřizovací listiny zřizovatelem, přičemž vzniká ke dni, ke kterému je zapsána do [rejstříku veřejných výzkumných institucí](#). Zaniká poté dnem výmazu veřejné výzkumné instituce z rejstříku veřejných výzkumných institucí. Rejstřík veřejných výzkumných institucí vede Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

Nejvíce veřejných výzkumných institucí zřídila **Akademie věd ČR**, a to celkem 54.

Přehled veřejných výzkumných institucí zřízených **ostatními zřizovateli** uvádí následující tabulka.

Typ	Zřizovatel	Veřejná výzkumná instituce
Ministerstva	Ministerstvo dopravy	Centrum dopravního výzkumu, v.v.i.
	Ministerstvo práce a sociálních věcí	Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v.v.i.
		Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i.
	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	Centrum pro studium vysokého školství, v.v.i.
	Ministerstvo zahraničních věcí	Ústav mezinárodních vztahů, v.v.i.
	Ministerstvo zemědělství	Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v.v.i.
		Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v.v.i.
		Výzkumný ústav potravinářský Praha, v.v.i.
		Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.
		Výzkumný ústav veterinárního lékařství, v.v.i.
		Výzkumný ústav zemědělské techniky, v.v.i.
		Výzkumný ústav živočišné výroby, v.v.i.
	Ministerstvo životního prostředí	Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v.v.i.
		Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, veřejná výzkumná instituce

Typ	Zřizovatel	Veřejná výzkumná instituce
Jiné ústřední orgány	Český úřad zeměměřický a katastrální	Výzkumný ústav geodetický, topografický a kartografický, v.v.i.
	Státní úřad pro jadernou bezpečnost	Státní ústav jaderné, chemické a biologické ochrany, v.v.i.
		Státní ústav radiální ochrany, v.v.i.
Územní samosprávné celky	Karlovarský kraj	Institut lázeňství a balneologie, v.v.i.
	Ústecký kraj	Ústav archeologické památkové péče severozápadních Čech, v.v.i.
	Královéhradecký kraj	Výzkumný institut ochrany genofondů, v.v.i.
	Jihomoravský kraj	Ústav archeologické památkové péče Brno, veřejná výzkumná instituce
	Obec Mšené-lázně	Výzkumný ústav balneologický, v.v.i.

C. Orgány veřejné výzkumné instituce

Orgány veřejné výzkumné instituce představují ředitel, rada instituce a dozorčí rada. Tyto musí být ustaveny do 6 měsíců ode dne jejího vzniku. Do ustavení orgánů veřejné výzkumné instituce vykonává jejich práva a povinnosti osoba, jíž zřizovatel pověří řízením veřejné výzkumné instituce.

- **Ředitel** je statutárním orgánem veřejné výzkumné instituce. Rozhoduje tedy ve všech věcech veřejné výzkumné instituce, pokud nejsou zákonem svěřeny do působnosti rady instituce, dozorčí rady nebo zřizovatele.

Ředitele jmenuje zřizovatel na návrh rady instituce předložený na základě výběrového řízení. Pokud zřizovatel nepřijme návrh rady instituce na jmenování ředitele, rozhodnutí odůvodní, a rada instituce vyhlásí nové výběrové řízení.

Ředitelem může být jmenována pouze fyzická osoba, která je způsobilá k právním úkonům, nebyla pravomocně odsouzena pro trestný čin, jehož skutková podstata souvisí s předmětem činnosti veřejné výzkumné instituce, nebo pro trestný čin hospodářský nebo trestný čin proti majetku a nebyla jí v posledních 3 letech uložena sankce podle zvláštních právních předpisů upravujících výkon odborné činnosti, která souvisí s předmětem činnosti veřejné výzkumné instituce.

Ředitel nesmí být členem řídicích nebo kontrolních orgánů právnických osob provozujících podnikatelskou činnost a nesmí se podílet na podnikání právnických osob působících v oblasti, která je předmětem činnosti veřejné výzkumné instituce. Uvedené omezení se nevztahuje na správu vlastního majetku.

Ředitele odvolává zřizovatel na návrh rady instituce či dozorčí rady nebo z vlastního rozhodnutí se souhlasem rady instituce. V případě, že ředitel přestane splňovat podmínky výkonu funkce

stanovené zákonem, navrhne rada instituce zřizovateli odvolání ředitele, a to bez zbytečného odkladu poté, co se o této skutečnosti dozví.

Délka funkčního období ředitele veřejné výzkumné instituce je 5 let. Tataž osoba může zastávat funkci ředitele nejvýše 2 po sobě jdoucí funkční období.

- **Rada instituce** se skládá z předsedy, místopředsedy a dalších členů rady instituce. Předsedu rady instituce a místopředsedu rady instituce, který v této funkci zastupuje předsedu v době jeho nepřítomnosti, volí a odvolává rada instituce. Ředitel může být předsedou rady instituce nebo jejím členem. Není-li ředitel členem rady instituce, je oprávněn účastnit se zasedání rady instituce bez hlasovacího práva.

Rada instituce má vždy nejméně 5 a nejvýše 15 členů a kromě zaměstnanců veřejné výzkumné instituce z řad jejích výzkumných pracovníků jsou v ní zastoupeni rovněž další odborníci z jiných právnických osob, popř. organizačních složek státu, které se zabývají výzkumem, a uživatelé výsledků výzkumu. Externí členové rady instituce tvoří nejméně jednu třetinu a nejvýše jednu polovinu členů rady instituce. Členství v radě instituce vzniká zvolením výzkumnými pracovníky veřejné výzkumné instituce. Volby členů rady instituce jsou přímé, rovné a probíhají tajným hlasováním. U veřejných výzkumných institucí zřízených za účelem spolupráce výzkumných organizací při pořízení a využití velké výzkumné infrastruktury jsou externí členové rady instituce jmenováni spolupracujícími výzkumnými organizacemi a tvoří nejméně dvě třetiny a nejvýše tři čtvrtiny členů rady veřejné výzkumné instituce.

Délka funkčního období člena rady instituce je 5 let. Tataž osoba může být přitom zvolena nebo jmenována členem rady instituce opětovně, bez omezení počtu funkčních období. Volený člen rady instituce může být odvolán výzkumnými pracovníky dané veřejné výzkumné instituce; k platnosti odvolání je potřeba nadpoloviční účasti výzkumných pracovníků veřejné výzkumné instituce s tím, že k odvolání je třeba nadpoloviční většina platných hlasů.

Rada instituce dbá na zachování účelu, pro který byla veřejná výzkumná instituce zřízena, na uplatnění veřejného zájmu v její činnosti a na její řádné hospodaření, stanovuje směry její činnosti v souladu se zřizovací listinou a rozhoduje o koncepci jejího rozvoje.

Rada instituce schvaluje rozpočet veřejné výzkumné instituce, jakož jeho změny a střednědobý výhled, schvaluje vnitřní předpisy veřejné výzkumné instituce, výroční zprávu a rozhoduje také o rozdělení zisku nebo úhradě ztráty.

Rada instituce projednává návrhy na změnu zřizovací listiny, návrhy projektů výzkumu, vývoje a inovací veřejné výzkumné instituce, jakož i návrhy na sjednání smluv o zahraniční spolupráci veřejné výzkumné instituce a návrhy smluv o spolupráci s institucemi ČR.

Rada instituce dále vyhledává výběrové řízení, na základě jehož výsledku navrhuje zřizovateli jmenování vybraného uchazeče ředitelem veřejné výzkumné instituce, navrhuje také odvolání ředitele, popř. dává zřizovateli souhlas k odvolání ředitele.

- **Dozorčí rada** vykonává dohled nad činností a hospodařením veřejné výzkumné instituce a za tím účelem jsou její členové na základě rozhodnutí dozorčí rady oprávněni kdykoliv nahlížet do účetních dokladů a všech dalších dokumentů veřejné výzkumné instituce, vyžadovat potřebná vysvětlení a zjišťovat skutečný stav. Dozorčí rada vykonává rovněž dohled nad nakládáním s majetkem veřejné výzkumné instituce a v zákonem stanovených případech vydává předchozí písemný souhlas k právním úkonům týkajícím se nakládání s majetkem veřejné výzkumné instituce.

Členy dozorčí rady, včetně jejího předsedy a místopředsedy, který zastupuje předsedu v době jeho nepřítomnosti, jmenuje a odvolává zřizovatel veřejné výzkumné instituce, a to tak, aby v ní byli přiměřeně zastoupeni zejména zástupci zřizovatele a zaměstnanci veřejné výzkumné instituce.

Dozorčí rada má nejméně 5 a nejvýše 7 členů. Počet členů dozorčí rady podle celkového počtu zaměstnanců veřejné výzkumné instituce a způsob jednání stanoví jednací řád dozorčí rady.

Délka funkčního období člena dozorčí rady je 5 let. Táž osoba může vykonávat funkci člena dozorčí rady nejvýše 2 po sobě jdoucí funkční období.

8. Popište prostředí veřejných vysokých škol v ČR.

- Jaká je typologie vysokých škol?
- Jaké orgány má vysoká škola?
- Jaké činnosti vykonává Národní akreditační úřad pro vysoké školství?

A. Typologie vysokých škol

V souladu s ust. § 1 a § 2 [zákona č. 111/1998 Sb.](#), o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů vysoké školy představují nejvyšší článek vzdělávací soustavy a mají klíčovou roli jak ve vzdělávací, vědecké, výzkumné a vývojové, tak i v umělecké a další tvůrčí činnosti. Kromě toho hrají vysoké školy i zásadní úlohu ve vědeckém, kulturním, sociálním a ekonomickém rozvoji společnosti. Pouze vysoké školy mají právo přiznávat akademické tituly, používat tzv. akademické insignie (např. taláry, žezla apod.) a konat akademické obřady.

Vysoká škola může být [veřejná, soukromá anebo státní](#). Státní vysoká škola může být vojenská anebo policejní a tyto spadají do gesce Ministerstva obrany, resp. Ministerstva vnitra. V ČR působí aktuálně 26 veřejných vysokých škol a další 2 vysoké školy jsou státní. Veřejné a státní vysoké školy se zřizují a zrušují zákonem o vysokých školách, zákon též stanovuje jejich název. Soukromé vysoké školy mohou na území ČR působit, pokud jim Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“) udělí státní souhlas působit jako soukromá vysoká škola. MŠMT o daném rozhoduje na základě vlastního posouzení a stanoviska Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství (dále jen „NAÚ“). Veřejná vysoká škola se v ČR zřizuje a zrušuje zákonem.

V ČR působí rovněž [zahraniční vysoké školy](#). Poskytování zahraničního vysokoškolského vzdělání na území ČR, postavení a povinnosti zahraničních vysokých škol a jejich poboček jsou upraveny zákonem o vysokých školách. Detailní informace o vysokých školách, včetně přehledu studijních programů, pro které zahraniční vysoká škola splnila informační povinnost/bylo jí uděleno tuzemské oprávnění jsou dostupné v Registru vysokých škol a uskutečňovaných studijních programů.

Vysoké školy jsou [univerzitního nebo neuniverzitního typu](#). Typ vysoké školy musí být v souladu se stanoviskem NAÚ a je uveden v jejím statutu. Pouze vysoká škola univerzitní může uskutečňovat doktorské studijní programy (potažmo habilitační řízení a řízení ke jmenování profesorem) a může se členit na fakulty (existují nicméně i univerzitní vysoké školy, jež se na fakulty nečlení). Označení „univerzita“ tak mohou ve svém názvu používat výlučně vysoké školy univerzitního typu a mohou uskutečňovat všechny typy studijních programů (tzn., i doktorské), a v souvislosti s tím i vědeckou, výzkumnou, vývojovou, inovační, uměleckou anebo další tvůrčí činnost. Naopak, vysoká škola typu neuniverzitního uskutečňuje bakalářské anebo magisterské studijní programy a v souvislosti s tím i vědeckou a výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou anebo další tvůrčí činnost. Vysoká škola neuniverzitního typu se nečlení na fakulty.

B. Orgány vysokých škol

Orgány veřejných vysokých škol tvoří [rektor, akademický senát, vědecká nebo umělecká rada \(na neuniverzitní vysoké škole akademická rada\), rada pro vnitřní hodnocení, disciplinární komise,](#)

správní rada a kvestor, který zodpovídá za hospodaření vysoké školy. Pravomoci a zodpovědnosti těchto orgánů upravuje zákon o vysokých školách.

Akademickými pracovníky vysokých škol jsou profesori, mimořádní profesori, docenti, odborní asistenti, asistenti, lektori a vědečtí pracovníci, kteří jsou zaměstnanci vysoké školy. Akademičtí pracovníci vykonávají v pracovním poměru jak (vzdělávací) pedagogickou, tak tvůrčí (a to zejména vědeckou či uměleckou) činnost. Akademičtí pracovníci mohou volit a být voleni do akademického senátu vysoké školy nebo fakulty. Pracovní místa akademických pracovníků na veřejných vysokých školách musí být obsazována na základě výběrového řízení, od něhož lze upustit v případě, že je s daným pracovníkem sjednáván opakovaný pracovní poměr. Docenti a profesori (i ti mimořádní) jsou pro vysokou školu významní, jelikož kromě vysoké kvality vzdělávací a tvůrčí činnosti, kterou museli v rámci jmenovacích řízení osvědčit, mohou být garanty studijních programů, mohou dále rovněž předsedat komisím pro státní závěrečné zkoušky, předsedat oborovým radám doktorských studijních programů apod. Docenti a profesori (včetně mimořádných) jsou vedeni v tzv. Registru docentů, profesorů a mimořádných profesorů vysokých škol (REDOP) sloužícím k účelu akreditací. Pracovněprávní vztahy jsou plně v kompetencích vysokých škol a řídí se zákoníkem práce.

Akademičtí pracovníci a studenti vysoké školy tvoří **akademickou obec vysoké školy**. Na vysoké škole v ČR se zaručují akademické svobody a práva spočívající zejména ve svobodě vědy, výzkumu a umělecké tvorby a ve zveřejňování jejich výsledků, ve svobodě výuky spočívající v její otevřenosti různým vědeckým názorům, vědeckým a výzkumným metodám a uměleckým směrům a právu učit se, zahrnujícím svobodnou volbu zaměření studia v rámci studijních programů, jakožto i svobodu vyjadřovat vlastní názory ve výuce.

C. Studijní programy vysokých škol

V souladu s ust. § 2 a § 44 zákona o vysokých školách vysoké školy uskutečňují akreditované studijní programy. Typy studijních programů jsou **bakalářský, magisterský a doktorský**. U bakalářských a magisterských studijních programů je ještě určen profil, a to akademický nebo profesní. Profesně zaměřený studijní program je zaměřený na zvládnutí praktických dovedností potřebných k výkonu povolání podložených nezbytnými teoretickými znalostmi. Akademicky zaměřený studijní program klade větší důraz na získání teoretických znalostí potřebných pro výkon povolání, včetně uplatnění v oblasti výzkumu a vývoje a poskytuje také prostor k osvojení nezbytných praktických dovedností. Studijní programy jsou poté zařazovány do 37 oblastí vzdělávání stanovených v příloze č. 3 zákona o vysokých školách. Studijní program může být zařazen do jedné i více oblastí vzdělávání. Podle ust § 44a zákona o vysokých školách je oblastí vzdělávání věcně vymezený úsek vysokoškolského vzdělávání, do jehož rámce spadají studijní programy blízkého a příbuzného obsahového zaměření, které mají společný teoretický a metodologický základ. Požadavky na kvalitu studijních programů poté stanovuje nařízení vlády č. 274/2016 Sb., o standardech pro akreditace ve vysokém školství.

ČR je součástí tzv. Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání (*European Higher Education Area*) v rámci tzv. **Boloňského procesu**. Jedním z cílů spolupráce zemí Boloňského procesu je mj. posílení mobility studentů vysokých škol a možnost absolvovat různé studijní programy na různých vysokých školách, popř. i v jiných státech. Proto i evropské státy přijaly podobný model – strukturu vysokoškolského vzdělávání (tzv. strukturované studium), jež je třístupňová a zahrnuje bakalářský, magisterský a doktorský stupeň. Většina českých vysokých škol také v rámci Boloňského procesu používá kreditový systém ECTS, akademický rok je ohodnocen 60 ECTS kredity, přičemž 1 kredit odpovídá 25–30 hodinám studijní zátěže (např. přímá výuka, samostudium, psaní seminární práce apod.). V rámci Boloňského procesu byly zavedeny tzv. dodatky k diplomu, jež jsou v ČR v souladu se zákonem o vysokých školách vydávány automaticky a zdarma všem absolventům vysokých škol a obsahují kromě informací týkajících se vysoké školy také seznam všech absolvovaných předmětů,

včetně hodnocení, informací o státních závěrečných zkouškách, stážích apod. ČR je členem tzv. Bologna Follow Up Group, řídicí skupiny Boloňského procesu.

V rámci své vzdělávací činnosti může vysoká škola realizovat mj. i **kurzy celoživotního vzdělávání**. Pokud to nevyžaduje zvláštní právní předpis, tyto kurzy vysoká škola nemusí akreditovat. Naopak akreditacím podléhají zejména kurzy poskytované v rámci proškolení v regulovaných profesích (např. kurzy pro učitele musí být akreditovány podle zákona o pedagogických pracovnících). Rozsah a obsah kurzů celoživotního vzdělávání je různý od jednodenních až po více-semesterální. Zvláštní formou kurzů celoživotního vzdělávání na vysokých školách představuje univerzita třetího věku. Univerzita třetího věku nabízí zájmové vzdělávání seniorům za symbolické poplatky. Organizace kurzů je přitom podobná organizaci studijních programů a kurzy se dělí na semestry. Vysoké školy pro absolventy těchto kurzů pořádají i malé ceremonie při udílení závěrečných certifikátů.

D. Financování veřejných vysokých škol

Financování veřejných vysokých škol je ošetřeno v ust. § 18 až § 20 zákona o vysokých školách. MŠMT poskytuje veřejným vysokým školám ČR finanční prostředky formou příspěvků a dotací. Pro stanovení výše příspěvku z výdajů státního rozpočtu ČR na vzdělávací a další tvůrčí činnost veřejné vysoké školy je rozhodný typ a finanční náročnost akreditovaných studijních programů, dále počet studentů a dosažené výsledky ve vzdělávací, vědecké, umělecké a v dalších činnostech vysoké školy (a to zejména v oblasti mezinárodní spolupráce). Formou dotace jsou vysokým školám poskytovány prostředky zejména na stipendia podle zákona o vysokých školách (tj. sociální a ubytovací stipendia určená přímo studentům – tyto prostředky mohou získat i soukromé vysoké školy) a prostředky na rozvoj vysoké školy (a to zejména formou vyhlášených dotačních programů na podporu priorit MŠMT pro vysoké školy). O poskytnutí příspěvku nebo dotace rozhoduje MŠMT na základě žádosti vysoké školy. Za účelné využívání příspěvků a dotací a za vypořádání dotací se státním rozpočtem a za řádné hospodaření s majetkem veřejné vysoké školy je přitom ministři školství, mládeže a tělovýchovy zodpovědný rektor vysoké školy. MŠMT v souladu s právními předpisy ČR vykonává v oblasti vynakládání finančních prostředků přidělených v rámci dotací na vysokých školách taktéž pravidelnou kontrolní činnost.

MŠMT každoročně vydává Pravidla pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám. Zde je transparentně a podrobně stanoven rozpočet pro vysoké školy a jeho pravidla pro daný rok, včetně různých okruhů financování, z nichž nejvýznamnější je okruh I – Institucionální financování. Institucionální financování veřejné vysoké školy je odvozeno od rozsahu a ekonomické náročnosti výkonů veřejné vysoké školy (část fixní) a výstupů činnosti veřejné vysoké školy a jejich kvality (část výkonová). Do institucionálního financování jsou zahrnuty prostředky cíleně určené na podporu vzdělávací a ostatní tvůrčí činnosti v konkrétních oblastech vzdělávání, definovaných na základě společenské poptávky. Veřejná vysoká škola hospodáří podle rozpočtu, který nesmí být sestavován jako deficitní. Veřejná vysoká škola sestavuje rozpočet na kalendářní rok a spolu s ním střednědobý výhled rozpočtu na nejméně 2 další následující roky.

E. Národní akreditační úřad pro vysoké školství

Oficiální oprávnění vysoké školy uskutečňovat studijní programy vyplývá z udělené institucionální akreditace pro danou oblast/oblasti vzdělávání anebo z akreditace studijního programu. V souladu se zákonem o vysokých školách byla kompetence rozhodovat o akreditacích studijních programů, institucionálních akreditacích a akreditacích habilitačních řízení a řízení ke jmenování profesorem

svěřena [Národní akreditační úřad pro vysoké školství](#) (dále jen „NAÚ“). NAÚ kromě toho provádí vnější hodnocení vzdělávací, tvůrčí a s nimi souvisejících činností vysokých škol, vydává stanoviska k žádostem o udělení státního souhlasu působit jako soukromá vysoká škola a rovněž stanoviska v záležitostech souvisejících s vysokými školami.

Výkonným orgánem NAÚ je **Rada NAÚ**, která má 15 členů jmenovaných vládou ČR. Členy navrhuje reprezentace vysokých škol, MŠMT, další ministerstva, profesní svazy a další instituce, přičemž jedním ze členů musí být i student. Funkční období členů Rady NAÚ činí 6 let (u studenta 2 roky) a jedna osoba nesmí být členem Rady NAÚ více než dvakrát. V čele Rady NAÚ stojí předseda spolu se 2 místopředsedy. Rada NAÚ přitom rozhoduje jako kolektivní orgán. Dalším orgánem NAÚ je přezkumná komise, jejíž 5 členů též jmenuje vláda ČR. Členové přezkumné komise musí mít právnické vzdělání. Poradními orgány Rady NAÚ jsou hodnotící komise, které ustavuje předseda z osob evidovaných v seznamu hodnotitelů. Do seznamu hodnotitelů může poté být zapsán pouze všeobecně uznávaný odborník v dané oblasti vzdělávání anebo student. Odborné, organizační a technické zabezpečení činností NAÚ poskytuje MŠMT, a to zejména prostřednictvím odboru Kanceláře NAÚ.

Akreditací studijního programu se podle zákona o vysokých školách rozumí oprávnění vysoké školy uskutečňovat studijní program. Toto oprávnění přitom vyplývá buď z institucionální akreditace či z akreditace studijního programu samotného.

Institucionální akreditací se uděluje vysoké škole oprávnění samostatně vytvářet a uskutečňovat určený typ anebo určené typy studijních programů v určené oblasti anebo v určených oblastech vzdělávání. Pokud oprávnění uskutečňovat studijní program nevyplývá z institucionální akreditace vysoké školy, může vysoká škola toto oprávnění získat udělením tzv. **akreditace daného studijního programu**. Není-li studijní program akreditován či uskutečňován v oblasti vzdělávání, pro kterou má vysoká škola institucionální akreditaci, nelze k jeho studiu přijímat uchazeče, konat výuku, zkoušky ani udělovat akademické tituly. V případě studijního programu, jehož absolvováním se bezprostředně naplňují odborné předpoklady pro výkon regulovaného povolání (např. učitele), je podmínkou pro udělení akreditace studijního programu vždy stanovisko příslušného uznávacího orgánu (např. v případě studijních programů připravujících budoucí učitele je to MŠMT, v případě zdravotníků Ministerstvo zdravotnictví apod.), že absolventi daného studijního programu budou připraveni odpovídajícím způsobem k výkonu povolání. V případě akreditace studijních programů zaměřených na přípravu odborníků v oblasti bezpečnosti ČR je podmínkou pro udělení akreditace studijního programu kladné stanovisko Ministerstva obrany i Ministerstva vnitra.

Akreditaci lze neudělit pouze na základě důvodů stanovených v zákoně o vysokých školách, např. pro nedostatečné zabezpečení zejména po stránce personální, finanční a materiální. Zjistí-li NAÚ nedostatky při uskutečňování akreditovaných činností, uloží vysoké škole, aby v přiměřené lhůtě zjedнала nápravu. Pokud vysoká škola zjištěné nedostatky neodstraní v předepsané lhůtě, může poté NAÚ rozhodnout o omezení akreditace studijního programu spočívajícím v zákazu přijímat ke studiu daného studijního programu další uchazeče, nebo o odnětí akreditace studijního programu.

Zjistí-li NAÚ závažné nedostatky při uskutečňování studijního programu akreditovaného v rámci institucionální akreditace, může rozhodnout např. o omezení institucionální akreditace pro oblast nebo oblasti vzdělávání, spočívajícím v zániku práva vytvářet další studijní programy v této oblasti, nebo o odnětí institucionální akreditace pro konkrétní oblast nebo oblasti vzdělávání.

Zjistí-li NAÚ závažné nedostatky v habilitačním řízení či řízení ke jmenování profesorem, rozhodne podle povahy věci o pozastavení nebo odnětí akreditace habilitačního řízení či řízení ke jmenování profesorem v těch oborech, ve kterých zjistil nedostatky.

9. Popište legislativní rámec s působností v oblasti podpory výzkumu, vývoje a inovací z veřejných prostředků v ČR a na úrovni EU.

- Popište předmět úpravy zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů.
- Popište předmět úpravy zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, resp. zákona č. 341/2002 Sb., o veřejných výzkumných institucích, ve znění pozdějších předpisů.
- Popište předmět působnosti Rámce pro státní podporu výzkumu, vývoje a inovací (2022/C 414/01) a Nařízení Komise (EU) č. 651/2014 ze dne 17. června 2014, kterým se v souladu s čl. 107 a 108 Smlouvy prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem.

A. Legislativní rámec podpory výzkumu, vývoje a inovací v ČR

Stěžejní část legislativního rámce podpory výzkumu, vývoje a inovací (dále jen „VaVal“) z veřejných prostředků ČR představuje [zákon č. 130/2002 Sb.](#), o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů.

Tento zákon určuje kompetence jednotlivých orgánů státní správy ČR s působností v oblasti VaVal (tzn., Rady pro výzkum, vývoj a inovace, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Grantové agentury ČR a Technologické agentury ČR), zavádí terminologii nutnou k výkonu agendy spočívající v podpoře VaVal z veřejných prostředků ČR, dále určuje druhy podpory z veřejných prostředků ČR (institucionální nebo účelová), předmět jejího poskytnutí, poskytovatele pro věcně příslušné druhy podpory a náležitosti úpravy vztahů mezi poskytovatelem a příjemcem. Definuje rovněž náležitosti průběhu veřejné soutěže ve VaVal a způsob poskytování informací o VaVal v rámci Informačního systému VaVal. V neposlední řadě stanovuje zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací také způsob přípravy návrhu výdajů státního rozpočtu ČR na VaVal.

Podstatnou součástí legislativního prostředí ČR upravujícího náležitosti VaVal, jakkoliv nikoliv na úrovni zákonného předpisu, je i [nařízení vlády č. 397/2009 Sb.](#), o informačním systému výzkumu, experimentálního vývoje a inovací (dále jen „IS VaVal“). Nařízení vlády specifikuje bližší náležitosti a podrobnosti práce s IS VaVal ze strany poskytovatele a příjemce, jako např. údaje vkládané do IS VaVal a postup příjemce a poskytovatele podpory při předávání údajů do IS VaVal.

B. Legislativní rámec působení vysokých škol v ČR

Dalším ze stěžejních legislativních předpisů, které upravují dílčí aspekty výzkumného a inovačního ekosystému ČR, je [zákon č. 111/1998 Sb.](#), o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, jenž přináší právní rámec pro působení vysokých škol v ČR.

Zákon o vysokých školách vymezuje jednak akademickou obec, akademické svobody a akademická práva uplatňovaná na vysokých školách ČR. Dále stanovuje postup k ustavení veřejné vysoké školy a její orgány, kterými jsou akademický senát, rektor, vědecká rada nebo umělecká rada (nebo na neuniverzitní vysoké škole akademická rada), rada pro vnitřní hodnocení (je-li zřízena), disciplinární

komise, správní rada a kvestor. Zákon o vysokých školách přináší výčet vnitřních předpisů veřejné vysoké školy, náležitosti jejího financování a hospodaření. Ošetřuje vnitřní členění vysokých škol na fakulty a vysokoškolské ústavy a stanovuje orgány fakult. Zákon o vysokých školách analogickým způsobem ošetřuje také působení soukromých vysokých škol. Co do studia na vysokých školách, zákon upravuje typy studijních programů, organizaci studia či problematiku stipendií. V neposlední řadě zákon o vysokých školách upravuje i otázky akreditace studijních programů.

C. Legislativní rámec působení veřejných výzkumných institucí v ČR

Analogicky k prostředí vysokých škol a jejich působení v ČR je legislativními předpisy ošetřeno také působení veřejných výzkumných institucí, a to [zákonem č. 341/2005 Sb.](#), o veřejných výzkumných institucích, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon o veřejných výzkumných institucích stanovuje jednak druhy činností vykonávaných veřejnou výzkumnou institucí. Ošetřuje proceduru jejího zřízení a vzniku, jakožto i zrušení a zániku. Upravuje vedení agendy rejstříku veřejných výzkumných institucí. Stanovuje orgány, které povinně musí mít veřejná výzkumná instituce (ředitel, rada instituce a dozorčí rada). Ošetřuje následně i náležitosti vnitřních předpisů a hospodaření veřejné výzkumné instituce a v neposlední řadě upravuje také podmínky pro přijímání výzkumných pracovníků ze třetích zemí.

D. Legislativní rámec podpory výzkumu, vývoje a inovací v EU

Náležitosti souladu podpory VaVal z veřejných prostředků ČR s právními předpisy EU tak, aby na úrovni ČR nedocházelo k porušování jednotného trhu v EU, stanovují:

- [Rámec pro státní podporu výzkumu, vývoje a inovací](#) (2022/C 414/01);
- [Nařízení Komise \(EU\) č. 651/2014 ze dne 17. června 2014, jímž se v souladu s čl. 107 a 108 Smlouvy prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem.](#)

Čl. 107 Smlouvy o EU stanovuje, že podpory poskytované v jakékoliv formě státem nebo ze státních prostředků, které narušují nebo mohou narušit hospodářskou soutěž EU tím, že zvýhodňují určité podniky anebo určitá odvětví výroby, jsou, pokud ovlivňují obchod mezi členskými státy EU, toliko neslučitelné s vnitřním trhem EU.

Podle stejného článku jsou nicméně **s vnitřním trhem EU slučitelné**:

- a) **podpory sociální povahy** poskytované individuálním spotřebitelům za podmínky, že se poskytují bez diskriminace na základě původu výrobků;
- b) **podpory určené k náhradě škod způsobených přírodními pohromami nebo jinými mimořádnými událostmi**;
- c) **podpory poskytované hospodářství určitých oblastí Spolkové republiky Německo** postižených rozdělením Německa, pokud jsou potřebné k vyrovnání hospodářských znevýhodnění způsobených tímto rozdělením (5 let po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost mohla Rada EU na návrh Komise přijmout rozhodnutí ke zrušení).

Za **slučitelné s vnitřním trhem EU** mohou být dále považovány:

- a) **podpory, které mají napomáhat hospodářskému rozvoji oblastí s mimořádně nízkou životní úrovní nebo s vysokou nezaměstnaností**, jakož i rozvoji regionů uvedených v čl. 349 s ohledem na jejich strukturální, hospodářskou a sociální situaci;
- b) **podpory, které mají napomoci uskutečnění některého významného projektu společného evropského zájmu nebo napravit vážnou poruchu v hospodářství některého členského státu;**
- c) **podpory, které mají usnadnit rozvoj určitých hospodářských činností nebo hospodářských oblastí**, pokud nemění podmínky obchodu v takové míře, jež by byla v rozporu se společným zájmem;
- d) **podpory určené na pomoc kultuře a zachování kulturního dědictví**, pokud neovlivní podmínky obchodu a hospodářské soutěže v EU v míře odporující společnému zájmu;
- e) **jiné kategorie podpor**, které určí Rada EU na návrh Evropské komise rozhodnutím.

E. Rámec pro státní podporu výzkumu, vývoje a inovací

Rámec pro státní podporu VaVal poskytuje pokyny podle posouzení slučitelnosti státní podpory VaVal s vnitřním trhem EU. Státní podpora VaVal je považována za slučitelnou s vnitřním trhem EU, jsou-li splněny podmínky, že podpora musí usnadňovat rozvoj určité hospodářské činnosti a že podpora nemění podmínky obchodu v takové míře, která by byla v rozporu se společným zájmem.

Státní podpora VaVal může být nezbytná, kdy trh sám o sobě nepřináší efektivní výsledek. Rámec pro státní podporu VaVal se poté vztahuje na všechny technologie, průmyslová a další odvětví tak, aby bylo zajištěno, že pravidla předem nestanoví, jaké cesty výzkumu povedou k novým řešením pro výrobky, procesy a služby, a zároveň nenaruší motivaci účastníků trhu k vývoji inovativních technologických řešení, a to ani při vysokém riziku.

Státní podpora VaVal může být za splnění těchto podmínek **slučitelná s vnitřním trhem EU**, a to v následujících oblastech:

- a) podpora na **projekty v oblasti VaVal, pokud podporovaná část výzkumného projektu spadá do kategorií základního a aplikovaného výzkumu**, přičemž aplikovaný výzkum lze dále dělit na průmyslový výzkum a experimentální vývoj;
- b) podpora na **studie proveditelnosti** v souvislosti s projekty v oblasti VaVal;
- c) podpora na **výstavbu a modernizaci výzkumné infrastruktury**;
- d) podpora na **výstavbu a modernizaci infrastruktur pro testování a experimenty**;
- e) podpora na **inovační činnosti**;
- f) podpora na **inovace procesů a organizační inovace**;
- g) podpora **inovačním klastrům**.

O státní podporu se nejedná v případě **financování z prostředků EU**, jež centrálně spravují orgány, agentury, společné podniky nebo jiné subjekty EU, a které není přímo ani nepřímo pod kontrolou členských států EU.

F. Obecné nařízení o blokových výjimkách (GBER)

Nařízení Komise (EU) č. 651/2014 ze dne 17. června 2014, kterým se v souladu s čl. 107 a 108 Smlouvy prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem (dále jen „GBER“) dále poskytuje do problematiky slučitelnosti státní podpory širší vzhled, kdy neupravuje pouze pravidla pro státní podporu VaVal, ale zahrnuje všechny tematické oblasti, kde může být státní podpora za určitých podmínek s vnitřním trhem slučitelná. GBER rovněž zavádí řadu definic, mj. pro organizaci pro výzkum a šíření znalostí, základní výzkum, průmyslový výzkum, experimentální vývoj apod.

V oblastech VaVal GBER určuje podmínky, za kterých je **podpora slučitelná s vnitřním trhem EU**. Podpořená část takového projektu VaVal musí plně spadat do jedné či několika z kategorií základní výzkum, průmyslový výzkum, experimentální vývoj anebo studie proveditelnosti. Dále musí být způsobilé náklady na projekt VaVal přiděleny na konkrétní kategorie VaVal, mezi které patří osobní náklady, náklady na nástroje a vybavení, náklady na budovy a pozemky a dále i náklady na smluvní výzkum, poznatky a patenty a dodatečné režijní a ostatní provozní náklady.

GBER specifikuje dále také **maximální povolenou intenzitu státní podpory**, která nesmí u žádného z příjemců přesáhnout:

- **100 % způsobilých nákladů u základního výzkumu;**
- **50 % způsobilých nákladů u průmyslového výzkumu;**
- **25 % způsobilých nákladů u experimentálního vývoje;**
- **50 % způsobilých nákladů na studie proveditelnosti.**

Intenzita podpory VaVal může být v případě průmyslového výzkumu a experimentálního vývoje poskytovatelem ještě zvýšena, a to přiznáním možnosti bonifikací ve specifických případech (tyto možnosti jsou definovány obvykle již v samém dotačním titulu VaVal; jednoznačně poté v zadávací dokumentaci veřejné soutěže ve VaVal apod.). Těmito případy jsou:

- zvýšení intenzity podpory o 10 procentních bodů u středních podniků, popř. o 20 procentních bodů u malých podniků;
- zvýšení intenzity podpory o 15 procentních bodů, je-li splněna jedna z těchto podmínek:

a) projekt VaVal zahrnuje účinnou spolupráci:

- mezi podniky, ze kterých alespoň jeden je malým nebo středním podnikem, nebo k této spolupráci dochází alespoň ve 2 členských státech EU nebo v členském státě EU a ve státě, který je smluvní stranou Dohody o Evropském hospodářském prostoru, a jednotlivý podnik nehradí více než 70 % způsobilých nákladů; popř.
- mezi podnikem a jednou nebo více organizacemi pro výzkum a šíření znalostí, jestliže tato organizace pro výzkum a šíření znalostí nese alespoň 10 % způsobilých nákladů a má právo zveřejňovat výsledky vlastního výzkumu; nebo

b) výsledky projektu VaVal jsou veřejně šířeny (udaným způsobem).

Intenzitu podpory VaVal na studie proveditelnosti lze také zvýšit, a to v případě středních podniků až o 10 procentních bodů a u malých podniků až o 20 %.

Výše uvedená pravidla hovoří o využití pojmu intenzita podpory v případech, kdy se o (státní) podporu podle čl. 107 odst. 1 Smlouvy o fungování EU jedná. Je-li však organizace pro výzkum a šíření znalostí (výzkumná organizace) nebo výzkumná infrastruktura využívána téměř výhradně pro **nehospodářskou činnost**, může její financování spadat zcela mimo působnost pravidel státní podpory (a to bez ohledu na kategorii prováděného VaVal) za předpokladu, že její hospodářské využití je čistě vedlejší. Nehospodářskou činností jsou přitom myšleny:

- a) primární činnosti výzkumných organizací a výzkumných infrastruktur, a to zejména vzdělávání s cílem zvýšit počty a zlepšit kvalifikaci lidských zdrojů; nezávislý výzkum s cílem získat nové poznatky a lépe pochopit dané téma, veřejné šíření výsledků výzkumu na nevýlučném a nediskriminačním základě;
 - b) činnosti v rámci transferu znalostí, pokud jsou prováděny buď výzkumnou organizací nebo výzkumnou infrastrukturou, a pokud se veškerý zisk z těchto činností znovu investuje do primárních činností výzkumné organizace nebo výzkumné infrastruktury.
-

10. Popište legislativní nástroje financování výzkumu, vývoje a inovací z veřejných prostředků ČR a vnitřní strukturu výdajů státního rozpočtu ČR na výzkum, vývoj a inovace.

- Na jaké činnosti ve výzkumu, vývoji a inovacích je poskytována institucionální podpora a jak je upraven režim jejího poskytování?
- Na jaké činnosti ve výzkumu, vývoji a inovacích je poskytována účelová podpora a jak je upraven režim jejího poskytování?
- Jaká je struktura výdajů státního rozpočtu ČR na výzkum, vývoj a inovace?

A. Kategorie činností

Právní rámec ČR – [zákon č. 130/2002 Sb.](#), o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů, (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů – upravuje mj. také náležitosti poskytování podpory z veřejných prostředků ČR na činnosti ve výzkumu, vývoji a inovacích (dále jen „VaVal“). Tyto činnosti spočívají jak v provádění základního výzkumu a aplikovaného výzkumu, tak i inovací.

Základním výzkumem se rozumí experimentální nebo teoretická práce vykonávaná především za účelem získání nových poznatků o základních principech jevů a pozorovatelných skutečností, která není zaměřena na přímé komerční uplatnění nebo využití.

Aplikovaným výzkumem se rozumí teoretická a experimentální práce zaměřená na získání nových poznatků a dovedností pro vývoj nových nebo podstatně zdokonalených výrobků, postupů nebo služeb; průmyslový výzkum, experimentální vývoj či jejich kombinace jsou součástí aplikovaného výzkumu.

Inovacemi se rozumí zavedení nových či podstatně zdokonalených výrobků, postupů nebo služeb do praxe, s tím, že se rozlišují:

- c) **inovace postupů**, kterými se rozumí realizace nového nebo podstatně zdokonaleného způsobu výroby či poskytování služeb, včetně významných změn techniky, zařízení nebo programového vybavení;
- d) **organizační inovace**, kterými se rozumí realizace nového způsobu organizace obchodních praktik podniků, pracovišť nebo vnějších vztahů.

B. Poskytovatelé podpory

Zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací taxativně neuvádí, která organizační složka státu či územní samosprávný celek jsou poskytovatelem podpory na VaVal. Zjednodušeně lze říci, že poskytovatelem je ten, z jehož rozpočtové kapitoly je podpora poskytována. V případě podpory poskytované z výdajů státního rozpočtu ČR je poskytovatelem orgán, v jehož rozpočtové kapitole se nachází některé ukazatele účelové nebo institucionální podpory VaVal.

Poskytovatelem podpory na VaVal z výdajů státního rozpočtu ČR je nyní celkem **15 rozpočtových kapitol**. Kromě největších kapitol s nadresortní gescí, kterými jsou Ministerstvo školství, mládeže

a tělovýchovy, Technologická agentura ČR a Grantová agentura ČR, jsou poskytovateli Ministerstvo zahraničních věcí, Ministerstvo obrany, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo dopravy, Ministerstvo zemědělství a Ministerstvo kultury. S výdaji státního rozpočtu ČR na VaVal hospodaří rovněž Úřad vlády ČR, který zabezpečuje činnosti Rady pro výzkum, vývoj a inovace, a Akademie věd ČR.

Zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací rozlišuje podporu poskytovanou na VaVal z veřejných prostředků ČR jako účelovou a institucionální. Podporu lze poté poskytnout jen v rozsahu a současně za podmínek stanovených zákonem o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací a legislativními předpisy EU.

C. Účelová podpora

Účelovou podporu lze poskytnout na:

- a) grantový projekt;
- b) programový projekt;
- c) specifický vysokoškolský výzkum;
- d) projekt velké výzkumné infrastruktury;
- e) projekt sdílených činností;
- f) systémový projekt v oblasti inovací.

Projektem VaVal jsou přitom činnosti, jež mají splnit nedělitelný úkol přesné hospodářské, vědecké nebo technické povahy s předem jasně určenými cíli, formulovaný uchazečem ve veřejné soutěži ve VaVal, nebo poskytovatelem v rámci zadání veřejné zakázky.

Grantový projekt je projekt, v němž příjemce cíle a způsoby řešení v základním výzkumu stanovuje sám ve skupině grantových projektů vyhlášené poskytovatelem. Jediným poskytovatelem podpory na grantové projekty je Grantová agentura ČR.

Programový projekt je naopak projekt, ve kterém příjemce vyjadřuje, jakým způsobem a za jakých podmínek přispěje k naplnění cílů programu; řešení programového projektu může obsahovat také nezbytné činnosti základního výzkumu, pokud na ně však navazují činnosti aplikovaného výzkumu, vývoje nebo inovací.

Programem VaVal je poté soubor věcných, časových a finančních podmínek pro činnosti potřebné k dosažení cílů:

- a) aplikovaného VaVal, vyhlášených poskytovatelem ve veřejné soutěži ve VaVal nebo v zadání veřejné zakázky na jednotlivé projekty v rámci programu;
- b) mezinárodní spolupráce ČR ve výzkumu a vývoji realizované na základě mezinárodní smlouvy, včetně spolupráce realizované na základě právních aktů vydaných k provedení těchto smluv. Program VaVal schvaluje vláda ČR na návrh poskytovatele, po vyjádření Rady pro výzkum vývoj a inovace, popř. též Technologické agentury ČR, pokud bude agentura program VaVal realizovat.

Účelová podpora je poskytována formou dotace právnickým nebo fyzickým osobám či zvýšením výdajů organizačních složek státu, organizačních složek územních samosprávných celků nebo organizačních jednotek ministerstva zabývajících se VaVal na:

- a) grantové projekty z výdajů Grantové agentury ČR;
- b) programové projekty v průřezových a odvětvových oblastech VaVal, které stanoví vláda ČR na návrh Rady pro výzkum, vývoj a inovace v Národní politice VaVal, z výdajů na VaVal příslušného poskytovatele účelové podpory v dané oblasti;
- c) programové projekty z výdajů Technologické agentury ČR;
- d) projekty řešené v rámci programu územního samosprávného celku z jeho výdajů na VaVal;
- e) projekty programů mezinárodní spolupráce ČR ve VaVal, dále na projekty velkých výzkumných infrastruktur, projekty sdílených činností a specifický vysokoškolský výzkum z výdajů na VaVal Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy;
- f) systémové projekty v oblasti inovací z výdajů na VaVal Ministerstva průmyslu a obchodu.

Účelovou podporu na grantový nebo programový projekt poskytne poskytovatel po provedení veřejné soutěže ve VaVal nebo na základě zadání veřejné zakázky podle zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů, s výjimkou těch projektů, kde výběr projektů proběhl na mezinárodní úrovni.

Specifický vysokoškolský výzkum je výzkum prováděný studenty během realizace akreditovaných doktorských nebo magisterských studijních programů a je bezprostředně spojen se vzděláváním. Podpora je poskytována podle pravidel schvalovaných vládou ČR, v nichž jsou stanoveni příjemci podpory, kritéria a způsob poskytování podpory.

Projekt velké výzkumné infrastruktury je projektem, kdy tzv. velkou výzkumnou infrastrukturou je výzkumná infrastruktura, která je výzkumným zařízením nezbytným pro ucelenou výzkumnou a vývojovou činnost s vysokou finanční a technologickou náročností, která je schvalována vládou ČR a zřizována pro využití též dalšími výzkumnými organizacemi.

Projektem sdílených činností jsou podpůrné činnosti, poskytování služeb nebo podpora využívání služeb na celostátní úrovni schválené vládou ČR, které slouží k organizaci nebo zabezpečení VaVal a jsou přístupné orgánům veřejné správy, výzkumným organizacím a dalším osobám zabývajícím se VaVal. Projekt sdílených činností je schvalován vládou ČR.

Systémový projekt v oblasti inovací je činnost realizovaná či zajišťovaná ústředním orgánem státní správy nebo jím zřízenou, založenou, ovládanou či jemu podřízenou organizací nebo právnickou osobou, jako součást vládou schváleného programu, která je nezbytná pro naplnění cílů programu, je na nediskriminačním základě přístupná všem příjemcům v programu a již není možné realizovat formou veřejné soutěže ve VaVal.

C. Institucionální podpora

Institucionální podporu lze poskytnout na:

- a) dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace;

- b) mezinárodní spolupráci ČR ve VaVal;
- c) operační programy ve VaVal nebo na jejich část zajišťující cíle ve VaVal;
- d) ostatní činnosti nezbytné pro poskytování podpory z veřejných prostředků nebo vykonávané v souvislosti s jejím poskytováním.

Dlouhodobým koncepčním rozvojem výzkumné organizace se rozumí toliko nezávislé provádění základního výzkumu, aplikovaného výzkumu, veřejné šíření výsledků těchto činností na nevýlučném a nediskriminačním základě nebo transfer znalostí, pokud se veškerý zisk z transferu znalostí znovu investuje do primárních činností výzkumné organizace.

Institucionální podpora na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace je poskytována ve formě dotace právnickým osobám anebo zvýšením výdajů organizačních složek státu, organizačních složek územních samosprávných celků či organizačních jednotek ministerstva zabývajících se VaVal:

- a) jejich zřizovatelem nebo zakladatelem;
- b) Ministerstvem průmyslu a obchodu nebo Ministerstvem zemědělství podle působnosti, pokud výzkumná organizace není právnickou osobou veřejného práva;
- c) Ministerstvem vnitra, pokud výzkumná organizace provádí převážně bezpečnostní výzkum;
- d) Ministerstvem obrany, pokud je výzkumná organizace jeho organizační jednotkou;
- e) Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, a to veřejné nebo soukromé vysoké škole nebo výzkumné organizaci, která je právnickou osobou veřejného práva, pokud nelze poskytovat institucionální podporu podle písm. a) až d).

Institucionální podporu na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace přitom poskytovatel výzkumné organizaci poskytne na základě jejího zhodnocení, jež provedl podle metodiky připravené Radou pro výzkum, vývoj a inovace a schválené vládou ČR.

Institucionální podpora mezinárodní spolupráce ČR ve VaVal, kterážto je realizovaná na základě mezinárodního práva nebo práva EU, a to včetně právních aktů vydaných k jejich provedení, je uskutečňována formou:

- a) úhrady za účast ČR v mezinárodních programech VaVal;
- b) úhrady za členství ČR v mezinárodních organizacích VaVal a v konsorciích evropské výzkumné infrastruktury;
- c) peněžních podílů z prostředků ČR na podporu projektů mezinárodní spolupráce ve VaVal, pokud je daný finanční podíl možno hradit z veřejných prostředků a projekty jsou podporovány z rozpočtu jiných států nebo z rozpočtu EU nebo z rozpočtu jiných mezinárodních organizací, popř. z rozpočtu konsorcia evropské výzkumné infrastruktury.

Institucionální podpora na mezinárodní spolupráci ČR ve VaVal podle písm. a) a b) je poskytována prostřednictvím toho orgánu či organizace, jež ČR zastupují; podpora podle písm. c) je poskytována na základě žádosti, kterou předloží příslušnému poskytovateli uchazeč, vybraný v souladu s pravidly příslušného programu mezinárodní spolupráce ve VaVal.

Operační programy ve VaVal jsou nástroji čerpání fondů politiky soudržnosti EU v oblastech VaVal.

Ostatní institucionální podpora je poskytována na:

- a) zabezpečení veřejné soutěže ve VaVal, zadání veřejné zakázky, včetně nákladů na hodnocení a kontrolu poskytnuté podpory, zhodnocení dosažených výsledků a na zveřejnění informací o poskytnuté podpoře, na hodnocení výzkumných organizací a dále na vyhodnocení podmínek pro poskytnutí podpory na specifický vysokoškolský výzkum, velkou výzkumnou infrastrukturu nebo mezinárodní spolupráci ČR ve VaVal, a to do celkové výše 2,5 % prostředků poskytovatele na VaVal v daném kalendářním roce, s výjimkou nákladů orgánů hrazených podle písm. c);
- b) věcné nebo finanční ocenění mimořádných výsledků VaVal nebo finanční ocenění propagace či popularizace VaVal, u nichž podmínky pro ocenění stanoví vláda ČR na návrh Rady pro výzkum, vývoj a inovace;
- c) náklady spojené s činnostmi Rady pro výzkum, vývoj a inovace, Akademie věd ČR, Grantové agentury ČR a Technologické agentury ČR, a věcné náklady bezprostředně spojené s činností Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy jako ústředního orgánu státní správy ČR, který je odpovědný za výzkum a vývoj.

D. Příprava návrhu výdajů státního rozpočtu ČR na VaVal

Celkovou výši výdajů státního rozpočtu ČR na VaVal jednotlivých rozpočtových kapitol stanoví vláda ČR na návrh **Rady pro výzkum, vývoj a inovace** (dále jen „RVVI“).

RVVI zašle správcům rozpočtových kapitol návrh celkové výše výdajů na VaVal.

Správci rozpočtových kapitol zpracují návrh výdajů na VaVal, aby přednostně zajistili plnění projektů zahájených v předchozích letech a dalších závazků. Návrh výdajů na VaVal obsahuje zejména návrh výše výdajů na VaVal v členění na základě závazných ukazatelů, jak jsou tyto stanoveny zákonem o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací, dále také údaje o schválených programech a o dalších aktivitách VaVal, na které lze poskytnout podporu, popř. další požadované informace.

Návrhy výdajů na VaVal předloží správci rozpočtových kapitol RVVI, která je s nimi projedná.

RVVI může vládě ČR doporučit úpravu návrhu výše výdajů na VaVal.

RVVI předloží vládě ČR návrh celkové výše výdajů na VaVal jednotlivých rozpočtových kapitol pro další kalendářní rok, včetně návrhu střednědobého výhledu výdajů na VaVal a to vždy nejpozději do dne 31. května daného roku.

Po schválení návrhu výdajů státního rozpočtu ČR na VaVal vládou ČR vstupuje návrh do přípravy zákona o státním rozpočtu ČR připravovaného Ministerstvem financí.

Závaznými ukazateli výdajů státního rozpočtu ČR jsou výdaje na VaVal celkem a dále institucionální podpora celkem a účelová podpora celkem. Z celkových výdajů na VaVal jednotlivých rozpočtových kapitol jsou dalšími závaznými ukazateli, pokud přicházejí v úvahu:

- a) účelová podpora na programy aplikovaného VaVal;
- b) účelová podpora na specifický vysokoškolský výzkum;

- c) institucionální podpora výzkumných organizací;
 - d) institucionální podpora na mezinárodní spolupráci ČR ve VaVaI.
-

11. Popište Informační systém výzkumu, experimentálního vývoje a inovací.

- Jaký je účel Informačního systému výzkumu, experimentálního vývoje a inovací?
- Jaký je účel Centrální evidence projektů (CEP)?
- Jaký je účel Rejstříku informací o výsledcích (RIV)?

A. Účel Informačního systému výzkumu, experimentálního vývoje a inovací

Informační systém výzkumu, experimentálního vývoje a inovací (dále jen „IS VaVal“) představuje informační systém veřejné správy, který zajišťuje shromažďování, zpracovávání, poskytování, jakož také využívání údajů o výzkumu, vývoji a inovacích (dále jen „VaVal“) podporovaných z veřejných prostředků ČR.

Struktura a účel IS VaVal a práva a povinnosti při předávání, resp. při poskytování údajů do IS VaVal jsou upraveny zákonem č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů.

Ustanovení zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací jsou přitom doplněna dále i nařízením vlády č. 397/2009 Sb., o informačním systému výzkumu, experimentálního vývoje a inovací, které specifikuje podrobnosti práce s IS VaVal, jako např. údaje vkládané do IS VaVal a postup příjemce a poskytovatele podpory při předávání údajů do IS VaVal.

Účelem IS VaVal je informovat odbornou, jakož i laickou veřejnost o projektech a aktivitách VaVal a o jejich výsledcích. Povinně zveřejňované údaje v IS VaVal slouží zájemcům o účast ve veřejných soutěžích ve VaVal, umožňují kontrolu poskytování a použití účelové nebo institucionální podpory a zajišťují podklady pro přípravu návrhu výdajů státního rozpočtu ČR na VaVal. Na jejich základě je možné provádět mj. hodnocení výsledků výzkumných organizací, resp. programů účelové podpory VaVal.

Správce a provozovatelem IS VaVal je Rada pro výzkum, vývoj a inovace, která je mj. i odborným a poradním orgánem vlády ČR pro oblasti VaVal a je organizačně začleněna do Úřadu vlády ČR.

Údaje do IS VaVal předkládá provozovateli poskytovatel, příjemce podpory tak svou povinností plní prostřednictvím poskytovatele podpory. Provozovatel údaje do IS VaVal zařazuje, přičemž také kontroluje jejich úplnost a soulad s údaji předkládanými jinými poskytovateli podpory a údaji vloženými v předchozích letech. Z osobních údajů smí IS VaVal obsahovat pouze jméno, příjmení, rodné číslo (popř. státní příslušnost a identifikační kód stanovený správcem systému) a případné akademické tituly a vědecké hodnosti.

Plnění povinnosti týkající se předávání údajů o VaVal do IS VaVal je zákonem o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací přímo vztahováno k procesu poskytnutí podpory z výdajů státního rozpočtu ČR. Podporu v daném kalendářním roce lze příjemci poskytnout pouze za předpokladu, jsou-li údaje o jím prováděných aktivitách VaVal s touto podporou zařazeny do IS VaVal.

B. Struktura Informačního systému výzkumu, experimentálního vývoje a inovací

IS VaVal v současnosti tvoří celkem 4 navzájem provázané a veřejně dostupné části, kterými jsou:

- **Centrální evidence aktivit VaVal (CEA);**
- **Evidence veřejných soutěží ve VaVal (VES);**
- **Centrální evidence projektů VaVal (CEP);**
- **Rejstřík informací o výsledcích VaVal (RIV).**

Informační systém výzkumu, vývoje a inovací (IS VaVal) shromažďuje informace o výzkumu, vývoji a inovacích podporovaných z veřejných rozpočtů v České republice a je jediným autorizovaným, úplným a závazným zdrojem těchto informací. Cílem následující webové prezentace je umožnit vyhledávání ve veřejně přístupných údajích IS VaVal, provozovaného podle § 30 zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů. Úlohu správce a provozovatele IS VaVal plní ale zákona č. 130/2002 Sb., Rada pro výzkum, vývoj a inovace. Podrobnosti provozu IS VaVal jsou upraveny nařízením vlády č. 397/2009 Sb., o informačním systému výzkumu, experimentálního vývoje a inovací.

AKTUÁLNÍ INFORMACE

- 09.11.2022 - [Plánovaná údržba IS VaVal 11.11.-13.11.2022](#)
- 24.10.2022 - [Plánovaná údržba IS VaVal 27.10.-30.10.2022](#)
- 30.06.2022 - [Vyhodnocení sběru RIV v letech 2018-2022](#)
- 11.04.2022 - [Release IS VaVal 3.1.1](#)

Archiv novinek Helpdesk

YouTube kanál

INFORMAČNÍ OBLASTI IS VAVAI

CEA Aktivity VaVal 53 běžících programů	VES Veřejné soutěže 6 probíhajících soutěží	CEP Projekty VaVal 4 312 řešených projektů	RIV Výsledky VaVal 1 829 426 záznamů o výsledcích
--	--	---	--

UŽIVATELSKÁ ROZHRANÍ

VaVER Rozhraní příjemců	RoP Rozhraní poskytovatelů
-----------------------------------	--------------------------------------

DOPLŇKOVÉ INFORMACE

- [O IS VaVal](#)
- [Dokumenty](#)
- [Číselníky](#)
- [Validate data](#)
- [Open data](#)
- [Rozhraní API](#)

Analýza výsledků Statistické údaje

C. Centrální evidence aktivit VaVal (CEA)

Centrální evidence aktivit ve VaVal (CEA) obsahuje informace o poskytované podpoře VaVal, tzn., souhrnné údaje o výši podpory poskytované jednotlivými poskytovateli na činnosti ve VaVal (institucionální a účelová podpora). Součástí CEA jsou také 4 registry, které poskytují identifikační údaje v dané oblasti VaVal:

- **Registr programů** – podrobné údaje o programech VaVal;
 - **Registr subjektů** – údaje o subjektech, které se mohou stát příjemci podpory na základě zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací; na žádost poskytovatele mohou být zařazeny i údaje o dalších subjektech, kteří jsou příjemci podpory;
 - **Registr poskytovatelů podpory** – seznam organizačních složek státu, jakožto i územních samosprávných celků, které mohou být podle zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací poskytovateli podpory;
 - **Registr velkých výzkumných infrastruktur.**
-

D. Evidence veřejných soutěží ve VaVal (VES)

Evidence veřejných soutěží ve VaVal (VES) obsahuje informace o vyhlášených veřejných soutěžích ve VaVal. Poskytovatel předává před vyhlášením veřejné soutěže ve VaVal základní údaje o soutěži, a to včetně jejích podmínek a začátku a konci soutěžní a hodnotící lhůty. Po vyhodnocení veřejné soutěže ve VaVal jsou doplněny údaje o počtu podaných projektů, počtu projektů přijatých k řešení a výši poskytnuté podpory. Data o podpořených projektech jsou provázána s údaji v CEP.

E. Centrální evidence projektů VaVal (CEP)

Centrální evidence projektů VaVal (CEP) obsahuje údaje o projektech VaVal, na jejichž řešení je poskytována účelová podpora na základě zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací. Údaje o projektu VaVal jsou poskytovány ve třech fázích: při zahájení řešení (v prvním roce řešení, resp. poskytování účelové podpory), v průběhu řešení (ve druhém až v posledním roce řešení) a po ukončení řešení (v roce následujícím po posledním roce řešení, resp. poskytování účelové podpory), či popř. při přerušení nebo předčasném ukončení řešení projektu.

U každého projektu jsou v CEP evidovány údaje určující tento projekt:

- název a předmět řešení projektu VaVal;
- příjemci podpory, řešitelé a popř. další účastníci projektu VaVal;
- doba řešení projektu VaVal;
- kategorie výzkumu (tzn., zda se jedná o základní výzkum, aplikovaný výzkum, experimentální vývoj, inovace nebo infrastrukturu VaVal);
- údaje o uzavřené smlouvě nebo vydaném rozhodnutí o poskytnutí podpory;

- celkové náklady na řešení projektu VaVal, a to včetně jejich členění na jednotlivé roky řešení, výše podpory s uvedením výše podpory z výdajů státního rozpočtu ČR;
- údaje o poskytovateli podpory a údaje o programu, v jehož rámci je projekt VaVal realizován;
- stupeň důvěrnosti údajů o projektu VaVal.

Po ukončení řešení projektu VaVal se do CEP doplňují i údaje o zhodnocení řešení projektu VaVal, jež provádí poskytovatel, a dosažených výsledcích. Údaje o výsledcích jsou propojeny s údaji v RIV.

F. Rejstřík informací o výsledcích VaVal (RIV)

Rejstřík informací o výsledcích VaVal (RIV) obsahuje informace o výsledcích, jichž bylo dosaženo při řešení aktivit VaVal s podporou z veřejných prostředků poskytnutou podle zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací, a od roku 2008 i údaje o výsledcích, kterých bylo výzkumnou organizací dosaženo při řešení aktivit, na které nebyla poskytnuta podpora na základě zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací (např. řešením projektů rámcových programů EU pro výzkum a inovace, operačních programů, výsledků dosažených vlastní činností výzkumné organizace apod.).

Pokud bylo výsledku dosaženo řešením aktivity VaVal s podporou poskytnutou na základě zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací, předkládá příjemce dosažené výsledky vždy prostřednictvím poskytovatele, který podporu na danou aktivitu VaVal poskytl. V případě, že výzkumná organizace předkládá výsledky dosažené řešením aktivit VaVal bez takto poskytnuté podpory, předkládá takové výsledky prostřednictvím toho poskytovatele, který jí může poskytnout institucionální podporu na její dlouhodobý koncepční rozvoj.

U každého výsledku je v RIV evidován:

- název a druh výsledku, případně poddruh existuje-li;
- rok uplatnění výsledku;
- údaje o předkladateli výsledku;
- údaje o tvůrcích výsledku;
- další údaje identifikující výsledek v závislosti na jeho druhu (např. název, vydavatel a ISSN/ISBN odborného časopisu/publikace, číslo a název vydavatele patentu apod., režim publikování výsledku (open access/metadata apod.);
- označení velké výzkumné infrastruktury v případě, že bylo výsledku dosaženo za využití její kapacity;
- návaznost výsledku na projekt evidovaný v CEP, popř. zda se jedná o výsledek dosažený s jiným typem podpory (specifický vysokoškolský výzkum nebo institucionální podpora na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumných organizací apod.) či zda bylo výsledku dosaženo bez veřejných zdrojů apod.

Vedle povinných údajů poskytuje RIV veřejnosti i 2 analytické nástroje. První představuje analýzu výsledků VaVal uplatněných v daném roce sběru dat, a to z hlediska jednotlivých poskytovatelů podpory, výzkumných organizací nebo druhů výsledků. Druhý přináší analýzu vybraných výsledků, které jsou předmětem hodnocení výzkumných organizací podle modulu 1 tzv. Metodiky 2017+.

12. Vysvětlete pojmy „způsobilé náklady“, „uznané náklady“ a „intenzita podpory“ a jejich vztah.

- Co se rozumí „způsobilými náklady“ projektu výzkumu, vývoje a inovací?
- Co se rozumí „uznanými náklady“ projektu výzkumu, vývoje a inovací?
- Co se rozumí „intenzitou podpory“ ve výzkumu, vývoji a inovacích?

A. Způsobilé náklady

Způsobilé náklady ve výzkumu, vývoji a inovacích (dále jen „VaVal“) definuje [zákon č. 130/2002 Sb.](#), o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů. Způsobilými náklady jsou náklady, které jsou přiděleny na konkrétní kategorie podpory a mohou být příjemcem vynaloženy na činnosti ve VaVal či v souvislosti s nimi. Způsobilými náklady jsou:

1. **osobní náklady** na výzkumné pracovníky, techniky a ostatní podpůrný personál v rozsahu, ve kterém se podílejí na projektu VaVal, a to včetně stipendií na VaVal podle zákona o vysokých školách;
2. **náklady nebo výdaje na pořízení hmotného majetku** v rozsahu a po dobu, kdy je tento majetek využíván pro účely projektu VaVal; jestliže nejsou náklady nebo výdaje vynakládány v rámci projektu VaVal po celou dobu své životnosti, jsou za způsobilé náklady považovány pouze odpisy za dobu trvání projektu VaVal vypočítané na základě všeobecně uznávaných účetních zásad;
3. **náklady nebo výdaje na pořízení nehmotného majetku**, poznatky a patenty zakoupené nebo pořízené v rámci licence z vnějších zdrojů za obvyklých tržních podmínek využitě výlučně pro účely projektu VaVal;
4. **náklady nebo výdaje na služby, smluvní výzkum nebo na poradenské a rovnocenné služby** využitě výlučně pro účely projektu VaVal;
5. **doplňkové náklady nebo výdaje vzniklé v přímé časové a věcné souvislosti při řešení projektu** VaVal, jejichž vynaložení přispěje k realizaci projektu VaVal, přičemž tímto vymezením se rozumí podíl na společných provozních nákladech organizace (režii) jako nákladech, které nelze přímo přiřadit ke konkrétnímu projektu VaVal (tzv. nepřímé náklady); podíl těchto nákladů je pak určen v procentní výši stanovené poskytovatelem (tzv. flat rate) či výši skutečných režijních nákladů stanovených podle jednotné metodiky organizace pro uplatňování úplných nepřímých nákladů v projektech VaVal (tzv. full-cost).

Jednotlivé dotační tituly na podporu VaVal v ČR mohou způsobilé náklady vymezit odlišně, avšak nikoliv v rozporu s jejich výše uvedeným legislativním vymezením. Způsobilé náklady v konkrétním dotačním titulu na podporu VaVal tak představují upřesněné způsobilé náklady, které mohou být příjemcem vynaloženy na projekt VaVal v daném dotačním titulu na podporu VaVal (v závislosti na jeho zaměření nemusí být uvedeny všechny). Vymezení takto upřesněných způsobilých nákladů dotačního titulu na podporu VaVal musí být vždy obsahem zadávací dokumentace.

B. Uzané náklady

Uzanými náklady jsou na základě zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací takové způsobilé náklady nebo výdaje ve VaVal (např. v návrhu projektu VaVal ve veřejné soutěži ve VaVal), **kteé poskytovatel schváli a ktere jsou zdůvodněné**.

Poskytovatel může při veřejné soutěži ve VaVal (a to např. na návrh odborného poradního orgánu) **neuznat část uchazečem navržených celkových nákladů projektu VaVal** a nezahrnout je proto do uznaných nákladů projektu VaVal nebo snížit celkovou výši podpory projektu VaVal s tím, že takový krok se nepokládá za jinak vyloučenou změnu v návrhu projektu VaVal. Zpravidla tak poskytovatel učiní z důvodu nepřiměřenosti návrhu nákladů projektu VaVal anebo výše podpory, a to vzhledem k navrhovaným aktivitám ve VaVal, či s ohledem na výsledek hodnocení návrhu projektu VaVal.

Výše uznaných nákladů a jejich členění je povinnou **součástí právního aktu** o poskytnutí podpory na řešení projektu VaVal.

Výše uznaných nákladů a s tím související výše podpory poskytnuté na řešení projektu VaVal na celou dobu jeho řešení nesmí být v průběhu řešení projektu VaVal **změněny o více než 50 %** výše uznaných nákladů nebo výše podpory z veřejných prostředků, které jsou uvedeny v právním aktu o poskytnutí podpory, jak o nich poskytovatel rozhodl.

Změny výše uznaných nákladů a s tím související výše podpory musí být **zdůvodněné**, podložené schválenými činnostmi a změnou právního aktu o poskytnutí podpory a musí splňovat podmínky podpory uvedené v zákoně o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací.

Změna členění uznaných nákladů v jednotlivých letech řešení projektu VaVal je přípustná, přičemž detaily stanoví zpravidla právní akt o poskytnutí účelové podpory; změna však nesmí být v rozporu s právní úpravou, ani s podmínkami, za nichž byla dotace poskytnuta.

C. Intenzita podpory

Čl. 107 **Smlouvy o fungování EU** konstatuje, že podpora poskytovaná státem (a to pokud naplňuje v zásadě 4 kritéria, tzn., – je poskytnutá z veřejných prostředků; její udělení narušuje anebo hrozí narušením hospodářské soutěže; její udělení zvyhodňuje určité podniky nebo odvětví výroby; a její udělení ovlivní obchod mezi členskými státy EU) je neslučitelná s vnitřním trhem EU.

Aby podpora mohla být státem poskytnuta, musí spadat do některého z existujících legislativních mechanismů, které z tohoto pravidla umožňují výjimku, přičemž pro segment VaVal má zásadní důležitost **Nařízení Komise (EU) č. 651/2014 ze dne 17. června 2014, jímž se v souladu s čl. 107 a 108 Smlouvy prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem**, tzv. Obecné nařízení o blokových výjimkách (dále jen „GBER“).

GBER definuje tzv. intenzitu podpory a udává její dodržení jako jednu (nikoliv však jako jedinou) podmínku slučitelnosti podpory poskytované státem s vnitřním trhem EU.

Intenzita podpory je zde tedy definována jako hrubá výše podpory vyjádřená jako procentní podíl způsobilých nákladů před odpočtem daně nebo jiných poplatků. Aby poté byla podpora na aktivity VaVal slučitelná s vnitřním trhem EU, nesmí u žádného z příjemců přesáhnout:

b) 100 % způsobilých nákladů u základního výzkumu;

c) 50 % způsobilých nákladů u průmyslového výzkumu;

d) 25 % způsobilých nákladů u experimentálního vývoje;

e) 50 % způsobilých nákladů na studie proveditelnosti.

Intenzita podpory VaVal může být v případě průmyslového výzkumu a experimentálního vývoje poskytovatelem ještě zvýšena, a to přiznáním možnosti bonifikací ve specifických případech (tyto možnosti jsou definovány obvykle již v samém dotačním titulu VaVal; jednoznačně poté v zadávací dokumentaci veřejné soutěže ve VaVal apod.). Těmito případy jsou:

- zvýšení intenzity podpory o 10 procentních bodů u středních podniků, popř. o 20 procentních bodů u malých podniků;
- zvýšení intenzity podpory o 15 procentních bodů, je-li splněna jedna z těchto podmínek:

a) projekt VaVal zahrnuje účinnou spolupráci:

- mezi podniky, ze kterých alespoň jeden je malým nebo středním podnikem, nebo k této spolupráci dochází alespoň ve 2 členských státech EU nebo v členském státě EU a ve státě, který je smluvní stranou Dohody o Evropském hospodářském prostoru, a jednotlivý podnik nehradí více než 70 % způsobilých nákladů; popř.
- mezi podnikem a jednou nebo více organizacemi pro výzkum a šíření znalostí, jestliže tato organizace pro výzkum a šíření znalostí nese alespoň 10 % způsobilých nákladů a má právo zveřejňovat výsledky vlastního výzkumu; nebo

b) výsledky projektu VaVal jsou veřejně šířeny (udaným způsobem).

Intenzitu podpory VaVal na studie proveditelnosti lze také zvýšit, a to v případě středních podniků až o 10 procentních bodů a u malých podniků až o 20 %.

Výše uvedená pravidla hovoří o využití pojmu intenzita podpory v případech, kdy se o (státní) podporu podle čl. 107 odst. 1 Smlouvy o fungování EU jedná. Je-li však organizace pro výzkum a šíření znalostí (výzkumná organizace) nebo výzkumná infrastruktura využívána téměř výhradně pro **nehospodářskou činnost**, může její financování spadat zcela mimo působnost pravidel státní podpory (a to bez ohledu na kategorii prováděného VaVal) za předpokladu, že její hospodářské využití je čistě vedlejší. Nehospodářskou činností jsou přitom myšleny:

- a) primární činnosti výzkumných organizací a výzkumných infrastruktur, a to zejména vzdělávání s cílem zvýšit počty a zlepšit kvalifikaci lidských zdrojů; nezávislý výzkum s cílem získat nové poznatky a lépe pochopit dané téma, veřejné šíření výsledků výzkumu na nevýlučném a nediskriminačním základě;
- b) činnosti v rámci transferu znalostí, pokud jsou prováděny buď výzkumnou organizací nebo výzkumnou infrastrukturou, a pokud se veškerý zisk z těchto činností znovu investuje do primárních činností výzkumné organizace nebo výzkumné infrastruktury.

13. Popište mechanismus pro realizaci veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích stanovený na základě zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů.

- Co musí obsahovat zadávací dokumentace veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích?
- Jaká je soutěžní a hodnotící lhůta v rámci veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích?
- Jaký je postup hodnocení návrhu projektu ve veřejné soutěži ve výzkumu, vývoji a inovacích?

A. Vyhlášení veřejné soutěže ve VaVal

Řádné náležitosti veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích (dále jen „VaVal“) upravuje [zákon č. 130/2002 Sb.](#), o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů, (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů.

Veřejná soutěž ve VaVal může být **jednostupňová anebo dvoustupňová**. Dvoustupňovou veřejnou soutěž ve VaVal může poskytovatel vyhlásit tehdy, je-li nutné či účelné od sebe oddělit posouzení účelnosti navrhovaného řešení a jeho porovnání s vyhlášenými cíli a podmínkami programu (tzn., první stupeň) a hodnocení odborné úrovně a proveditelnosti návrhu projektu (tzn., druhý stupeň), či v případě, je-li nezbytné postupně vyjasnit způsob plnění vyhlášených cílů a podmínek programu.

Veřejnou soutěž ve VaVal, její obsah a podmínky, popř. její zrušení je poskytovatel podpory vždy povinen vyhlásit v **Obchodním věstníku** a také prostřednictvím **Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací** a může ji zároveň uveřejnit i jiným vhodným způsobem. Podmínky veřejné soutěže ve VaVal nesmí poskytovatel v průběhu trvání veřejné soutěže ve VaVal změnit.

Podmínky veřejné soutěže ve VaVal musí obsahovat zejména:

- a) název programu nebo skupiny grantových projektů, v rámci jejichž implementace je daná veřejná soutěž ve VaVal vyhlášována;
- b) název a sídlo poskytovatele, který veřejnou soutěž ve VaVal vyhláší;
- c) způsob a kritéria hodnocení návrhů projektů předložených do veřejné soutěže ve VaVal;
- d) soutěžní lhůtu pro předložení a hodnotící lhůtu pro hodnocení návrhů projektů;
- e) místo, způsob a termín vyhlášení výsledků veřejné soutěže ve VaVal;
- f) požadavky na prokázání způsobilosti uchazečů;
- g) místo, termín zveřejnění a převzetí zadávací dokumentace veřejné soutěže ve VaVal;
- h) místo, způsob a termín pro podávání návrhů projektů v rámci veřejné soutěže ve VaVal.

Žádost uchazeče o poskytnutí podpory v rámci veřejné soutěže ve VaVal má vždy podobu **návrhu projektu** předloženého do veřejné soutěže ve VaVal.

B. Zadávací dokumentace veřejné soutěže ve VaVal

Poskytovatel zpracuje pro účely vyhlášení veřejné soutěže ve VaVal zadávací dokumentaci, která je souborem podkladů a informací nezbytných pro zpracování a podání návrhu projektu v rámci veřejné soutěže ve VaVal.

Uchazeč, předkládající do veřejné soutěže ve VaVal návrh svého projektu, je povinen vždy prokázat **způsobilost pro řešení navrhovaného projektu**. Způsob prokázání, resp. posuzování způsobilosti uchazeče přitom stanoví poskytovatel při vyhlášení veřejné soutěže ve VaVal, a to s ohledem na charakter vyhlášené veřejné soutěže ve VaVal a předpokládaný finanční rozsah projektů. Způsobilost k řešení projektu se prokazuje při podání návrhu projektu a před uzavřením smlouvy. V rámci jedné veřejné soutěže ve VaVal uchazeč prokazuje způsobilost jedenkrát. Předkládá-li uchazeč do jedné veřejné soutěže ve VaVal více návrhů projektů, postačí dokumenty k prokázání způsobilosti přiložit pouze k jednomu návrhu projektu.

Zadávací dokumentace veřejné soutěže ve VaVal obsahuje zejména:

- a) údaje o programu nebo skupině grantových projektů, v rámci jejichž implementace je daná veřejná soutěž ve VaVal vyhlášována;
- b) podmínky veřejné soutěže ve VaVal;
- c) upřesněné položky způsobilých nákladů podle podmínek veřejné soutěže ve VaVal;
- d) další podmínky veřejné soutěže ve VaVal, pokud jsou stanoveny;
- e) rozsah požadovaných údajů a pokyny pro zpracování návrhu projektu, popř. povinné přílohy;
- f) vymezení rozsahu údajů o návrzích projektů, uchazečích a dalších účastnících projektu určených ke zveřejnění;
- g) v případě dvoustupňové veřejné soutěže ve VaVal požadavky na dopracování návrhu projektu podle ust. § 22 odst. 6 zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací;
- h) místo, způsob a termín podávání návrhů projektů a vyhlášení výsledku veřejné soutěže ve VaVal;
- i) vzor smlouvy o poskytnutí podpory na projekty přijaté k podpoře;
- j) způsob hodnocení a výběru projektů.

C. Soutěžní a hodnotící lhůta veřejné soutěže ve VaVal

Soutěžní lhůta je **období, ve kterém je možno podávat návrhy projektů**. Začíná se počítat ode dne následujícího po dni vyhlášení veřejné soutěže ve VaVal v Obchodním věstníku a končí v den ukončení přijímání návrhů projektů. Délka soutěžní lhůty pro jednostupňovou veřejnou soutěž ve VaVal je vždy nejméně 43 kalendářních dní. Délka soutěžní lhůty pro 1. i 2. stupeň dvoustupňové veřejné soutěže ve VaVal je vždy nejméně 36 kalendářních dní.

Hodnotící lhůta je **období, v němž poskytovatel zajistí vyhodnocení návrhů projektů a rozhodne a vyhlásí výsledky veřejné soutěže ve VaVal**. Hodnotící lhůta se začíná počítat ode dne, který následuje po ukončení soutěžní lhůty a končí dnem vyhlášení výsledků veřejné soutěže ve VaVal, který je také dnem ukončení veřejné soutěže ve VaVal. Délka hodnotící lhůty je u jednostupňové i dvoustupňové veřejné soutěže ve VaVal vždy nejvýše 240 kalendářních dnů.

D. Přijímání a hodnocení návrhů projektů v rámci veřejné soutěže ve VaVal

Předmětem hodnocení projektů ve veřejné soutěži ve VaVal je **návrh projektu**, a to včetně jeho příloh a dokumentů prokazujících způsobilost uchazeče, předložený poskytovateli v soutěžní lhůtě a podle požadavků stanovených v zadávací dokumentaci. Návrh projektu nesmí být během veřejné soutěže ve VaVal nijak měněn, s výjimkou dopracování návrhu projektu do 2. stupně dvoustupňové veřejné soutěže ve VaVal.

Pro přijímání návrhů projektů poskytovatel jmenuje **komisi pro přijímání návrhů projektů**. Složení komise, způsob nakládání s údaji obsaženými v návrzích projektů, jakož i další pravidla činnosti komise stanoví poskytovatel. Členové komise nesmí být ve vztahu k předmětu veřejné soutěže ve VaVal nebo k uchazečům podjatí, zejména se nesmí podílet na zpracování návrhu projektu, nesmí mít osobní zájem na rozhodnutí o poskytnutí podpory určitému projektu a s uchazeči je nesmí spojovat ani žádný osobní ani pracovní či jiný obdobný poměr.

Komise pro přijímání návrhů projektů vyhodnotí **splnění podmínek veřejné soutěže ve VaVal** s tím, že vypracuje protokol, který obsahuje seznam doručených návrhů projektů, údaje o doručení v soutěžní lhůtě, o úplnosti návrhů projektů a návrzích projektů nevyhovujících těmto podmínkám s uvedením důvodů pro jejich vyřazení. Protokol musí obsahovat i údaje o návrzích doručených po uplynutí soutěžní lhůty, a to včetně doby jejich doručení. V případě nesplnění některé z podmínek pro přijetí návrh projektu nesmí být do veřejné soutěže ve VaVal přijat. O přijetí nebo nepřijetí návrhu projektu do veřejné soutěže ve VaVal rozhoduje poskytovatel.

Poskytovatel může z veřejné soutěže ve VaVal **vyložit** návrh projektu uchazeče, který v minulosti získal podporu, ale nedodržel povinnosti určené zákonem o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací nebo porušil závazky vyplývající ze smlouvy o poskytnutí podpory. Tuto sankci lze přitom uplatnit po dobu až 3 let ode dne, kdy bylo příjemci podpory toto porušení prokázáno nebo kdy ho písemně uznal.

Pro hodnocení návrhů projektů přijatých do veřejné soutěže ve VaVal ustaví poskytovatel **odborný poradní orgán**. Seznam členů odborného poradního orgánu poskytovatel zveřejní vždy společně s vyhlášením výsledků veřejné soutěže ve VaVal. Jednání odborného poradního orgánu, jeho složení, způsob nakládání s údaji obsaženými v návrzích projektů, jako i další pravidla jeho činnosti v souvislosti s hodnocením návrhů projektů upravuje vnitřní předpis poskytovatele.

Poskytovatel je povinen zajistit ke každému návrhu projektu **nejméně 2 posudky oponentů**, jako podklad pro hodnocení návrhu projektu odborným poradním orgánem s výjimkou případu, kdy na základě zdůvodněného doporučení odborného poradního orgánu rozhodne tak, že návrh projektu nebude ze zásadních důvodů nadále hodnocen a bude vyřazen z veřejné soutěže ve VaVal.

Protokoly o hodnocení návrhů projektů a výsledný návrh pořadí všech návrhů projektů ve veřejné soutěži ve VaVal předloží odborný poradní orgán poskytovateli, který rozhodne o výběru návrhů projektů a zveřejní **výsledky veřejné soutěže ve VaVal** ve vyhlášené hodnotící lhůtě. Pokud přitom poskytovatel neuzná část uchazečem navržených celkových nákladů projektu a nezahrne je proto mezi uznané náklady projektu či na základě zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací sníží celkovou výši podpory, než je výše podpory žádaná, uvede to v protokolu.

Poskytovatel může rozhodnout rovněž **v rozporu s doporučením odborného poradního orgánu**. Své rozhodnutí musí však písemně zdůvodnit v protokolu. Své rozhodnutí a jeho zdůvodnění musí rovněž zveřejnit na svých webových stránkách.

Rozhodnutí poskytovatele o výsledku veřejné soutěže ve VaVal je konečné a nelze se proti němu odvolat. **Na poskytnutí podpory není právní nárok**. Poskytovatel přitom umožní uchazeči seznámit se s výsledkem hodnocení jeho návrhu projektu ve veřejné soutěži ve VaVal, včetně zdůvodnění a poskytnutí oponentních posudků k jeho projektu bez uvedení osobních údajů oponentů.

E. Shromažďování údajů a uchovávání dokladů o veřejné soutěži ve VaVal

Poskytovatel je povinen uchovávat veškeré **doklady**, které souvisejí s veřejnou soutěží ve VaVal po dobu nejméně 10 let od vyhlášení výsledků veřejné soutěže ve VaVal.

Pro účely realizace veřejné soutěže ve VaVal, jakož i pro splnění dalších povinností poskytovatele je poskytovatel oprávněn shromažďovat potřebné **údaje o návrzích projektů a uchazečích**, včetně osobních údajů. Tyto údaje nejsou veřejně přístupnými informacemi. U shromažďování, zpracování a zveřejňování údajů se poskytovatel řídí zákonem č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů, jakož i dalšími obecně závaznými právními předpisy.

Údaje o veřejných soutěžích ve VaVal jsou poskytovatelem vždy vkládány do Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací, a to konkrétně do části **Evidence veřejných soutěží ve VaVal (VES)**. VES obsahuje údaje o vyhlášených veřejných soutěžích ve VaVal, o výsledcích veřejných soutěží ve VaVal a o projektech, na které byla poskytnuta podpora. Údaje do VES předává vždy poskytovatel.

V první fázi poskytovatel podpory na VaVal, který veřejnou soutěž ve VaVal vyhlašuje, předá údaje o vyhlašované veřejné soutěži ve VaVal, a to zejména údaje o dotačním titulu, o předpokládané výši podpory, o kterou se soutěží, o předpokládaném termínu zahájení řešení projektů a údaje o začátku a konci soutěžní, resp. hodnotící lhůty, a to včetně způsobu podání návrhů projektů.

Ve druhé fázi, tzn., po vyhodnocení veřejné soutěže ve VaVal, předá poskytovatel údaje o výsledku vyhodnocení veřejné soutěže ve VaVal, tzn., zejména údaje o počtu projektů podaných do veřejné soutěže ve VaVal, počtu projektů, na které bude podpora poskytnuta, a celkové výši podpory poskytnuté ve veřejné soutěži ve VaVal.

F. Zrušení veřejné soutěže

Poskytovatel může veřejnou soutěž ve VaVal zrušit, nebyl-li předložen **žádný návrh projektu**, nebo jestliže nastala **podstatná změna okolností**, za kterých byla veřejná soutěž ve VaVal vyhlášena a kterou nemohl poskytovatel předvídat, ani ji nezpůsobil, či pokud pominuly **důvody pro plnění předmětu veřejné soutěže ve VaVal**.

V případě dvoustupňové veřejné soutěže ve VaVal lze veřejnou soutěž ve VaVal zrušit také tehdy, nepostoupil-li do 2. stupně veřejné soutěže ve VaVal žádný návrh projektu.

Poskytovatel musí veřejnou soutěž ve VaVal zrušit, je-li vyhlášení veřejné soutěže ve VaVal nebo její zadávací dokumentace **v rozporu se zákonem o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje**

a inovací, parametry dotačního titulu schválenými vládou ČR anebo výsledkem jeho posouzení ze strany Evropské komise.

Poskytovatel rozhodnutí o zrušení veřejné soutěže ve VaVal neprodleně zveřejní, a to stejným způsobem a na stejném místě jako vyhlášení veřejné soutěže ve VaVal.

14. Popište proces hodnocení projektu výzkumu, vývoje a inovací od předložení jeho návrhu do veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích až do ukončení jeho řešení.

- **Jaký je mechanismus a obecná kritéria hodnocení návrhu projektu výzkumu, vývoje a inovací předloženého do veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích?**
- **Jaký je mechanismus a obecná kritéria hodnocení projektu výzkumu, vývoje a inovací v průběhu jeho řešení?**
- **Jaký je mechanismus a obecná kritéria závěrečného hodnocení projektu výzkumu, vývoje a inovací?**

Náležitosti pro hodnocení projektu výzkumu, vývoje a inovací (dále jen „VaVal“) od předložení jeho návrhu do veřejné soutěže ve VaVal až do ukončení jeho řešení stanovuje [zákon č. 130/2002 Sb.](#), o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů.

A. Hodnocení návrhů projektů v rámci veřejné soutěže ve VaVal

Předmětem hodnocení projektů ve veřejné soutěži ve VaVal je **návrh projektu**, a to včetně jeho příloh a dokumentů prokazujících způsobilost uchazeče, předložený poskytovateli v soutěžní lhůtě a podle požadavků stanovených v zadávací dokumentaci. Návrh projektu nesmí být během veřejné soutěže ve VaVal nijak měněn, s výjimkou dopracování návrhu projektu do 2. stupně dvoustupňové veřejné soutěže ve VaVal.

Pro přijímání návrhů projektů poskytovatel jmenuje **komisi pro přijímání návrhů projektů**. Složení komise, způsob nakládání s údaji obsaženými v návrzích projektů, jakož i další pravidla činnosti komise stanoví poskytovatel. Členové komise nesmí být ve vztahu k předmětu veřejné soutěže ve VaVal nebo k uchazečům podjatí, zejména se nesmí podílet na zpracování návrhu projektu, nesmí mít osobní zájem na rozhodnutí o poskytnutí podpory určitému projektu a s uchazeči je nesmí spojovat ani žádný osobní ani pracovní či jiný obdobný poměr.

Komise pro přijímání návrhů projektů vyhodnotí **splnění podmínek veřejné soutěže ve VaVal** s tím, že vypracuje protokol, který obsahuje seznam doručených návrhů projektů, údaje o doručení v soutěžní lhůtě, o úplnosti návrhů projektů a návrzích projektů nevyhovujících těmto podmínkám s uvedením důvodů pro jejich vyřazení. Protokol musí obsahovat i údaje o návrzích doručených po uplynutí soutěžní lhůty, a to včetně doby jejich doručení. V případě nesplnění některé z podmínek pro přijetí návrh projektu nesmí být do veřejné soutěže ve VaVal přijat. O přijetí nebo nepřijetí návrhu projektu do veřejné soutěže ve VaVal rozhoduje poskytovatel.

Poskytovatel může z veřejné soutěže ve VaVal **vyločit** návrh projektu uchazeče, který v minulosti získal podporu, ale nedodržel povinnosti určené zákonem o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací nebo porušil závazky vyplývající ze smlouvy o poskytnutí podpory. Tuto sankci lze přitom uplatnit po dobu až 3 let ode dne, kdy bylo příjemci podpory toto porušení prokázáno nebo kdy ho písemně uznal.

Pro hodnocení návrhů projektů přijatých do veřejné soutěže ve VaVal ustaví poskytovatel **odborný poradní orgán**. Seznam členů odborného poradního orgánu poskytovatel zveřejní vždy společně

s vyhlášením výsledků veřejné soutěže ve VaVal. Jednání odborného poradního orgánu, jeho složení, způsob nakládání s údaji obsaženými v návrzích projektů, jako i další pravidla jeho činnosti v souvislosti s hodnocením návrhů projektů upravuje vnitřní předpis poskytovatele.

Poskytovatel je povinen zajistit ke každému návrhu projektu **nejméně 2 posudky oponentů**, jako podklad pro hodnocení návrhu projektu odborným poradním orgánem s výjimkou případu, kdy na základě zdůvodněného doporučení odborného poradního orgánu rozhodne tak, že návrh projektu nebude ze zásadních důvodů nadále hodnocen a bude vyřazen z veřejné soutěže ve VaVal.

Protokoly o hodnocení návrhů projektů a výsledný návrh pořadí všech návrhů projektů ve veřejné soutěži ve VaVal předloží odborný poradní orgán poskytovateli, který rozhodne o výběru návrhů projektů a zveřejní **výsledky veřejné soutěže ve VaVal** ve vyhlášené hodnotící lhůtě. Pokud přitom poskytovatel neuzná část uchazečem navržených celkových nákladů projektu a nezahrne je proto mezi uznané náklady projektu či na základě zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací sníží celkovou výši podpory, než je výše podpory žádaná, uvede to v protokolu.

Poskytovatel může rozhodnout rovněž **v rozporu s doporučením odborného poradního orgánu**. Své rozhodnutí musí však písemně zdůvodnit v protokolu. Své rozhodnutí a jeho zdůvodnění musí rovněž zveřejnit na svých webových stránkách.

Rozhodnutí poskytovatele o výsledku veřejné soutěže ve VaVal je konečné a nelze se proti němu odvolat. **Na poskytnutí podpory není právní nárok**. Poskytovatel přitom umožní uchazeči seznámit se s výsledkem hodnocení jeho návrhu projektu ve veřejné soutěži ve VaVal, včetně zdůvodnění a poskytnutí oponentních posudků k jeho projektu bez uvedení osobních údajů oponentů.

B. Hodnocení projektu v průběhu jeho řešení

Poskytovatel je povinen provádět **kontrolu plnění cílů podpořeného projektu**, a to včetně kontroly čerpání a využívání poskytnuté podpory a účelnosti vynaložených nákladů projektu podle uzavřené smlouvy o poskytnutí podpory nebo rozhodnutí o poskytnutí podpory. Povinností příjemce je tuto kontrolu umožnit.

Tato kontrola, včetně zhodnocení dosažených výsledků a jejich právní ochrany, je prováděna vždy po ukončení řešení projektu (**závěrečná kontrola projektu**). Dále v případě, že doba, po kterou se poskytuje podpora, je delší než 2 roky, je poskytovatel povinen provést tuto kontrolu také nejméně jedenkrát v průběhu řešení projektu (**průběžná kontrola projektu**).

V rámci stanovení podmínek dotačních titulů podpory na VaVal mohou poskytovatelé k tomuto zákonnému minimu doplnit také **vlastní požadavky** na četnější provádění dalších typů průběžných kontrol, a to různého rozsahu (např. roční zprávy o řešení projektu), stejně jako požadovat např. hodnocení dopadu realizovaného projektu s určitým odstupem po skončení jeho realizace (žádoucí zejména u projektů aplikovaného VaVal).

Bližší náležitosti průběžné kontroly projektu určuje poskytovatel; platí nicméně, že způsob kontroly řešení projektu, včetně kontroly využití poskytnuté podpory a kontroly využití výsledků, je alespoň rámcově ošetřen v **právním aktu o poskytnutí podpory**.

Průběžné hodnocení za stanovené období hodnotí dílčí postup v řešení projektu; tzn., je-li plněn účel dotace, a to v souladu s právním aktem o poskytnutí podpory. Identifikovány jsou případné nedostatky řešení projektu za účelem jejich nápravy ve zbylém období řešení projektu v případě méně vážných zjištění; popř. hledány relevantní podklady pro další intervenční zásahy ze strany poskytovatele v případě zjištění závažných nedostatků při řešení projektu (např. pro mimořádnou

kontrolu finanční či vypovězení smlouvy o poskytnutí podpory apod.). Platí přitom, že v návaznosti na ustanovení rozpočtových pravidel poskytovatel nemusí vyplatit dotaci nebo její část, domnívá-li se důvodně, že příjemce v přímé souvislosti s ní porušil povinnosti stanovené právním předpisem nebo nedodržel účel dotace, popř. podmínky, za nichž byla poskytnuta.

C. Hodnocení projektu po skončení jeho řešení

Závěrečné hodnocení zhodnotí dosažení cílů stanovených v právních aktu o poskytnutí podpory, posoudí dosažené výsledky projektu, jakož i jejich vztah ke stanoveným cílům. Výsledek hodnocení konverguje k celkové známce hovořící o tom, zda projekt splnil své zadání: **U** – uspěl podle zadání (např. s publikovanými či patentovanými výsledky apod.), popř. **V** – dosáhl vynikajících výsledků (např. s mezinárodním významem apod.) či naopak zadání nesplnil: **O** – nesplnil, avšak právní akt o poskytnutí podpory byl dodržen, popř. **S** – nesplnil a bylo přistoupeno k sankčním ustanovením podle právního aktu o poskytnutí podpory.

Výsledky ze závěrečného hodnocení projektu jsou poté poskytovatelem předány do **Informačního systému VaVal**, přičemž rozsah těchto údajů stanovuje věcně příslušný prováděcí právní předpis.

D. Finanční kontrola

Poskytovatel je povinen provádět u příjemců podpory **finanční kontrolu** podle zvláštních právních předpisů, a to nejméně u 5 % z objemu účelové a institucionální podpory poskytnuté daným poskytovatelem v daném kalendářním roce. Smyslem této kontroly je kontrola čerpání poskytnuté podpory (např. způsobilost vynaložených nákladů), resp. identifikace toho, zda nedošlo k porušení rozpočtové kázně ze strany příjemce podpory.

15. Popište úpravu vztahů mezi poskytovatelem a příjemcem podle zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů.

- V jakých případech se sjednává smlouva a vydává rozhodnutí o poskytnutí podpory?
- Jaké jsou náležitosti smlouvy a rozhodnutí o poskytnutí podpory?
- Jaké jsou lhůty pro poskytnutí prostředků podpory ze strany poskytovatele?

Náležitosti úpravy vztahů mezi poskytovatelem a příjemcem podpory na výzkum, vývoj a inovace (dále jen „VaVal“) stanovuje [zákon č. 130/2002 Sb.](#), o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů.

Podstatnou roli v úpravě vztahů mezi poskytovatelem a příjemcem podpory na VaVal má i [zákon č. 218/2000 Sb.](#), o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů.

A. Smlouva o poskytnutí podpory

Smlouva o poskytnutí účelové podpory je dvoustranným, popř. vícestranným právním aktem, který uzavře poskytovatel s příjemcem účelové podpory na projekt VaVal, a to na:

- **Grantový projekt;**
- **Programový projekt;**
- **Projekt velké výzkumné infrastruktury;**
- **Projekt sdílených činností.**

Smlouva o poskytnutí účelové podpory musí mít vždy písemnou formu a uzavírá se na dobu řešení projektu VaVal a následující období potřebné pro vyhodnocení výsledků řešení projektu VaVal, a to včetně vypořádání poskytnuté podpory podle rozpočtových pravidel, nikoliv však na dobu delší než 180 dnů ode dne ukončení řešení projektu.

Nestanovuje-li zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací jinak, řídí se smlouva o poskytnutí účelové podpory ustanoveními danými [zákonem č. 89/2012 Sb.](#), občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Smlouva o poskytnutí účelové podpory musí obsahovat všechny **náležitosti** stanovené podle ust. § 9 odst. 1 zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací:

- a) označení poskytovatele;
- b) označení příjemce, v případě účasti více příjemců označení toho příjemce, který bude řešení projektu VaVal koordinovat ve vztahu k poskytovateli, a jeho práva a povinnosti;

- c) název, identifikační údaje projektu VaVal a předmět jeho řešení;
- d) cíle projektu VaVal, jeho předpokládané výsledky a způsob ověření jejich dosažení;
- e) jméno, příjmení a případné akademické tituly a vědecké hodnosti fyzické osoby, která je příjemci odpovědná za odbornou úroveň projektu VaVal;
- f) termíny zahájení a ukončení řešení projektu VaVal;
- g) výše uznaných nákladů projektu VaVal a jejich členění, výše podpory a její rozdělení v jednotlivých letech, pokud poskytovatel nestanoví jiné členění, a to včetně termínů a způsobu jejího poskytování;
- h) úprava užívacích a vlastnických práv k výsledkům podle podmínek stanovených zákonem o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací;
- i) smluvní podmínky pro účast dalších účastníků projektu VaVal, popř. výše jejich podpory s uvedením výše výdajů státního rozpočtu a jejího rozdělení v jednotlivých letech, pokud poskytovatel nestanoví jiné členění, včetně termínů a způsobu jejího poskytování a kontroly;
- j) způsob vykazování uznaných nákladů projektu VaVal;
- k) způsob kontroly řešení projektu VaVal, včetně kontroly využití poskytnuté podpory a kontroly využití výsledků;
- l) způsob vyhodnocení výsledků řešení projektu včetně finančního vypořádání poskytnuté podpory;
- m) vymezení stupně důvěrnosti údajů zahrnující jejich označení podle zvláštních právních předpisů;
- n) způsob poskytnutí údajů o projektu VaVal a jeho výsledcích pro Informační systém VaVal;
- o) způsob řešení sporů;
- p) sankce za porušení smlouvy;
- q) datum nabytí a ukončení účinnosti smlouvy.

Součástí smlouvy o poskytnutí účelové podpory je i **schválený návrh projektu VaVal**.

Pokud je příjemcem účelové podpory (anebo dalším účastníkem projektu VaVal) organizační složka státu anebo organizační složka ministerstva zabývající se VaVal (např. státní vysoké školy), podpora je ze strany poskytovatele poskytována formou **rozpočtového opatření**, tzn., přímým přesunem prostředků státního rozpočtu mezi závaznými ukazateli stanovenými zákonem o státním rozpočtu.

Smlouva o poskytnutí účelové podpory může být **prodloužena**.
Změnovým právním aktem ke smlouvě o poskytnutí podpory je **Dodatek ke smlouvě**.

Aby smlouva o poskytnutí podpory nabyla účinnosti, musí být vždy uveřejněna v **registru smluv** (ve zcela marginálních případech k tomu nedochází). Společně se smlouvou o poskytnutí podpory se uveřejňují v registru smluv také její metadata. Nebyla-li smlouva o poskytnutí podpory uveřejněna

předepsaným způsobem prostřednictvím registru smluv ani do 3 měsíců ode dne, kdy byla jejími smluvními stranami uzavřena, platí, že je zrušena. Ta samá povinnost platí pro změnový právní akt, tj. Dodatek ke smlouvě o poskytnutí podpory.

B. Rozhodnutí o poskytnutí podpory

Rozhodnutí o poskytnutí podpory je na rozdíl od smlouvy o poskytnutí podpory jednostranným právním aktem poskytovatele vydaným v případě poskytnutí:

- **Institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace;**
- **Účelové podpory poskytované na specifický vysokoškolský výzkum;**
- **Institucionální podpory na mezinárodní spolupráci ČR ve VaVal;**
- **Institucionální podpory na projekt Operačního programu ve VaVal.**

Pro **náležitosti** vydání rozhodnutí o poskytnutí podpory se přiměřeně použijí ustanovení týkající se náležitostí smlouvy o poskytnutí podpory; rozhodnutí by však obecně v návaznosti na ustanovení [zákona č. 500/2004 Sb.](#), správní řád, ve znění pozdějších předpisů, mělo obsahovat výrokovou část, odůvodnění (odůvodnění není třeba, je-li v plném rozsahu žádosti vyhověno) a poučení účastníků. Rozhodnutím může být poskytovatelem dotace nejen zcela poskytnuta, avšak též zcela zamítnuta či částečně poskytnuta a zároveň ve zbytku zamítnuta.

Součástí rozhodnutí o poskytnutí podpory je i **schválený návrh projektu VaVal.**

Rozhodnutí o poskytnutí podpory může být **prodlouženo.**

Změnovým právním aktem k rozhodnutí o poskytnutí podpory je **rozhodnutí o změně rozhodnutí.**

V **registru smluv** se rozhodnutí o poskytnutí podpory neuveřejňuje, tj. ani změnové právní akty.

C. Změna právního aktu o poskytnutí podpory

Příjemce je povinen písemně informovat poskytovatele o **změnách**, které nastaly v době účinnosti smlouvy o poskytnutí podpory či v době vykonatelnosti rozhodnutí o poskytnutí podpory, a které se dotýkají jeho právní osobnosti, údajů požadovaných pro prokázání způsobilosti, nebo které by mohly mít vliv na řešení projektu, a to do **7 kalendářních dnů** ode dne, kdy se o takové skutečnosti dozvěděl.

Ustanovení smlouvy/rozhodnutí o poskytnutí podpory obvykle také upravují rozsah změn, které je možno provést bez souhlasu poskytovatele, a hranice nebo celé oblasti změn, kde je naopak nutný souhlas poskytovatele, popř. změnový právní akt o poskytnutí podpory.

D. Lhůta pro poskytnutí podpory

Nedojde-li v důsledku rozpočtového provizoria na základě zvláštního právního předpisu k regulaci čerpání výdajů státního rozpočtu, je povinností poskytovatele začít poskytovat prostředky podpory

do 60 kalendářních dnů ode dne nabytí účinnosti smlouvy o poskytnutí podpory anebo ode dne vydání rozhodnutí o poskytnutí podpory.

U víceletých projektů VaVal je ve druhém roce a v dalších letech řešení povinností poskytovatele začít poskytovat prostředky podpory vždy **do 60 kalendářních dnů od začátku kalendářního roku** v případě, že jsou splněny závazky příjemce vyplývající ze smlouvy o poskytnutí podpory anebo z rozhodnutí o poskytnutí podpory, a že jsou údaje o projektu zařazeny do Informačního systému VaVal.

16. Popište agendu podpory mezinárodní spolupráce ČR ve výzkumu, vývoji a inovacích, kterou vykonává Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy jako její věcně příslušný gestor v ČR.

- Jaké kompetence vykonává Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy v rámci systému podpory mezinárodní spolupráce ČR ve výzkumu, vývoji a inovacích?
- Jakých mezinárodních organizací výzkumu, vývoje a inovací, resp. mezinárodních programů výzkumu, vývoje a inovací je ČR členským, resp. účastnickým státem?
- Jak byste uvedli 9. rámcový program EU pro výzkum a inovace Horizont Evropa (2021–2027)?

A. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a mezinárodní spolupráce ČR ve VaVal

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“) je v souladu s ust. § 7 odst. 1 [zákona č. 2/1969 Sb.](#), o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR, ve znění pozdějších předpisů, ústředním orgánem státní správy ČR pro vědní politiku, výzkum a vývoj, a to včetně mezinárodní spolupráce v těchto oblastech.

Současně ust. § 33 odst. 2 písm. a) [zákona č. 130/2002 Sb.](#), o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů, určuje, že MŠMT je odpovědné za mezinárodní spolupráci ČR ve výzkumu a vývoji, včetně jednání s orgány EU a s institucemi EU a jednotlivých států EU s působností pro výzkum a vývoj, resp. včetně využití prostředků z fondů politiky soudržnosti EU.

Ohledně finanční podpory mezinárodní spolupráce ČR ve výzkumu, vývoji a inovacích (dále jen „VaVal“), gesce MŠMT zahrnuje zabezpečení:

- Členství ČR v mezinárodních organizacích VaVal;
- Členství ČR v konsorciích evropských výzkumných infrastruktur (ERIC);
- Členství ČR v mezinárodních programech VaVal a zapojení do mezinárodních projektů VaVal.

B. Členství ČR v mezinárodních organizacích VaVal

ČR je členským státem 6 [mezinárodních organizací VaVal](#) ustavených na základě mezinárodního práva veřejného:

- [Evropská organizace pro jaderný výzkum \(CERN\)](#) – CERN je mezinárodní organizací VaVal se sídlem ve švýcarské Ženevě, která provozuje největší světovou laboratoř v částicové fyzice. CERN byl založen v roce 1954. ČR je členským státem CERN od svého vzniku v roce 1993. Od roku 2020 má ČR zaveden i bilaterální program s CERN na podporu studentských stáží v CERN.
- [Evropská organizace pro astronomický výzkum na jižní polokouli \(ESO\)](#) – ESO je mezinárodní organizací VaVal založená roku 1952. Provozuje nejvýkonnější a technologicky nejpokročilejší

astronomickou výzkumnou infrastrukturu na světě. ČR je členem ESO od roku 2007. Od roku 2019 má ČR zaveden bilaterální program na podporu stáží studentů a začínajících vědců v ESO.

- **[Evropská kosmická agentura \(ESA\)](#)** – ESA je mezinárodní organizací VaVal, jejímž cílem je zajišťovat a podporovat spolupráci mezi členskými státy ESA v oblastech kosmického výzkumu a technologií za výlučně mírovými účely a jejich vesmírných aplikací s úmyslem jejich využití pro vědecké účely a pro funkční systémy vesmírných aplikací. ČR je členem ESA od roku 2008.

Na základě usnesení vlády ČR ze dne 20. dubna 2011 č. 282 ke způsobu koordinace kosmických aktivit vlády ČR jsou kompetence za oblast tzv. kosmických aktivit rozděleny a hlavním koordinačním a kontaktním bodem pro komunikaci s ESA je Ministerstvo dopravy (dále jen „MD“). V rámci tohoto koordinačního schéma MŠMT zabezpečuje úhradu členských poplatků ČR do ESA na povinné a část volitelných aktivit, které jsou klasifikovány jakožto činnosti výzkumu a vývoje. MD je poté pověřeno koordinací všech aktivit rozvíjených ČR v ESA (tj. včetně aktivit dalších resortů) a hradí rovněž příspěvky do ESA na vybrané volitelné programy.

- **[Evropská molekulárně-biologická laboratoř \(EMBL\)](#)** – EMBL je mezinárodní organizací VaVal poskytující vzdělávací a výzkumné služby v oblasti přírodní věd. Provozuje celkem 6 laboratoří (Heidelberg v Německu, Hinxton ve Velké Británii, Grenoble ve Francii, Hamburk v Německu, Barcelona ve Španělsku) a zaštiťuje také výzkumně-infrastrukturní projekt ELIXIR (*European Life-Science Infrastructure for Biological Information*). ČR je členem EMBL od roku 2014.
- **[Evropská konference molekulární biologie \(EMBC\)](#)** – EMBC je mezinárodní organizací VaVal na podporu aktivit v oblasti molekulární biologie a příbuzných vědních oborů připravovaných Evropskou organizací pro molekulární biologii (EMBO – jejími členy jsou individuální vědecké osobnosti). ČR se stala členem EMBC v roce 1994. EMBO vznikla v roce 1964 jako sdružení vědců. Na podporu její činnosti (tj. financování) byla v roce 1969 založena EMBC. Jako zvláštní projekt EMBC byla v roce 1974 založena EMBL, jež se později osamostatnila do dnešní podoby samostatné mezinárodní organizace. Všechny 3 mezinárodní organizace tak úzce spolupracují.
- **[Von Karmanův ústav dynamiky tekutin \(VKIFD\)](#)** – VKIFD je mezinárodní vzdělávací a výzkumná organizace, která byla založena v roce 1956 při Severoatlantické alianci (NATO) pro přípravu odborníků v oblasti dynamiky tekutin. ČR se podílí na VKIFD od akademického roku 2001/2002.

Skrze své členství v EURATOM (*European Atomic Energy Community*) a ve společném evropském podniku pro ITER a rozvoj energie z jaderné syntézy (*Fusion for Energy, F4E*), je poté ČR zapojena rovněž do mezinárodní organizace pro **[ITER](#)** (*International Thermonuclear Experimental Reactor*), mezinárodního experimentálního zařízení typu tokamak, jehož hlavním cílem je výzkum podmínek pro uskutečnění termojaderné fúze za účelem získávání energie.

C. Členství ČR v konsorciích evropských výzkumných infrastruktur (ERIC)

V roce 2009 byl na úrovni EU přijat specifický právní rámec vymezující principy k řízení evropských výzkumných infrastruktur – právní rámec tzv. **[konsorcia evropské výzkumné infrastruktury](#)** (dále jen „ERIC“). Právní rámec konsorcia ERIC je předmětem Nařízení Rady (ES) č. 723/2009 ze dne 25. června 2009 o právním rámci Společenství pro konsorcium evropské výzkumné infrastruktury (ERIC), které bylo později novelizováno Nařízením Rady (EU) č. 1261/2013 ze dne 2. prosince 2013.

[Konsorcia ERIC](#) jsou provozována na neziskovém základě, přičemž právní rámec ERIC jim umožňuje rozvíjet hospodářské činnosti pouze v omezené míře. Hlavním benefitem právnické osoby ERIC je, že procedura jejího ustavení je často mnohem jednodušší, než v případě standardní mezinárodní organizace VaVal ustavené na základě mezinárodního práva veřejného. Dalšími benefity právnické

osoby ERIC je možnost **využívat daňové výhody**, a to osvobození od platby daně z přidané hodnoty či spotřebních daní. Konsorcium ERIC může mít i vlastní **pravidla vyhlášení veřejných zakázek**.

Členskými subjekty právnických osob ERIC se stávají státy, popř. i mezinárodní organizace. Založení konsorcia ERIC je v gesci Evropské komise, jíž o něj musí požádat nejméně **3 zakladatelské státy**.

ČR je prostřednictvím MŠMT aktuálně členským státem níže uvedených **16 konsorcií ERIC**:

- [AnaEE](#) (*Infrastructure for Analysis and Experimentation on Ecosystems*);
- [BBMRI-ERIC](#) (*Bio-banking and Bio-molecular Resources Research Infrastructure*);
- [CERIC-ERIC](#) (*Central European Research Infrastructure Consortium*);
- [CESSDA ERIC](#) (*Consortium of European Social Science Data Archives*);
- [CLARIN ERIC](#) (*Common Language Resources and Technology Infrastructure*);
- [DARIAH ERIC](#) (*Digital Research Infrastructure for the Arts and Humanities*);
- [EATRIS-ERIC](#) (*European Infrastructure for Translational Medicine*);
- [ECRIN-ERIC](#) (*European Clinical Research Infrastructure Network*);
- [ELI ERIC](#) (*Extreme Light Infrastructure*);
- [ESS ERIC](#) (*European Social Survey*);
- [Euro-Biolmaging ERIC](#) (*European Research Infrastructure for Imaging Technologies in Biological and Biomedical Sciences*);
- [European Spallation Source-ERIC](#);
- [EU-OPENSOURCE ERIC](#) (*European Infrastructure of Open Screening Platforms for Chemical Biology*);
- [ICOS ERIC](#) (*Integrated Carbon Observation System*);
- [Instruct ERIC](#) (*European Integrated Structural Biology Infrastructure*);
- [SHARE-ERIC](#) (*Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe*).

V roce 2023 by se ČR měla prostřednictvím MŠMT stát členským státem dalších **4 konsorcií ERIC**:

- [ACTRIS-ERIC](#) (*Aerosol, Clouds and Trace Gases Research Infrastructure*);
- [CTA-ERIC](#) (*Cherenkov Telescope Array*);
- [DANUBIUS-ERIC](#) (*International Centre for Advanced Studies on River-Sea Systems*);
- [INFRAFRONTIER-ERIC](#) (*European Research Infrastructure for the Generation, Phenotyping, Archiving and Distribution of Mouse Models of Human Diseases*).

Co se týká **členství ČR v mezinárodních programech výzkumu, vývoje a inovací**, zcela stěžejním je členství ČR v rámcových programech EU pro výzkum a inovace, jež automaticky vyplývá ze členství ČR v EU. Aktuálně se jedná o 9. rámcový program Horizont Evropa (2021–2027).

D. Horizont Evropa – 9. rámcový program EU pro výzkum a inovace (2021–2027)

Devátý rámcový program EU pro výzkum a inovace Horizont Evropa představuje v letech 2021–2027 stěžejní nástroj EU pro podporu výzkumu, vývoje a inovací a přispívá tak významnou měrou k prohloubení spolupráce v Evropském výzkumném prostoru a k posílení znalostní a technologické základny EU. Prostřednictvím něj budou výzkum, vývoj a inovace v EU v daném období podpořeny souhrnnou částkou ve výši přibližně 96 mld. EUR. Oproti 8. rámcovému programu EU pro výzkum a inovace Horizontu 2020 (2014–2020) to představuje přibližně 30% nárůst, což dělá z programu Horizontu Evropa celosvětově nejambicióznější program pro výzkum a inovace. Program Horizont Evropa zahrnuje celkem 3 pilíře a dále i řadu specifických cílů.

Cílem 1. pilíře **„Vynikající věda“** je přispět k rozšiřování vědecké excelence v EU a ke konsolidaci Evropského výzkumného prostoru, aby byl konkurenceschopnější v celosvětovém měřítku. V jeho rámci jsou proto podporovány projekty tzv. hraničního výzkumu, které jsou prováděny nejlepšími výzkumnými pracovníky a jejich týmy prostřednictvím tzv. Evropské rady pro výzkum (*European Research Council*). Dále je v rámci pilíře podporována i mezinárodní mobilita a odborná příprava výzkumných pracovníků prostřednictvím akcí Marie Skłodowska-Curie a rovněž rozvoj excelentních výzkumných infrastruktur evropského charakteru, významu a dopadu.

Druhý pilíř **„Globální výzvy a konkurenceschopnost evropského průmyslu“** si klade za stěžejní cíl urychlit rozvoj klíčových technologií a řešení na podporu politik EU a cílů udržitelného rozvoje. Pilíř je strukturován do 6 klastrů činností, ve kterých jsou podporovány systémové změny společnosti a ekonomiky. Tento přístup vyžaduje propojení koncových uživatelů, vědců, technologů, výrobců, vzdělávacích institucí, tvůrců politik, občanů i organizací občanské společnosti. V pilíři je zahrnuto taktéž 5 misí – portfolio akcí v oblasti výzkumu a inovací se zásadním dopadem napříč obory s jasně definovanými a ambiciózními cíli, jež jsou relevantní pro významnou část evropského obyvatelstva. Pilíř zahrnuje také činnosti Společného výzkumného střediska (*Joint Research Centre*), které díky vědeckému poradenství přispívá k tvorbě politik EU.

Intervence v rámci 3. pilíře **„Inovativní Evropa“** podporují průlomové inovace vytvářející nové trhy a ekosystémy příznivé pro inovace. Cílem pilíře je zintenzivnit inovační procesy ve výrobní sféře se zvláštním důrazem kladeným na malé a střední podniky a „start-up“ firmy. Tyto činnosti naplňuje tzv. Evropská rada pro inovace (*European Innovation Council*), dále Evropské inovační ekosystémy a Evropský inovační a technologický institut (*European Institute for Innovation and Technology*), který podporuje integraci jednotlivých segmentů znalostního trojúhelníku (tj. vzdělávání, výzkumu a průmyslu).

Specifickou část programu Horizont Evropa představuje **„Rozšiřování účasti a posílení Evropského výzkumného prostoru“**, jehož ambicí je zintenzivnění spolupráce v Evropě, a to zejména otevřením evropských sítí výzkumu a inovací, a přispění k zkvalitnění kapacit v oblasti řízení výzkumu v zemích způsobilých ucházet se o granty pro rozšiřování účasti. Snižování i nadále přetrvávajících rozdílů ve výkonnosti výzkumu a inovací prostřednictvím sdílení znalostí napříč EU může způsobilým zemím pomoci dosáhnout konkurenceschopného postavení v globálních hodnotových řetězcích. Klíčová pro naplnění tohoto specifického cíle je poté podpora projektů prostřednictvím implementačních nástrojů **Teaming** (podpora budování nových či modernizace stávajících center excelence na bázi partnerství s renomovanými výzkumnými institucemi v zahraničí), **Twinning** (podpora transferu poznatků a výměny nejlepších praxí mezi výzkumnými institucemi a jejich vedoucími zahraničními partnery), **ERA Chairs** (možnost přijímat vynikající vědce na univerzity a výzkumné instituce, které

mají vysoký potenciál pro rozvoj výzkumné excelence) a také programu **COST** (program evropské vědeckotechnické spolupráce pro navazování vědeckých kontaktů, budování kapacit a kariérní rozvoj mladých i zkušených výzkumných pracovníků).

Program Horizont Evropa podporuje rovněž [evropská partnerství](#) – iniciativy, v nichž EU společně s partnery ze soukromého a/nebo veřejného sektoru rozvíjí a implementuje výzkumné a inovační aktivity s cílem řešit stěžejní globální výzvy a modernizovat evropský průmysl.

ČR je členským státem programu Horizont Evropa z titulu svého členství v EU. Zatímco některé implementační nástroje programu Horizont Evropa jsou plně z 100 % financovány Evropskou komisí v rámci rozpočtu Horizontu Evropa, jiné a priori předpokládají finanční spoluúčasť členských států EU či asociovaných zemí.

E. Program INTER-EXCELLENCE II

Důležitým programem podpory mezinárodní spolupráce ČR ve výzkumu, vývoji a inovacích je také program [INTER-EXCELLENCE II](#), který ve 3 podprogramech podporuje bilaterální a multilaterální spolupráci českých výzkumných organizací a inovačních podniků.

- Podprogram **INTER-COST** je určen k zapojení českých subjektů do výše uvedeného programu COST, kdy je možné existující zapojení do multilaterální akce COST doplnit i o vlastní projekt, který je podpořen z národní úrovně prostřednictvím právě tohoto podprogramu.
- Podprogram **INTER-EUREKA** je určen k podpoře projektů realizovaných v rámci sítě EUREKA, a to v kategoriích průmyslového výzkumu či experimentálního vývoje, realizovaný buď podniky či podniky ve spolupráci s výzkumnými organizacemi.
- Podprogram **INTER-ACTION** je určen k podpoře bilaterální spolupráce ČR ve výzkumu, vývoji a inovacích.

17. Charakterizujte 9. rámcový program EU pro výzkum a inovace Horizont Evropa (2021–2027).

- Jaké implementační nástroje zahrnuje první pilíř rámcového programu EU pro výzkum a inovace Horizontu Evropa (2021–2027) s názvem „Excelentní věda“?
- Jaké implementační nástroje zahrnuje třetí pilíř rámcového programu EU pro výzkum a inovace Horizontu Evropa (2021–2027) s názvem „Inovativní Evropa“?
- Jaké záměry stanovuje specifický cíl rámcového programu EU pro výzkum a inovace Horizontu Evropa (2021–2027) s názvem „Rozšiřování účasti a posílení Evropského výzkumného prostoru“?

Horizont Evropa je v pořadí již 9. rámcovým programem EU zaměřeným na výzkum a inovace. Program navazuje na předchozí rámcový program Horizont 2020 (2014–2020) a bude realizován od roku 2021 do roku 2027. Horizont Evropa je nejen největším, ale také dosud nejambicióznějším výzkumným a inovačním programem EU, který má značný potenciál vytvořit významný vědecký, společenský a ekonomický dopad, přispět ke klimatickým cílům EU a vytvořit rovněž nová, vysoce kvalifikovaná pracovní místa. Program usnadňuje spolupráci a posiluje dopad výzkumu a inovací při vývoji, podpoře a provádění politik EU při řešení globálních výzev, podporuje tvorbu a lepší šíření vynikajících znalostí a technologií, hospodářský růst, průmyslovou konkurenceschopnost a optimalizuje dopad investic v Evropském výzkumném prostoru. Rozpočet programu činí 95,517 mld. EUR, tzn., o 30 % více, než kolik prostředků bylo alokováno na implementaci předchozího Horizontu 2020. Rozpočet je rozdělen mezi 3 hlavní pilíře a 1 průřezovou oblast programu.

A. Excelentní věda

První pilíř programu Horizont Evropa – Excelentní věda – podporuje excelentní výzkum. Jedná se zejména o podporu vynikajících projektů špičkového badatelského výzkumu, mobilitu vynikajících výzkumných pracovníků a špičkové výzkumné infrastruktury. Priorita je rozdělena do 3 oblastí.

- **Evropská rada pro výzkum (ERC)**
- **Akce Marie Skłodowska-Curie (MSCA)**
- **Evropské výzkumné infrastruktury**

Evropská rada pro výzkum (*European Research Council*, dále jen „ERC“) vznikla již v roce 2007. Financuje špičkový badatelský výzkum, a to ve všech vědních oborech a současně v rámci konceptu tzv. frontier research, tzn., v oblasti výzkumu směřujícího za hranice dosavadního poznání v daném vědním oboru k průlomovým objevům nebo k výraznému posunu v poznání v dané vědecké oblasti, a to v celosvětovém měřítku. V programu Horizont Evropa je na ERC vyčleněno 16 mld. EUR, přičemž 66 % z alokovaného rozpočtu je vyčleněno pro kategorii vědců, kteří mají 2–12 let po získání titulu Ph.D. (ERC Starting a ERC Consolidator granty). Základním principem je financování projektů individuálních vědců a jejich týmů bez předepisování jakýchkoliv tematických priorit, tzn., tzv. bottom-up přístup. Žádat o grant ERC mohou přitom předložit jednotlivci z EU i z celého světa, a to za předpokladu, že si zvolí hostující instituci v členské zemi EU anebo v zemi přidružené k rámcovému programu EU. Cílem ERC je podporovat vznik, resp. růst nové generace vedoucích osobností výzkumu v Evropě společně s přirozenou identifikací témat, která jsou pro budoucnost vědy a její služby společnosti klíčová. Jediným kritériem hodnocení je vědecká kvalita – jak návrhu

projektu, tak i samotného řešitele. Dané, kromě nesporné originality předchozích výsledků v oboru předpokládá novou, revoluční myšlenku, na které je projekt postaven a která může výrazně ovlivnit daný vědní obor, posunout jeho hranice či otevřít nové cesty výzkumu.

Akce Marie Skłodowska-Curie (dále jen „MSCA“) podporují kariérní rozvoj výzkumných pracovníků v rámci programů pro doktorandy, výzkumných pobytů pro postdoktorandy a kolaborativních projektů. Klíčovým principem této komponenty programu Horizont Evropa je mobilita, přičemž výzkumníci vyjíždějí na hostitelskou instituci v zemi, ve které dlouhodobě nepůsobí, aby zde získali nové znalosti, dovednosti a kompetence, které přispějí k jejich dalšímu kariérnímu posunu. MSCA jsou zaměřeny na mezinárodní, mezisektorovou a mezioborovou spolupráci.

Výzkumné infrastruktury jsou společně s výzkumnými pracovníky klíčovou složkou ekosystému výzkumu a inovací v Evropě. Výzkumnou infrastrukturou se podle nařízení Komise (EU) č. 651/2014 ze dne 17. června 2014, kterým se v souladu s čl. 107 a 108 Smlouvy prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem, rozumí „zařízení, zdroje a související služby, které vědecká obec využívá k provádění výzkumu v příslušných oborech, zahrnující vědecké vybavení a výzkumný materiál, zdroje založené na znalostech, například sbírky, archivy a strukturované vědecké informace, infrastruktury informačních a komunikačních technologií, například sítě GRID, počítačové a programové vybavení, komunikační prostředky, jakož i veškeré další prvky jedinečné povahy, které jsou nezbytné k provádění výzkumu. Tyto infrastruktury se mohou nacházet na jednom místě nebo mohou být „rozmístěné“ v rámci sítě (organizovaná síť zdrojů) v souladu s čl. 2 písm. a) nařízení Rady (ES) č. 723/2009 ze dne 25. června 2009 o právním rámci Společenství pro konsorcium evropské výzkumné infrastruktury (ERIC). Zaměření priority výzkumných infrastruktur je ovlivněno prioritami Evropské komise, co do zelené i digitální transformace evropské společnosti a ekonomiky a posílení odolnosti společnosti ve smyslu ochrany zdraví a demokracie.

B. Globální výzvy a konkurenceschopnost evropského průmyslu

Klastry druhého pilíře Horizontu Evropa – Globální výzvy a konkurenceschopnost evropského průmyslu – podporují systémové změny společnosti a ekonomiky EU. Na klastry jsou navázány výzkumné mise s jasně stanovenými cíli a očekávanými dopady a tzv. evropská partnerství, která prostřednictvím svých strategických výzkumných a inovačních agend umožňuje lépe koordinovat výzkumné a inovační zdroje potřebné pro řešení globálních výzev a dosažení cílů udržitelného rozvoje.

- **Klastr 1: Zdraví**
- **Klastr 2: Kultura, kreativita a inkluzivní společnost**
- **Klastr 3: Bezpečnost**
- **Klastr 4: digitalizace, průmysl a vesmír**
- **Klastr 5: Klima, energetika a mobilita**
- **Klastr 6: Potraviny, bioekonomika, přírodní zdroje, zemědělství a životní prostředí**

Novým prvek programu Horizont Evropa jsou tzv. **mise**, které jsou navázány na tematické klastry ve druhém pilíři. **Mise** jsou definovány jako portfolia projektů s odvážnými a zároveň měřitelnými cíli, jejichž dopad bude mnohonásobně větší, než by tomu bylo u individuálních projektů.

- **Adaptace na změnu klimatu včetně společenské transformace**
- **Zdravé oceány, moře, pobřežní a vnitrozemské vody**
- **Klimaticky neutrální a chytrá města**
- **Zdravá půda a potraviny**
- **Rakovina**

Kromě misí EU byl v programu Horizont Evropa zaveden i nový koncept **evropských partnerství**, což jsou iniciativy, jejichž prostřednictvím EU v součinnosti s veřejnými, jakož i se soukromými stakeholdery podporuje rozvoj a implementaci programu na podporu výzkumu a inovací. Jsou hlavním prostředkem v řešení složitých problémů, jež potřebují integrovaný přístup za součinnosti velkého počtu aktérů z různých částí hodnotových řetězců a zemí. Rámcový program Horizont Evropa zavádí v evropských partnerstvích strategičtější, ucelenější přístup zaměřený na dopady. Partnerství jsou zpravidla zakládána v těch oblastech, ve kterých mohou dosáhnout cílů programu Horizont Evropa účinněji než jinými prostředky rámcového programu EU. Evropská partnerství jsou rozdělena do **5 oblastí**.

- **Zdraví**
- **Digitalizace, průmysl a vesmír**
- **Klima, energetika a doprava**
- **Potraviny, bio-ekonomika, přírodní zdroje, zemědělství a životní prostředí**
- **Průřezová partnerství**

Evropská partnerství se nově dělí do 3 typů, a to na základě formy jejich implementace. **Společně programovaná partnerství** zajišťují vyšší flexibilitu implementace, co do složení partnerů, cílů a aktivit. Výzvy společně programovaných partnerství jsou součástí pracovních programů a výzev v dílčích klastrech druhého pilíře programu Horizont Evropa. **Společně financovaná partnerství** představují partnerství s veřejným sektorem ve vztahu k národním programům a politikám skrze grantové dohody a výzvy v pracovních programech. **Institucionalizovaná partnerství** jsou založena na základě čl. 185 anebo čl. 187 Smlouvy o fungování EU. Jedná se buď o společné podniky (*Joint Undertakings*), anebo o znalostní a inovační společenství ustavená podle nařízení o Evropském inovačním a technologickém institutu (*European Institute of Innovation and Technology, EIT*), tzv. KICs (*Knowledge and Innovation Communities*).

Součástí programu Horizont Evropa jsou rovněž nejaderné přímé akce **Společného výzkumného střediska** (*Joint Research Centre, dále jen „JRC“*). Jakožto služba Evropské komise poskytuje JRC vědeckou a technickou podporu politikám EU. Sídlo JRC je v Bruselu a JRC disponuje výzkumnými pracovišti, a to v 5 členských státech EU: Geel (Belgie), Ispra (Itálie), Karlsruhe (Německo), Petten (Nizozemsko) a Sevilla (Španělsko).

C. Inovativní Evropa

Třetí pilíř programu Horizont Evropa se věnuje konceptu inovativní Evropy. Inovace ve všech podobách jsou pro EU jedním z klíčových faktorů, které jí umožňují zajišťovat prosperitu a čelit budoucím výzvám. Jejich zavedení vyžaduje systémový, průřezový a mnohostranný přístup. Do tohoto pilíře se řadí následující implementační nástroje.

- **Evropská rada pro inovace**
- **Evropské inovační ekosystémy**
- **Evropský inovační a technologický institut**

Evropská rada pro inovace (*European Innovation Council*, dále jen „EIC“) slouží jakožto centrální služba podpory EU pro evropské inovátory, a to jak z řad výzkumníků, tak soukromých společností, především malých a středních podniků. Jejím cílem je podporovat zejména rizikové průlomové inovace s potenciálem k transformaci či k tvorbě nových trhů a překlenovat mezery ve financování nabídkou nástrojů rizikového financování. To by mělo i přispět k rychlejšímu postupu inovativních podniků na cestě od nápadu k tržnímu uplatnění. Hlavními nástroji EIC jsou následující schémata.

- **EIC Pathfinder** – pokročilý výzkum průlomových technologií
- **EIC Transition** – transformace výstupů výzkumu v inovace
- **EIC Accelerator** – další rozvoj a tržní uplatnění inovací

Evropské inovační ekosystémy (*European Innovation Ecosystems*, dále jen „EIE“) si kladou za svůj hlavní cíl zlepšovat fungování inovačního prostředí v Evropě tak, aby poskytovalo efektivní podporu výzkumným pracovníkům a podnikatelům zabývajícím se inovacemi. Usilují proto o stimulaci spolupráce, vytváření sítí a výměnu znalostí mezi aktéry, jež nabízejí podporu inovátorům, a to na místní, regionální, národní i mezinárodní úrovni. Zaměřují se na všechny druhy inovací a všechny inovátory v EU, kromě inovací v podnicích tak i na sociální inovace a inovace ve veřejném sektoru. Činnosti podporované v oblasti EIE doplňují aktivity nástrojů EIC a EIT.

Evropský inovační a technologický institut (*European Institute of Innovation and Technology*, dále jen „EIT“) byl etablován jako samostatný subjekt EU již v roce 2008 s cílem přispívat k dlouhodobě udržitelnému hospodářskému růstu a konkurenceschopnosti posilováním inovační kapacity EU. Je průkopníkem integrace vzdělávání, podnikání a výzkumu (tzn., znalostního trojúhelníku) a klade důraz na podnikatelský talent a inovační dovednosti. Od roku 2014 je přitom součástí rámcových programů EU pro výzkum a inovace. EIT působí zejména prostřednictvím znalostních a inovačních společenství (*Knowledge and Innovation Communities*, dále jen „KIC“), která jsou evropskými partnerstvími subjektů ze sektorů vzdělávání a odborné přípravy, podnikání a výzkumu. V současné době funguje 9 KICs (*EIT Culture and Creativity*, *EIT Digital*, *EIT Climate*, *EIT InnoEnergy*, *EIT Health*, *EIT Raw Materials*, *EIT Food*, *EIT Urban Mobility* a *EIT Manufacturing*).

D. Rozšiřování účasti a posilování Evropského výzkumného prostoru

K hlavním cílům této horizontální části programu Horizont Evropa patří zintenzivnit spolupráci v celé Evropě zejména otevřením evropských sítí výzkumu a inovací a přispět ke zkvalitnění kapacit v oblasti řízení výzkumu a inovací v zemích způsobilých ucházet se o granty pro rozšiřování účasti (tzn., 13 tzv. nových členských států EU, Portugalsko a Řecko, dále 9 nejvzdálenějších regionů EU

a vybrané třetí země přidružené k programu Horizont Evropa). Dále je nezbytné podpořit národní politické reformy nejen v oblasti výzkumu a inovací a usnadnit plné využití talentového potenciálu EU prostřednictvím cílených opatření. EU se sice dlouhodobě vyznačuje špičkovými vědeckými a technologickými úspěchy, avšak její výzkumné a inovační kapacity jsou stále roztržštěné. Aktivity této části jsou rozděleny do 2 bloků.

- **Rozšiřování účasti a šíření excelence**
- **Reforma a zlepšení evropského systému výzkumu a inovací**

Rozšiřování účasti a šíření excelence: Cílem je snižování přetrvávajících rozdílů ve výkonnosti výzkumu a inovací prostřednictvím sdílení znalostí a odborných poznatků napříč EU, což napomůže způsobilým zemím dosáhnout konkurenceschopného postavení v globálních hodnotových řetězcích. Implementaci zajišťují nástroje **Teaming, Twinning, ERA Chairs a COST**.

Reforma a zlepšení evropského systému výzkumu a inovací: Politické reformy systémů výzkumu a inovací na národních úrovních států jsou doplněny tvorbou politických iniciativ, navazováním partnerství, koordinací, shromažďováním dat a monitorováním a hodnocením na úrovni EU.

E. EURATOM

Program EURATOM je integrální součástí programu Horizont Evropa a je k němu komplementární. Cílem programu je výzkum a školící aktivity zaměřené na trvalé zlepšování jaderné bezpečnosti a jaderného zabezpečení a radiační ochranu a potenciální příspěvek k dlouhodobé dekarbonizaci energetického systému EU. Program Euratom vychází z vlastního legislativního rámce, a proto je délka jeho realizace 5 let, **2021–2025**, s následným předpokládaným prodloužením o 2 roky, tzn., do roku 2027. Program Euratom využívá stejná kritéria účasti a hodnocení jako program Horizont Evropa.

F. Implementace programu Horizont Evropa

Pracovní program programu Horizont Evropa představuje základní dokument pro implementaci výzev. Pracovní program připravuje Evropská komise a je zevrubně diskutován a připomínkovan zástupci členských zemí EU a zemí asociovaných k rámcovému programu EU, a to v jednotlivých konfiguracích programového výboru programu Horizont Evropa. Tzv. hlavní pracovní program je zpravidla dvouletý a sestává ze všeobecného úvodu, všeobecných příloh obsahujících především informace o podmínkách účasti či kritériích a způsobu hodnocení návrhů projektů. Dále je hlavní pracovní program členěn podle jednotlivých dílčích oblastí programu Horizont Evropa, přičemž tyto dokumenty obsahují popis výzev, včetně finančních alokací, termínů vyhlášení a uzávěrek pro předkládání návrhů projektů a podrobný popis vyhlášených témat. Vlastní jednoleté pracovní programy mají ERC a EIC.

Program Horizont Evropa je realizován prostřednictvím vyhlášení **výzev k předkládání návrhů projektů**. Výzvy vyhláší Evropská komise, a to v souladu se schváleným pracovním programem. Pro tyto účely Evropské komise provozuje elektronický portál, který shromažďuje informace o veškerém financování EU. Jedná se o **Portál pro finanční příležitosti a veřejné zakázky** (*Funding and Tender Opportunities Portal*).

Portál je jednotným přístupovým bodem **pro všechny přímo řízené programy** EU, včetně programu Horizont Evropa. Prostřednictvím portálu se provádí mj. **veškeré administrativní operace**, které se týkají projektů programu Horizont Evropa. Portál slouží ke hledání výzev, podávání projektových návrhů, podepisování grantových dohod či reportování vůči Evropské komisi.

18. Charakterizujte aktivitu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy spočívající v poskytování podpory z veřejných prostředků ČR velkým výzkumným infrastrukturám.

- Jaká kvalitativní kritéria musí naplňovat velká výzkumná infrastruktura?
- Jaké činnosti vykonává gestor agendy velkých výzkumných infrastruktur?
- Jak probíhá financování velkých výzkumných infrastruktur z veřejných prostředků ČR?

A. Velká výzkumná infrastruktura

Tzv. **velká výzkumná infrastruktura** je na základě ust. § 2 odst. 2 písm. d) [zákona č. 130/2002 Sb.](#), o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů, právně definována jako:

„výzkumná infrastruktura, která je výzkumným zařízením nezbytným pro ucelenou výzkumnou a vývojovou činnost s vysokou finanční a technologickou náročností, která je schvalována vládou a zřizována pro využití též dalšími výzkumnými organizacemi.“

Při vymezení pojmu „výzkumná infrastruktura“ je zákonem o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací současně odkazováno na definici výzkumné infrastruktury, jak je tato stanovena [Rámcem pro státní podporu výzkumu, vývoje a inovací](#) (2022/C 414/01), resp. [Nařízením Komise \(EU\) č. 651/2014 ze dne 17. června 2014, kterým se v souladu s čl. 107 a 108 Smlouvy prohláší určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem](#):

„Výzkumnou infrastrukturou se rozumí zařízení, zdroje a související služby, které vědecká obec využívá k provádění výzkumu v příslušných oborech, zahrnující vědecké vybavení a výzkumný materiál, zdroje založené na znalostech, např. sbírky, archivy a strukturované vědecké informace, infrastruktury informačních a komunikačních technologií, např. síť GRID, počítačové a programové vybavení, komunikační prostředky, jakož i veškeré další prvky jedinečné povahy, které jsou nezbytné k provádění výzkumu. Tyto infrastruktury se mohou nacházet na jednom místě nebo mohou být „rozmístěny“ v rámci sítě (organizovaná síť zdrojů) – viz čl. 2 písm. a) Nařízení Rady (ES) č. 723/2009 ze dne 25. června 2009 o právním rámci Společenství pro konsorcium evropské výzkumné infrastruktury (ERIC).“

V reálné praxi je velkou výzkumnou infrastrukturou zpravidla jedinečné, resp. výjimečné **výzkumné zařízení o vysoké znalostní a technologické náročnosti**. Může se tak jednat např. o experimentální přístroje ve smyslu laboratorního vybavení; zdroje znalostí, jimiž jsou archivy a sbírky; či informační a komunikační technologie, jež jsou nezbytné k realizaci znalostně, resp. technologicky náročného VaVal. S ohledem na jejich věcnou podstatu se u velkých výzkumných infrastruktur obvykle jedná o vědecká zařízení mající celonárodní dopad v ČR i mezinárodní přesah. Výzkumná infrastruktura se tedy stává velkou díky své expertíze a dopadu. Nicméně současně musí kumulativně naplňovat i kritérium tzv. **otevřeného přístupu** k jejím kapacitám, kdy je zpřístupněna jakémukoliv vědci nebo výzkumné skupině nezávisle na jejich afiliaci k jejich mateřské instituci.

B. Gestor agendy velkých výzkumných infrastruktur

Gestorem agendy velkých výzkumných infrastruktur je podle legislativního rámce ČR Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“), které tak stanovuje [koncepti podpory](#) velkých výzkumných infrastruktur z veřejných zdrojů ČR a poskytuje velkým výzkumným infrastrukturám účelovou podporu z výdajů státního rozpočtu ČR na výzkum, vývoj a inovace (dále jen „VaVal“) podle ust. § 33 odst. 2 písm. b), § 3 odst. 2 písm. d) a § 4 odst. 1 písm. e) zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací.

MŠMT tak mj. předkládá návrh velkých výzkumných infrastruktur ke [schválení vládou ČR](#).

V postavení gestora mezinárodní spolupráce ČR ve VaVal dle ust. § 7 odst. 1 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR, ve znění pozdějších předpisů, a ust. § 33 odst. 2 zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací MŠMT podporuje také [internacionalizaci a mezinárodní spolupráci](#) velkých výzkumných infrastruktur, včetně jejich integrace do mezinárodních právnických osob, a to zejména do konsorcií evropských výzkumných infrastruktur (*European Research Infrastructure Consortium*, dále jen „ERIC“).

C. Hodnocení velkých výzkumných infrastruktur

Velké výzkumné infrastruktury jsou k poskytování podpory z veřejných prostředků ČR vybírány na základě náročného [mezinárodního peer-review](#) hodnocení. Jeho jednotlivé cykly MŠMT prozatím uspořádalo v letech 2014, 2017 a 2021.

Co se týče metodologického přístupu, evaluační proces kombinuje nástroje panelového hodnocení s nástroji hodnocení formou vzdálené recenze. MŠMT je ustavena [mezinárodní hodnotící komise](#), čítající 6 vědně-oborových panelů zaměřených na výzkumné domény fyzikálních věd a inženýrství, energetiky, environmentálních věd, biologických a lékařských věd, sociálních a humanitních věd, a e-infrastruktur. V čele mezinárodní hodnotící komise stojí předseda, který dohlíží, zda jednotlivé vědně-oborové panely aplikují hodnotící kritéria se stejnou relevancí a výstupy evaluace jsou tedy vzájemně srovnatelné napříč vědně-oborovými panely. K tomu probíhají i harmonizační jednání.

Jako nezávislé odborné podklady pro své úvahy využívají vědně-oborové panely i výstupy externího mezinárodního review, spočívajícího ve vypracování 3 [individuálních posudků](#) ke každému návrhu projektu velké výzkumné infrastruktury hodnotitelem, jenž není členem vědně-oborového panelu.

Vědně-oborové panely mají rovněž možnost se zástupci projektů velkých výzkumných infrastruktur pohovořit během [interview](#) a dotázat se na eventuálně nejasné aspekty dokumentace předložené k hodnocení.

Co se týče [evaluačních kritérií](#), metodika zahrnuje širokou škálu hodnotících kritérií, které postihují rozsáhlou paletu atributů znalostní a technologické kvality, provozu, výkonnosti a investičního rozvoje velkých výzkumných infrastruktur, včetně socioekonomických přínosů a dopadů:

- **Znalostní a technologická expertíza** poskytovaná uživatelům v otevřeném přístupu;
- **Organizační struktura, management a personální zajištění** provozovaného zařízení;
- **Relevance, důležitost a význam** pro vědeckou a průmyslovou uživatelskou komunitu;
- **Spolupráce, networking a klastrování** na národní a mezinárodní úrovni;

- **Socioekonomické přínosy a dopady** na vědu, průmysl a společnost;
- **Uživatelská strategie a politika otevřeného přístupu** k zařízením;
- **e-Infrastrukturní strategie** a politika data managementu;
- **Strategie proveditelnosti** a SWOT analýza;
- **Benchmarking** v mezinárodním měřítku;
- **Komunikace** s veřejností a marketing;
- **Kvantita a kvalita výsledků** výzkumu, vývoje a inovací;
- **Klíčové výkonnostní indikátory (KPIs)**;
- **Rozpočtové náklady** na provoz a další investiční rozvoj.

Výsledky evaluace zaznamenávají jednotlivé vědně-oborové panely mezinárodní hodnotící komise prostřednictvím tzv. **konsensuálních posudků**, vypracovaných ke každému jednomu projektu velké výzkumné infrastruktury.

V souladu s metodickým rámcem jsou velké výzkumné infrastruktury a jejich nové návrhy ze strany vědně-oborových panelů ohodnoceny souhrnnou známkou značící **kvalitativní úroveň na stupnici od 5 do 1**, přičemž známka 5 značí vůbec nejvyšší kvalitativní úroveň a známka 1 naopak tu nejnižší. Velké výzkumné infrastruktury, které by obdržely **známku 0**, by byly shledány za nevyhovující ani bazálním kvalitativním kritériím velké výzkumné infrastruktury.

Konsensuální posudky obsahují mj. i podrobné **odůvodnění výstupů hodnocení a doporučení**, jak zvýšit kvalitu daného projektu velké výzkumné infrastruktury do budoucna.

D. Financování velkých výzkumných infrastruktur

Návazně na schválení velkých výzkumných infrastruktur ze strany vlády ČR poskytuje MŠMT velkým výzkumným infrastrukturám účelovou podporu, a to v rámci výdajů státního rozpočtu ČR na VaVal. Z účelové podpory jsou poté hrazeny **provozní náklady** velkých výzkumných infrastruktur.

Investiční náklady velkých výzkumných infrastruktur jsou v synergii k výdajům státního rozpočtu ČR na VaVal financovány za využití prostředků fondů politiky soudržnosti EU. Od roku 2023 se jedná o Operační program Jan Amos Komenský (OP JAK), spadající do gesce MŠMT.

Třetím z rozpočtových zdrojů podílejícím se na financování velkých výzkumných infrastruktur, resp. zajišťujícím účast velkých výzkumných infrastruktur a ČR v konsorciích ERIC je poté institucionální podpora na mezinárodní spolupráci ČR ve VaVal, ze které jsou v souladu s legislativní úpravou ČR ze strany MŠMT hrazeny **mandatorní členské příspěvky ČR do konsorcií ERIC**.

Aktuálně je ze strany MŠMT finančně podporováno **44 projektů velkých výzkumných infrastruktur schválených vládou ČR**.

Lze konstatovat, že velké výzkumné infrastruktury přispívají k efektivitě financování VaVal v ČR. Na straně jedné totiž představují zcela jedinečná zařízení o unikátní technologické a znalostní úrovni.

Na straně druhé jsou jejich hostitelskými výzkumnými organizacemi provozovány pro využití všemi potenciálními uživateli z výzkumných organizací i průmyslového sektoru na principech tzv. politiky otevřeného přístupu. Eliminují tedy potřebu pořízování stejně finančně nákladného přístrojového vybavení i na dalších pracovištích VaVal.

Hostitelskými a partnerskými institucemi velkých výzkumných infrastruktur, tj. institucemi, které se podílí na provozu velkých výzkumných infrastruktur v rolích příjemců a dalších účastníků věcně příslušných projektů podpory, jsou **organizace pro výzkum a šíření znalostí** tak, jak jsou definovány Rámcem pro státní podporu VaVal (2022/C 414/01).

E. Cestovní mapa velkých výzkumných infrastruktur ČR

[Cestovní mapa velkých výzkumných infrastruktur ČR](#) je strategickým dokumentem přinášejícím koncepci velkých výzkumných infrastruktur ČR. V evropském a mezinárodním kontextu je Cestovní mapa ekvivalentem k Cestovní mapě Evropského strategického fóra pro výzkumné infrastruktury ([ESFRI](#)) a příspěvkem ČR k ekosystému výzkumných infrastruktur konstruovaných a provozovaných v Evropě a ve světě.

Poprvé MŠMT vypracovalo Cestovní mapu velkých výzkumných infrastruktur ČR v roce 2010 s tím, že její následné aktualizace proběhly v letech 2011, 2015 a 2019. Nejnovější aktualizace Cestovní mapy nastane v roce 2023.

Cestovní mapa velkých výzkumných infrastruktur ČR uvádí do geneze agendy velkých výzkumných infrastruktur ČR od roku 2009. Následně shrnuje typologii velkých výzkumných infrastruktur, jejich internacionalizaci a mezinárodní spolupráci. Zvláštní pozornost věnuje popisu metodického rámce hodnocení velkých výzkumných infrastruktur, jež od roku 2014 organizuje MŠMT plně na principu mezinárodního peer-review. Stěžejní součástí Cestovní mapy je prezentace velkých výzkumných infrastruktur, které jsou provozovány v 6 níže uvedených vědně-oborových oblastech. Nad rámec jejich základní charakteristiky zasazuje Cestovní mapa jednotlivá zařízení rovněž do krajiny velkých výzkumných infrastruktur a vytváří mapu jedinečných výzkumně-infrastrukturních kapacit, které jsou v ČR, popř. za účasti ČR v Evropě a ve světě provozovány a zpřístupňovány všem potenciálním uživatelům na principu politiky otevřeného přístupu.

Vědně-oborové domény, do nichž jsou velké výzkumné infrastruktury tematicky klastrovány, jsou následující.

- [Fyzikální vědy a inženýrství](#)
 - [Energetika](#)
 - [Environmentální vědy](#)
 - [Biologické a lékařské vědy](#)
 - [Sociální a humanitní vědy](#)
 - [e-Infrastruktury](#)
-

F. Evropské strategické fórum pro výzkumné infrastruktury (ESFRI)

V roce 2002 bylo v návaznosti na rozhodnutí přijaté Radou EU pro konkurenceschopnost, zasedající v konfiguraci ministrů odpovědných za agendu výzkumu, ustaveno tzv. [Evropské strategické fórum pro výzkumné infrastruktury](#) (*European Strategy Forum on Research Infrastructures*, dále jen „ESFRI“), jež sdružuje zástupce členských států EU, asociovaných států k rámcovým programům EU pro výzkum a inovace (aktuálně Horizontu Evropa) a Evropské komise, a které definuje prioritní projekty výzkumných infrastruktur evropského charakteru, významu a dopadu.

V roce 2006 ESFRI zpracovalo první [Cestovní mapu ESFRI](#), přičemž její aktualizace proběhly v letech 2008, 2010, 2016, 2018 a 2021. Cestovní mapa ESFRI zahrnuje evropské výzkumné infrastruktury se statutem tzv. ESFRI Project a tzv. ESFRI Landmark zasazené do krajiny evropských výzkumných infrastruktur. Evropské výzkumné infrastruktury se statutem [ESFRI Project](#) se nachází na Cestovní mapě ESFRI díky vědecké excelenci svého konceptu a vykazují už i pokročilý stav přípravy, který předpokládá zahájení jejich implementační/konstrukční fáze v horizontu do 10 let od zařazení na Cestovní mapu ESFRI. Evropské výzkumné infrastruktury se statutem [ESFRI Landmark](#) poté již buď dokončily svou konstrukční/implementační fázi a vstoupily do provozní/uživatelské fáze, anebo už pokročily ve své konstrukční/implementační fázi natolik, že mají již jasně stanovený harmonogram jejího dokončení a uvedení do provozu.

Nejnovější aktualizace Cestovní mapy ESFRI z roku 2021 uvádí celkem 63 evropských výzkumných infrastruktur, z nichž 41 spadá do kategorie ESFRI Landmark a 22 do kategorie ESFRI Project. ČR se přitom prostřednictvím velkých výzkumných infrastruktur zapojuje do 27 evropských výzkumných infrastruktur se statutem ESFRI Landmark a podílí se i na implementaci 7 evropských výzkumných infrastruktur se statutem ESFRI Project.

G. Konsorcium evropské výzkumné infrastruktury (ERIC)

V roce 2009 byl na úrovni EU přijat specifický právní rámec vymezující principy k řízení evropských výzkumných infrastruktur – právní rámec tzv. [konsorcia evropské výzkumné infrastruktury](#) (dále jen „ERIC“). Právní rámec konsorcia ERIC je předmětem Nařízení Rady (ES) č. 723/2009 ze dne 25. června 2009 o právním rámci Společenství pro konsorcium evropské výzkumné infrastruktury (ERIC), které bylo později novelizováno Nařízením Rady (EU) č. 1261/2013 ze dne 2. prosince 2013.

[Konsorcia ERIC](#) jsou provozována na neziskovém základě, přičemž právní rámec ERIC jim umožňuje rozvíjet hospodářské činnosti pouze v omezené míře. Hlavním benefitem právnické osoby ERIC je, že procedura jejího ustavení je často mnohem jednodušší, než v případě standardní mezinárodní organizace VaVal ustavené na základě mezinárodního práva veřejného. Dalšími benefity právnické osoby ERIC je možnost **využívat daňové výhody**, a to osvobození od platby daně z přidané hodnoty či spotřebních daní. Konsorcium ERIC může mít i vlastní **pravidla vyhlašování veřejných zakázek**.

Členskými subjekty právnických osob ERIC se stávají státy, popř. i mezinárodní organizace. Založení konsorcia ERIC je v gesci Evropské komise, jíž o něj musí požádat nejméně **3 zakladatelské státy**.

ČR je prostřednictvím MŠMT aktuálně členským státem níže uvedených **16 konsorcií ERIC**:

- [AnaEE](#) (*Infrastructure for Analysis and Experimentation on Ecosystems*);
- [BBMRI-ERIC](#) (*Bio-banking and Bio-molecular Resources Research Infrastructure*);
- [CERIC-ERIC](#) (*Central European Research Infrastructure Consortium*);

- [CESSDA ERIC](#) (*Consortium of European Social Science Data Archives*);
- [CLARIN ERIC](#) (*Common Language Resources and Technology Infrastructure*);
- [DARIAH ERIC](#) (*Digital Research Infrastructure for the Arts and Humanities*);
- [EATRIS-ERIC](#) (*European Infrastructure for Translational Medicine*);
- [ECRIN-ERIC](#) (*European Clinical Research Infrastructure Network*);
- [ELI ERIC](#) (*Extreme Light Infrastructure*);
- [ESS ERIC](#) (*European Social Survey*);
- [Euro-Biolmaging ERIC](#) (*European Research Infrastructure for Imaging Technologies in Biological and Biomedical Sciences*);
- [European Spallation Source-ERIC](#);
- [EU-OPENSOURCE ERIC](#) (*European Infrastructure of Open Screening Platforms for Chemical Biology*);
- [ICOS ERIC](#) (*Integrated Carbon Observation System*);
- [Instruct ERIC](#) (*European Integrated Structural Biology Infrastructure*);
- [SHARE-ERIC](#) (*Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe*).

V roce 2023 by se ČR měla prostřednictvím MŠMT stát členským státem dalších **4 konsorcií ERIC**:

- [ACTRIS-ERIC](#) (*Aerosol, Clouds and Trace Gases Research Infrastructure*);
 - [CTA-ERIC](#) (*Cherenkov Telescope Array*);
 - [DANUBIUS-ERIC](#) (*International Centre for Advanced Studies on River-Sea Systems*);
 - [INFRAFRONTIER-ERIC](#) (*European Research Infrastructure for the Generation, Phenotyping, Archiving and Distribution of Mouse Models of Human Diseases*).
-

19. Popište hlavní nástroje podpory výzkumu, vývoje a inovací financované za využití prostředků fondů politiky soudržnosti EU ve stávajícím programovém období EU v letech 2021–2027.

- Jaké jsou cíle čerpání prostředků z fondů politiky soudržnosti EU a rámcové dokumenty?
- Jaké jsou cíle Operačního programu Jan Amos Komenský (OP JAK)?
- Jaké jsou cíle Operačního programu Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost (OP TAK)?

A. Politika soudržnosti EU

Obecným cílem čerpání prostředků politiky soudržnosti EU je vyrovnání sociálních a ekonomických rozdílů mezi regiony EU vedoucí k posilování prosperity a konkurenceschopnosti EU jakožto celku.

Základním zastřešujícím dokumentem, který stanovuje cíle, resp. priority pro efektivní využívání fondů politiky soudržnosti EU, je tzv. [Dohoda o partnerství](#), aktuálně pro období let 2021–2027. Dohoda o partnerství je dokument vypracovaný členským státem EU, který na základě evropských, národních a regionálních strategických dokumentů analyzuje současnou socioekonomickou situaci daného členského státu EU, zdejší disparity, rozvojové potřeby a potenciál. Definuje přitom priority a očekávané výsledky pro celé programové období EU. Tato analýza je klíčová k určení oblastí, do nichž bude směřována podpora z fondů politiky soudržnosti EU. Nedílnou součástí dokumentu je i příloha k naplňování předběžných/základních podmínek, což je soubor opatření, která musí být splněna, aby členský stát EU mohl čerpat finanční prostředky z fondů politiky soudržnosti EU. Tyto podmínky mohou být např. strategického či legislativního charakteru a mají zajistit vyšší efektivitu následného čerpání prostředků z fondů politiky soudržnosti EU.

Pro oblast výzkumu, vývoje a inovací (dále jen „VaVal“) je od programového období EU pro léta 2014–2020 takovouto podmínkou existence a efektivní naplňování tzv. [RIS3 strategie – Národní výzkumné a inovační strategie pro inteligentní specializaci ČR](#). Tuto musí intervence Operačních programů cílících na oblast VaVal naplňovat a být s ní v souladu, a to jak na úrovni Operačního programu jako celku, tak výzev a projektů vyhlášených, resp. podporovaných v jeho rámci.

V programovém období EU pro léta 2014–2020 představovaly hlavní nástroje čerpání prostředků fondů politiky soudržnosti EU [Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání \(OP VVV\)](#) s alokací cca 70 mld. Kč (EU podíl) v gesci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a [Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost \(OP PIK\)](#) s alokací cca 109 mld. Kč (EU podíl) v gesci Ministerstva průmyslu a obchodu. Celkově měla poté ČR k dispozici prostředky ve výši cca 604 mld. Kč (EU podíl).

Jednotlivá opatření [Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání \(OP VVV\)](#) byla směřována zejména na modernizaci kapacit výzkumných organizací a výzkumných infrastruktur v ČR, posílení mezinárodní a mezisektorové mobility lidských zdrojů, rozvoj center transferu technologií, resp. spolupráce veřejného výzkumného sektoru se soukromou sférou a zvýšení úrovně strategického řízení VaVal ze strany výzkumných organizací i orgánů státní správy ČR.

[Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost \(OP PIK\)](#) byl zaměřen zejména na oblast podpory rozvoje VaVal v podnikové sféře, podnikání inovativních malých a středních firem, efektivní nakládání s energetickými zdroji a rozvoj informačních/komunikačních technologií podnikatelských subjektů.

Priority ČR pro programové období EU v letech 2021–2027 jsou uvedeny v Dohodě o partnerství, vycházejí z identifikovaných potřeb na národní, resp. regionálních úrovních ČR a jsou i v souladu s návrhem 5 cílů Evropské komise, které stanovila v roce 2018. Struktura Operačních programů ČR a výčet oblastí podporovaných v programovém období EU v letech 2021–2027 pak z těchto priorit a cílů vychází.

Jak je uvedeno již výše, [Evropská komise určila 5 cílů, na které putují prostředky z fondů politiky soudržnosti EU v období let 2021–2027](#). Návazně na ně ČR vypracovala priority pro financování s ohledem na své potřeby rozvoje a strategické dokumenty:

- **Inteligentnější Evropa (PC1)** – konkurenceschopnější a inteligentnější Evropa díky podpoře inovativní a inteligentní ekonomické transformace a regionálního propojení IKT;
- **Zelenější Evropa (PC2)** – zelenější, nízkouhlíkový přechod k uhlíkově neutrálnímu hospodářství a odolná Evropa díky podpoře spravedlivého přechodu na čistou energii, zelených a modrých investic, oběhového hospodářství, zmírňování změny klimatu a přizpůsobení se této změně, prevence a řízení rizik a udržitelné městské mobility;
- **Propojenější Evropa (PC3)** – propojenější Evropa díky zvyšování mobility;
- **Sociálněji Evropa (PC4)** – sociálněji a inkluzivněji Evropa díky provádění evropského pilíře sociálních práv;
- **Evropa bližší občanům (PC5)** – Evropa bližší občanům díky podpoře udržitelného a integrovaného rozvoje všech druhů území a místních iniciativ.

Pro oblast VaVal je relevantní Politický cíl 1 – Inteligentnější Evropa, který zahrnuje nejen VaVal, ale i digitalizaci, malé a střední podniky a technologie. Na základě realizovaných intervencí by poté v programovém období EU v letech 2021–2027 v oblasti VaVal by mělo dojít ke:

- zvýšení počtu inovujících podniků, inovativních produktů a služeb, pracovních míst ve VaVal a objemu investic spojených s inovacemi posílením kapacit VaVal v podnicích a rozšiřováním digitálních a inovativních technologií v souladu s prioritami RIS3 strategie;
- zvýšení počtu kvalitních a aplikovatelných výsledků VaVal (tj. patentů, ochranných známek, průmyslových vzorů apod.) a kvalitních publikací VaVal prostřednictvím zlepšených podmínek výzkumných pracovišť a strategického řízení VaVal, posílením mezisektorové a mezinárodní spolupráce (tj. zvýšením počtu výzkumných organizací a podniků spolupracujících se subjekty z různých sfér triple helix z ČR i ze zahraničí).

[Dohoda o partnerství pro programové období EU v letech 2021–2027](#) byla schválena Evropskou komisí dne 24. května 2022, čímž byl ukončen několikaletý proces jejího vyjednávání.

V programovém období EU v letech 2021–2027 jsou hlavními nástroji čerpání prostředků z fondů politiky soudržnosti EU v oblasti VaVal [Operační program Jan Amos Komenský \(OP JAK\)](#) s alokací cca 66 mld. Kč (EU podíl) v gesci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a [Operační program Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost \(OP TAK\)](#) s alokací cca 81 mld. Kč (EU podíl) v gesci Ministerstva průmyslu a obchodu. Celkem má ČR k dispozici prostředky ve výši cca 550 mld. Kč (EU podíl).

B. Operační program Jan Amos Komenský (OP JAK)

Cílem OP JAK je podpora rozvoje otevřené a vzdělané společnosti založené na znalostech, resp. dovednostech, rovných příležitostech a rozvíjející potenciál každého jednotlivce, která povede k růstu konkurenceschopnosti ČR a zlepšení životních podmínek jejích obyvatel.

OP JAK navazuje na řadu podporovaných aktivit z OP VVV a současně přináší novinky reagující na aktuální globální výzvy, jako jsou klimatické a společenské změny či posílení konkurenceschopnosti prostřednictvím digitalizace, robotizace a inovací.

OP JAK má 2 věcné priority. První je zaměřena na podporu VaVal a je na ní vyčleněno cca 43 mld. Kč. Druhá z nich je zaměřena na regionální a vysoké školství a je na ni vyčleněno cca 46 mld. Kč.

Cílem podpory VaVal v OP JAK je **rozvoj špičkových kapacit, a to jak infrastrukturních, tak v oblasti lidských zdrojů**, a to včetně zvýšení schopnosti využít potenciál kvalifikovaných žen, prohlubování znalostního potenciálu, kterým subjekty VaVal v ČR disponují, soustředění se na aktuální a budoucí celospolečenské výzvy a schopnost **vybudování základny pro budoucí uplatnění výsledků VaVal v praxi**, které slouží bez rozdílu všem.

Špičkový VaVal bude podporován zejména v těch oblastech, které mají potenciál přispět k dalšímu rozvoji společnosti a ekonomiky a které budou řešit celospolečenské problémy nejen na národní úrovni ČR, ale i evropské úrovni, a přispějí tak k vyšší konkurenceschopnosti ČR. Tyto oblasti jsou identifikovány v **RIS strategii**, jejíž realizace je úzce provázána s implementací OP JAK.

Intervence v oblasti VaVal a vzdělávání jsou klíčovým předpokladem využití znalostního potenciálu a zajištění úspěšné budoucnosti. Zastřešujícím strategickým dokumentem na národní úrovni ČR k rozvoji všech složek VaVal je **Národní politika výzkumu, vývoje a inovací ČR 2021+**, představující rovněž důležitý podklad pro zaměření intervencí z fondů politiky soudržnosti EU v programovém období EU v letech 2021–2027.

Mezi základní intervence OP JAK patří:

- Posílení **strategické inteligence a kompetencí pro řízení politiky VaVal ČR** podpory inovačních ekosystémů na národní a regionální úrovni ČR;
- Posílení **internacionalizace a rozvoj institucionálního prostředí výzkumných organizací**, posílení špičkových výzkumných týmů;
- Posílení **spolupráce výzkumných organizací s aplikační sférou**, posílení uplatnitelnosti výsledků VaVal v praxi a posílení orientace výzkumu ve výzkumných organizacích do oblastí s vysokým potenciálem aplikovatelnosti v praxi;
- Posílení **klíčové infrastruktury potřebné pro špičkový výzkum**.

OP JAK předpokládá v období let 2021–2027 vyhlášení téměř 30 výzev na podporu rozvoje VaVal.

Jeho hlavními recipienty jsou **výzkumné organizace** a v případě podpory výzkumných projektů OP JAK cílí na podporu tzv. **orientovaného výzkumu**, tj. výzkumu, který je prováděn s očekáváním, že vytvoří širokou bázi poznatků, která pravděpodobně bude základem pro řešení již rozpoznávaných či předpokládaných (aktuálních či budoucích) problémů, či objevujících se možností využití.

C. Operační program Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost (OP TAK)

Cílem OP TAK je zvýšit přidanou hodnotu a produktivitu českých podniků, zlepšit jejich postavení v rámci globálních hodnotových řetězců nebo větší využití nových příležitostí, a to prostřednictvím investic v oblasti VaVal, digitalizace, rozvoje podnikání a dovedností, digitální infrastruktury, chytré energetiky, cirkulární ekonomiky nebo čisté mobility.

OP TAK navazuje na OP PIK a z původních technologických inovací se přelévá do dalších unikátních oblastí. OP TAK je více nastaven na respektování udržitelnosti a v kombinaci s inovativním řešením lze očekávat podnikatelské záměry, které budou určovat, resp. reprezentovat kategorii „chytrého podnikání“.

OP TAK má 6 věcných priorit. První je zaměřena na posilování výkonnosti podniků v oblasti VaVal a jejich digitální transformaci (31 mld. Kč), druhá na rozvoj podnikání a konkurenceschopnosti malých a středních podniků (10 mld. Kč), třetí na rozvoj digitální infrastruktury (5 mld. Kč), čtvrtá na posun k nízkouhlíkovému hospodářství (27 mld. Kč), pátá na efektivnější nakládání se zdroji (4 mld. Kč) a šestá na rozvoj udržitelné mobility (2 mld. Kč).

Cílem VaVal v OP TAK je podpora inovační výkonnosti podniků a rozvoj inovačního ekosystému, přičemž vhodná kombinace rozvoje systémového prostředí a podpory konkrétních výzkumných a inovačních aktivit umožní maximalizovat potřebné synergické efekty.

Mezi základní intervence OP TAK v oblasti VaVal patří:

- realizace **podnikového VaVal**;
- **zavádění výsledků VaVal ve formě inovací do podnikové praxe**;
- zavádění **organizačních a procesních inovací**;
- **ochrana a využívání duševního vlastnictví**;
- zavádění a rozšiřování **digitálních a dalších pokročilých inovačních technologií**;
- **sdílené kapacity pro VaVal** (např. klastry, technologické platformy, inovační centra apod.);
- zvýšení **mobility a znalostního transferu**;
- **odborná příprava zaměstnanců** spojená se zaváděním nových technologií ve firmách.

Hlavními příjemci jsou v rámci OP TAK **podniky**, v případě podpory výzkumných projektů OP TAK cílí zejména na podporu **aplikovaného VaVal**.

20. Popište hodnocení výzkumných organizací prováděné za účelem poskytování institucionální podpory na jejich dlouhodobý koncepční rozvoj a realizované na základě tzv. Metodiky 2017+.

- Jaké jsou cíle hodnocení výzkumných organizací podle tzv. Metodiky 2017+?
- Jaké jsou segmenty hodnocení výzkumných organizací podle tzv. Metodiky 2017+?
- V jakých modulech je prováděno hodnocení podle tzv. Metodiky 2017+?

A. Metodika 2017+

[Metodika hodnocení výzkumných organizací](#) a hodnocení programů účelové podpory výzkumu, vývoje a inovací (dále jen „VaVal“), schválená usnesením vlády ČR ze dne 8. února 2017 č. 107 (dále jen „Metodika 2017+“), je naplněním jedné ze zcela klíčových povinností legislativně stanovených Radě pro výzkum, vývoj a inovace (dále jen „RVVI“) na základě ust. § 35 odst. 2 písm. c) [zákona č. 130/2002 Sb.](#), o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů.

Metodika 2017+ představuje základní rámcový předpis stanovující nejmenší společný rámec, který musí být při hodnocení výzkumných organizací ve všech jejich segmentech respektován. Metodika 2017+ je rovněž doplněna i o další hierarchicky podřízené dokumenty upravující např. hodnocení výzkumných organizací v závislosti na jejich roli a poslání v systému VaVal (tzn., např. [metodika hodnocení výzkumných organizací v segmentu vysokých škol](#)), jakož i na úrovni hodnocení (např. uživatelská příručka pro výzkumné organizace, členy odborných panelů, externí hodnotitele anebo poskytovatele institucionální podpory apod.).

Evaluace podle Metodiky 2017+ zohledňuje **rozdílnost poslání výzkumných organizací v systému VaVal**, hodnotí výstupy, dopady a celkové výhledy rozvoje výzkumných organizací, bere zřetel na vědně-oborová specifika, využívá v hodnotícím procesu nástroje informovaného nezávislého peer-review, hodnotí výzkumné organizace v národním i mezinárodním kontextu a poskytuje informace pro alokaci části veřejných prostředků určených na institucionální rozvoj výzkumných organizací.

Význam hodnocení VaVal roste v důsledku sílící odpovědnosti za účelně a hospodárně vynaložené prostředky daňových poplatníků a stupňujícího se tlaku společnosti na sociální zdůvodnitelnost, resp. relevanci VaVal. Důležitost hodnocení výzkumných organizací stoupá i v důsledku omezenosti disponibilních finančních zdrojů na financování VaVal. Mezi cíle hodnocení systému VaVal podle postupů stanovených Metodikou 2017+ náleží především získávání informací pro kvalitní řízení systému VaVal na všech stupních (tj. formativní stránka), zvýšení efektivity vynakládání veřejných prostředků (tj. sumativní stránka), podpoření kvality a mezinárodní konkurenceschopnosti českého VaVal, zvýšení odpovědnosti jednotlivých aktérů systému VaVal a získání jednoho z podkladů pro poskytování institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumných organizací.

B. Úrovně hodnocení podle Metodiky 2017+

Každá úroveň řízení systému VaVal v ČR vyžaduje pro své rozhodování různě detailní informace. Z toho důvodu je proto účel hodnocení diferencován podle úrovně odpovědnosti v rámci řízení systému VaVal na celkem 3 úrovně, na kterých hodnocení probíhá:

- **Úroveň I – národní úroveň:** Účelem je získat informace pro koordinaci a řízení celého systému VaVal a jeho financování (tj. návrh vládě ČR na alokaci výdajů státního rozpočtu na VaVal do jednotlivých rozpočtových kapitol, tedy nikoliv rozhodovat o financování v gesci jednotlivých poskytovatelů, což je výhradně v pravomoci jich samotných) na úrovni státu. Odpovědnost za hodnocení na národní úrovni nese sekce pro vědu, výzkum a inovace při Úřadu vlády ČR a RVVI.
- **Úroveň II – úroveň poskytovatele:** Účel spočívá v zajištění řízení a financování výzkumných organizací v působnosti poskytovatele. Cílem je proto získat detailnější informace o výzkumné organizaci ve všech důležitých aspektech jejího fungování, které není možné získat z hodnocení na národní úrovni. Odpovědnost za hodnocení na úrovni poskytovatele nese poskytovatel.
- **Úroveň III – úroveň výzkumné organizace:** Účelem je zabezpečit zpětnou formativní vazbu v míře detailu potřebném pro management výzkumné organizace pro zajištění dalšího rozvoje výzkumné organizace a jejího strategického řízení s možností využití výsledků hodnocení, a to toho provedeného na úrovni národní a úrovni poskytovatele.

C. Segmenty hodnocení podle Metodiky 2017+

Hodnocení je dále rozděleno do 3 segmentů, a to podle postavení a mise výzkumné organizace v systému VaVal:

- **Segment vysokých škol:** Zahrnuje veřejné, soukromé a státní vysoké školy. Postup hodnocení v segmentu vysokých škol je stanoven přílohou Metodiky 2017+ č. 5, tj. metodikou hodnocení výzkumných organizací v segmentu vysokých škol, schválenou usnesením vlády ČR ze dne 30. července 2019 č. 563. Tato metodika upravuje postup hodnocení v modulech M3 až M5 a zohledňuje rozdíly v hodnocení veřejných, státních a soukromých vysokých škol.
- **Segment resortních výzkumných organizací:** Hodnocení v tomto segmentu propojuje 2 původně nezávisle probíhající hodnocení, a to hodnocení výzkumných organizací prováděné sekci pro vědu, výzkum a inovace při Úřadu vlády ČR a RVVI, resp. hodnocení koncepce dlouhodobého rozvoje výzkumné organizace prováděného poskytovatelem. Metodika 2017+ aktuálně určuje minimální rozsah, podmínky a kritéria hodnocení, která příslušní poskytovatelé dále specifikují, popř. rozšiřují a doplňují i o kritéria a postupy podle zaměření výzkumných organizací, které spadají do jejich působnosti (např. metodika hodnocení výzkumných organizací v působnosti Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy s výjimkou vysokých škol).
- **Segment ústavů Akademie věd ČR: [Hodnocení výzkumné a další odborné činnosti výzkumně orientovaných pracovišť Akademie věd ČR](#)** probíhá plně v souladu s minimálními standardy hodnocení všech modulů požadovaných pro hodnocení pro úroveň II řízení systému VaVal ČR podle Metodiky 2017+. Je zároveň rozpracováno do detailu nutného pro úroveň III řízení a poskytuje strukturované informace až po úroveň jednotlivých týmů výzkumné organizace. Jak metodika hodnocení využívaná Akademií věd ČR, tak Metodika 2017+ mají řadu společných prvků, neboť Metodika 2017+ využívá některé prvky předchozího hodnocení Akademie věd ČR, nicméně v řadě aspektů se liší vzhledem k rozdílné velikosti hodnocených subjektů, resp. jejich odlišnému poslání. Realizace obou metodik představuje vzájemně komplementární procesy, kdy jsou pracoviště Akademie věd ČR hodnoceny podle zatím zavedených modulů Metodiky 2017+, současně však Akademie věd ČR provádí i podrobnější mezinárodní hodnocení, jehož výsledky a zkušenosti mají význam pro další kroky při zavádění Metodiky 2017+.

D. Nástroje hodnocení podle Metodiky 2017+

Pro hodnocení jsou využívány 3 nástroje:

- **Hodnocení formou bibliometrické analýzy;**
 - **Hodnocení formou vzdálené recenze;**
 - **Hodnocení odborným panelem**, a to včetně tzv. on-site visit, tzn. návštěvy hodnotícího panelu v místě hodnocené výzkumné organizace.
-

E. Moduly hodnocení podle Metodiky 2017+

Hodnocení je realizováno v 5 modulech:

- **M1 – Kvalita vybraných výsledků**: Hodnocen je omezený počet vybraných výsledků z hlediska jejich kvality, originality a významnosti ve srovnání s mezinárodní úrovní. Výběr výsledků, které jsou přihlášeny do hodnocení, provádí sama hodnocená výzkumná organizace, a to z výsledků vykázaných v uplynulých 5 letech. Výsledky musí být přihlášeny do jedné ze dvou kategorií, tj. I. kategorie: přínos k poznání (zejména, ale nikoliv výhradně výsledky základního výzkumu) a II. kategorie: společenská relevance (zejména, avšak nikoliv výhradně výsledky aplikovaného výzkumu). Počet předkládaných výsledků se odvíjí od velikosti výzkumné organizace, resp. od výše jí poskytované institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj, avšak minimální počet přihlášených výsledků je stanoven na 10. Pro posílení hodnocení aplikovaných výsledků a hodnocení v oblasti společenských a humanitních věd jsou hodnoceny nad rámec výsledků bibliometrizovatelné povahy i další nebibliometrizovatelné výsledky (maximálně do 5 % roční produkce výzkumné organizace).
- **M2 – Výkonnost výzkumu**: V modulu je posuzována celková produkce výsledků výzkumnou organizací v jednotlivých oborech za hodnocené období, jejich produkce a kvalita ve srovnání s národní, EU-15 a globální produkcí a kvalitou VaVal. Zdrojem dat jsou mezinárodní databáze (zejména Web of Science a SCOPUS). Základním bibliometrickým ukazatelem pro hodnocení indexovaných výsledků je Article Influence Score (pro Web of Science) a Scimago Journal Rank (pro SCOPUS). Součástí podkladů pro hodnocení jsou dále také informace o objemu a struktuře prostředků získaných výzkumnou organizací na VaVal, informace o počtu a skladbě pracovníků a další kvantitativní ukazatele a analýzy pro oblast aplikovaného výzkumu.
- **M3 – Společenská relevance**: V modulu je hodnocena míra pozitivních dopadů VaVal a jejich výsledků na občanskou společnost. Společenská relevance je vztažena k výsledkům VaVal, co do aplikovaného výzkumu, které mají bezprostřední význam a vliv na oblast ekonomiky, státní a veřejnou správu i pro oblast kulturní politiky. V rámci tohoto modulu jsou ovšem posuzovány i výsledky základního výzkumu, které ovlivňují jednotlivce a společnost nepřímo. Modul M3 zohledňuje zejména relevanci a aktuální potřebu výzkumného zaměření, navrhované a použité metody a společenský význam prováděného výzkumu jakožto celku. Posuzovány jsou např. parametry dopadů výsledků VaVal na kvalitu života občanské společnosti, ekonomické přínosy, přínosy v sociální oblasti či přenos výsledků do praxe.
- **M4 – Viabilita**: Posuzuje kvalitu řízení a vnitřních procesů výzkumné organizace. Posuzováno je tak vnitřní institucionální prostředí výzkumné organizace (např. s ohledem na kvalitu řízení výzkumu, personální politiku, strukturu a rozvoj lidských zdrojů, vybavenost a infrastrukturu

pro VaVal), její národní a mezinárodní spolupráce, finanční aspekty (např. objem grantových prostředků, příjem z prodeje licencí, smluvní výzkum apod.).

- **M5 – Strategie a koncepce:** Sleduje přiměřenost a kvalitu výzkumné strategie, mise výzkumné organizace (účel, strategické směřování), koncepci (kroky, jak má být mise naplňována), plnění koncepce poskytovatele/zřizovatele, a vazbu na plnění vyšších strategických cílů a opatření vyplývajících z platných dokumentů na národní a nadnárodní úrovni.

Hodnocení v modulech M1 a M2 provádí každoročně RVVI, přičemž do evaluace vstupují výlučně výsledky zapsané v Rejstříku informací o výsledcích v rámci Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací. V období mezi kompletním hodnocením ve všech 5 modulech slouží hodnocení na národní úrovni k monitoringu výzkumných organizací.

Hodnocení v modulech M3 až M5 probíhá pak na úrovni poskytovatelů institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumných organizací. Realizace kompletního hodnocení ve všech 5 modulech probíhá v pětiletých cyklech.

F. Výsledky hodnocení podle Metodiky 2017+

Výsledkem kompletního hodnocení výzkumné organizace ve všech 5 modulech Metodiky 2017+ v pětiletých cyklech je zařazení výzkumné organizace do čtyřstupňové kvalitativní škály, která vyjadřuje celkový kvalitativní stupeň hodnocené výzkumné organizace:

- **A – Vynikající:** Ve výzkumných parametrech globálních oborů mezinárodně kompetitivní instituce a/nebo instituce se silným inovačním potenciálem a vynikajícími výsledky aplikovaného výzkumu a/nebo instituce naplňující vynikajícím způsobem svěřenou misi.
- **B – Velmi dobrá:** Instituce vyrovnané kvality s výbornými výsledky výzkumu, dostatečným inovačním potenciálem a/nebo významnými výsledky aplikovaného výzkumu, výsledky VaVal odpovídají účelu zřízení.
- **C – Průměrná:** Instituce nevyrovnané kvality, v parametrech základního a/nebo aplikovaného výzkumu dosahující v převážné míře dobrých nebo průměrných výsledků a/nebo instituce, která průměrně naplňuje účel zřízení. Výzkumná organizace se strategií a snahou odstraňovat slabé stránky a nedostatky.
- **D – Podprůměrná:** Instituce v převážné většině parametrů základního a/nebo aplikovaného výzkumu podprůměrná. Výzkumná organizace s řadou slabých stránek a nedostatků a rovněž omezenou snahou je odstraňovat.

Výsledné škálování je výsledkem společného jednání poskytovatele, resp. zřizovatele výzkumné organizace, sekce pro vědu, výzkum a inovace Úřadu vlády ČR, zástupců odborných hodnotících panelů a v případě vysokých škol také zástupců České konference rektorů. Zúčastnění se vyjadřují k tomu, zda výzkumná organizace v daném segmentu splňuje kritéria pro daný stupeň škály podle souhrnu každoročních hodnocení za uplynulé období prováděných na národní úrovni a na základě kompletních hodnocení zpracovaných pro jednotlivé segmenty VaVal (tj. segment vysokých škol, segment resortních výzkumných organizací a segment ústavů Akademie věd ČR). U každoročního hodnocení, omezeného co do rozsahu a vypovídající schopnosti na monitorovací roli, je využíván institut projednání na úrovni poskytovatele a RVVI.

Výsledné škálování je však pouze jedním z podkladů pro stanovení výše institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj hodnocených výzkumných organizací. Metodika 2017+ upouští od předchozí praxe, jež hodnocení a finanční mechanismy propojovala a tím redukovala hodnocení na nástroj vyčíslení finanční podpory. Určení výše institucionální podpory poskytnuté hodnoceným výzkumným organizacím je tak plně v kompetenci poskytovatele podpory.

O výsledku hodnocení výzkumné organizace je vždy vypracován protokol, ve kterém jsou uvedeny základní údaje, jak byla výzkumná organizace hodnocena a s jakým výsledkem, včetně odůvodnění. Výsledky hodnocení jsou projednány s vedením hodnocené výzkumné organizace.
